Serie nouă
OCTOMBRIE 2021
10
(CCXLIII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

O istorie din iubire

Din sumar:

- ✓Festivalul Internațional "George Enescu", ediția XXV
  - ✓Muzica românească în Festival
  - ✓Simpozionul Internațional de muzicologie "George Enescu"
  - ✓*Muzica secolului XXI*
  - ✓*Enescu şi contemporanii*
- ✓Paul Surugiu-Fuego - 45
- ✓A fost cândva Mamaia... (I)

Adio, dar rămân cu tine

Luna octombrie aduce, în afară de culorile fascinante ale toamnei, şi mult-aşteptata renovare a Palatului Cantacuzino şi a Casei Memoriale ”George Enescu”. Construit şi locuit de ”cel mai bogat român”, nababul Gheorghe Grigore Cantacuzino, Palatul a fost ridicat pentru a servi ca reşedinţă acestui aristocrat pur-sânge, cu descendenţă bizantină şi cu o lungă linie de predecesori care au fost importanţi dregători în Ţara Românească, inclusiv domnitori, printre care se numără Şerban Cantacuzino sau Constantin Brâncoveanu. Cu o avere fantastică, dar greu de dimensionat cu precizie de către contemporanii săi, Nababul s-a remarcat prin cheltuielile sale cotate uneori ca excentrice, dar orientate de cele mai multe ori spre punerea în prim plan a personalităţii sale şi a familiei sale, făcute pentru a accentua prestanţa şi eticheta princiară. Înclinaţia sa către frumos a fost dovedită în repetate rânduri, poate cele mai cunoscute exemple fiind suma colosală plătită lui Nicolae Grigorescu pentru un tablou, sau investiţiile în Palatul din Calea Victoriei, în cel din Floreşti şi în cel de la Buşteni.

Superba reşedinţă bucureşteană a fost clădită în pragul secolului XX, după un proiect al arhitectului Ion Berindey, în stil francez. Deputat, senator, ministru, judecător cu doctoratul la Paris, primar, preşedinte al Partidului Conservator şi chiar prim-ministru, Gheorghe Grigore Cantacuzino etala cu mândrie standardele sale înalte, la concurenţă cu cele ale curţii regale.

Nu a apucat să locuiască prea mult în splendidul palat bucureştean, căci la doar 7 ani de la petrecerea de inaugurare încetează din viaţă, lăsând ca amfitrioană a casei pe soţia sa. Fiul său Mihail avea să-şi piardă viaţă într-un accident de automobil, astfel încât cea care preia destinele locuinţei este nora, Maruca, mama celor doi copii Alice şi Constantin (Bâzu). Maruca, după o lungă perioadă de convieţuire cu George Enescu, ajunge în cele din urmă soţia acestuia, în mod oficial. Rămasă văduvă în 1955, îi supravieţuieşte compozitorului mai mult de un deceniu, şi donează Palatul Ministerului Artelor, cu scopul ca statul român să perpetueze memoria lui Enescu. În această clădire aveau să se instaleze Muzeul dedicat marelui compozitor şi Uniunea Compozitorilor, instituţia continuatoare a Societăţii Compozitorilor, înfiinţată şi condusă ca preşedinte de către Enescu.

Palatul s-a degradat în anii de după cutremurul din 1977, când a fost închis şi ţinut în afara circuitului public până în 1990, când Uniunea Compozitorilor l-a refăcut pe cheltuiala sa, în schimbul reînnoirii dreptului de a se bucura de acest sediu, printr-un contract pe 30 de ani. Această perioadă a expirat în 2021, momentul punerii în discuţie a continuităţii viitoare coincizând cu intrarea în reparaţii (tergiversată încă din 2008, când ministrul Adrian Iorgulescu obţinuse finanţarea acestora din bani europeni).

Deocamdată, atât Muzeul cât şi Uniunea pleacă în pribegie, în speranţa consolidării, modernizării, reparării şi readucerii la splendoarea iniţială a acestui monument emblematic al Bucureştiului. Ca de obicei, termenul propus de constructor pare unul rezonabil, dar practica arată că de multe ori aceste lucrări se întind pe durate mai lungi. Oricum, între timp, există suficientă vreme pentru ca cei care păstoresc cultura naţională să aibă înţelepciunea să respecte dorinţa Marucăi ca aceasta să fie ”casa compozitorilor” şi un loc dedicat memoriei lui Enescu, astfel încât redeschiderea Palatului, peste 2 ani sau peste câţi ani or trece până atunci, să consfinţească parteneriatul dintre cele două instituţii locatare, care ambele au ca ţel promovarea muzicii româneşti prin valorile ei cele mai reprezentative.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Festivalul Internaţional “George Enescu”..2-21
Muzica românească în festival..............2-5
Simpozionul internaţional “G. Enescu”....6-8
Forumul compozitorilor............................9
Seria *Muzica secolului XXI*...................10-17
Seria *Enescu şi contemporani*...........18-21
Aniversări - C. Petra-Basacopol, C. Calistru..22-24
Punctul pe j... azz................................28-29
Corina Chiriac: “Minuni trăite”...............30-31
Marina Voica: “Fantezie şi umor”..........34-35
Pop-rock - Păuniţa Ionescu......................36-37
Paul Surugiu-Fuego - 45..........................38-39
Adio, Dorin Anastasiu.........................42-43
A fost cândva Mamaia (I)......................45-48

Prezenţa muzicii contemporane româneşti în Festivalul "George Enescu"

Sonuri camerale româneşti cu Cvartetul Gaudeamus

Aşa cum ne-au obişnuit ultimele ediții ale Festivalului Internațional „George Enescu", o foarte interesantă serie de evenimente este reunită sub genericul Bucureştiul Creativ, bună parte dintre acestea fiind organizate sub titulatura Muzeul "Enescu" în Festival. Lucrurile stau astfel şi în cea de-a 25- a ediție a festivalului, seria amintită, organizată de Muzeul Național George Enescu şi UCMR, debutând duminică 29 august 2021 cu un atractiv recital cameral susținut de membrii Cvartetului Gaudeamus pe scena Sălii „George Enescu" a Universității Naționale de Muzică din Bucureşti. Recunoscut pentru dedicarea cu care se apleacă asupra repertoriului contemporan, Cvartetul Gaudeamus, în formula Lucia Neagoe (vioara I), Raluca Irimia (vioara a II-a), Leona Varvarichi (violă) şi Ştefan Neagoe (violoncel), ne-a propus şi de această dată o listă de lucrări din care nu au lipsit compozitorii români de vârf ai ultimelor decenii, cărora li s-a adăugat ca un omagiu adus patronului spiritual al celui mai important festival dedicat muzicii clasice organizat în țara noastră, cel de-al doilea cvartet de coarde enescian, o pagină unică prin modul în care cele patru instrumente sunt tratate ca un microaparat simfonic.

Pentru început, Cvartetul Gaudeamus ne-a impresionat cu interpretarea lucrării *Trencadis Quartet* compuse de Maia Ciobanu şi prezentată foarte recent în primă audiție absolută de acelaşi ansamblu cameral. Pornind de la definiția termenului catalan care face referire la tehnica realizării unui mozaic prin reunirea bucățelelor de porțelan chinezesc spart şi cimentat, a bucățelelor de sticlă spartă, cochiliilor şi butonilor, utilizată în arhitectura modernă, Maia Ciobanu continuă să aprofundeze preocuparea sa legată de modul în care fărâme inegale ale unor muzici virtuale dar şi alte componente sonore aparent disparate construiesc finalmente un discurs care de la un moment la altul acumulează energii diferite care converg însă spre o energie unică a lucrării ce este transmisă şi auditorului. Pe baza amintitului principiu, *Trencadis* exploatează resursele expresive ale celor patru instrumente şi aliajul timbral rezultat din îngemănarea acestora, pornind inițial prin formule contrapunctice repetitive şi aglomerări eterofonice generatoare de „*rupturi, tensiuni, prăbuşiri*", urmate apoi de un joc rapid între dionisiacul reprezentat de izbucnirile ritmice şi apolinicul ilustrat de ritmuri repetitive şi linii melodice desfăşurate în registrul acut şi chiar supra-acut, şi în final, după un alt episod de tensiuni, explozii şi implozii ritmice şi sonore, de ideea tematică modală şi cantabilă a violoncelului preluată şi de celelalte instrumente pentru a marca astfel restaurarea echilibrului ancestral inițial ce stă la baza tuturor desfăşurărilor sonore ulterioare.

Cu un sunet echilibrat şi sigur dar şi cu o ştiință a valorificării tehnicilor moderne, Cvartetul Gaudeamus a realizat o interpretare valoroasă a opusului scris de Maia Ciobanu, finalul acestuia făcând trecerea către următoarea lucrare, care i-a aparținut compozitorului Ulpiu Vlad. Colaborator constant cu Cvartetul Gaudeamus, ansamblu ce i-a interpretat mai multe lucrări, Ulpiu Vlad a revenit prin creațiile din ultima perioadă la tipul de partitură autarhă în care sunt notate toate detaliile acesteia pentru a aştepta de la interpreți redarea inspirată a partiturii şi chiar asimilarea mesajului ce se doreşte a fi transmit prin intermediul sunetelor. În acelaşi timp, cele mai recente opusuri semnate Ulpiu Vlad se remarcă printr-un anumit „descriptivism" al temelor şi modul în care sugestiile picturale şi nu numai, marchează nu doar titluri ci şi o anume manieră de a încadra discursul sonor într-un decor dinamic, chiar evolutiv fără a muta accentul spre vizual ci menținând echilibrul între vizual şi auditiv, într-un context complex.

O astfel de lucrare este şi *Pasărea tânără,* un cvartet de coarde prezentat în primă audiție absolută în cadrul recitalului celor de la Gaudeamus, în care se conturează două imagini sonore contrastante – pe de o parte o melopee inițiată de vioara I, cu aspect suav, lin, ce poate fi percepută şi ca o reminiscență a oniricului întâlnit în alte opusuri ale lui Ulpiu Vlad, iar pe de alta o idee tematică dinamică, tumultoasă, dominată de accente ascuțite în care cele patru instrumente par a avea roluri egale – care pot fi percepute fie ca momente ale deprinderii tehnicii de zbor de către pasărea tânără aşa cum sugerează chiar titlul, fie ca o metaforă a drumului artistului tânăr (poate nu întâmplător mulți consideră că dintre componentele mediul

înconjurător păsările reprezintă muzicienii planetei datorită cântecului lor foarte variat) care după iluzia unui debut aparent lin începe să întâlnească tot mai multe obstacole, odată depăşite acestea deschizându-i însă perspectiva unui statut aparte. De asemenea, din punct de vedere muzical, am remarcat şi în *Pasărea tânără* rafinamentul şi supleţea liniilor melodice precum şi echilibrul dintre apelul la tehnicile interpretative moderne şi tehnica şi scriitura componistică unde apar şi succinte trimiteri la tradiţia modală şi chiar tonală, care au devenit caracteristici ale stilului creator al lui Ulpiu Vlad.

Aşa cum aminteam la început, Cvartetul Gaudeamus a oferit şi un simbolic omagiu patronului spiritual al Festivalului, prin interpretarea *Cvartetului op. 22, nr. 2 în sol major* de George Enescu, în finalul recitalului său. Cu o scriitură ce reflectă gândirea simfonică a compozitorului asupra acestui gen cameral, *Cvartetul op. 22 nr.2* ne-a fost prezentat într-o versiune echilibrată, valoroasă şi de înaltă ţinută artistică de către membrii Cvartetului Gaudeamus, care au construit cu abilitate discursul sonor bazat pe o imensă formă de sonată şi au evidenţiat deopotrivă originalitatea melodică şi ritmică, diversitatea atitudinilor estetice ce se succed pe parcursul partiturii (uneori pasajele dovedesc o remarcabilă introvertire, interiorizare, alteori, din contră, sunt extrovertite) şi originalitatea timbrală, opusul enescian (penultimul din catalogul lucrărilor marelui compozitor) fiind unul ce solicită abordarea anumitor subtilităţi privitoare la modurile de atac, la tehnica schimburilor de poziţii prin extensii, ori la alternarea registrelor pentru obţinerea unei culori sonore aparte, în paralel cu simultaneitatea interpretării care cere o bună comunicare între cei patru protagonişti, pe care membrii Gaudeamus au demonstrat-o incontestabil.

La capătul acestui atractiv recital putem remarca faptul că tradiţia unei formule camerale ce îşi are originile la începuturile Clasicismului muzical, poate fi păstrată şi astăzi, în contextul artei contemporane, cvartetul de coarde fiind un ansamblu ofertant şi pentru compozitorii de astăzi, prin structura sa timbrală şi posibilităţile tehnico-expresive ale fiecăruia dintre instrumentele ce îl alcătuiesc.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

O sărbătoare a cântecului românesc.

Dublu recital Bianca Manoleanu & Remus Manoleanu, Claudia Codreanu & Diana Dembinski-Vodă

Fericita iniţiativă a două perechi de muzicieni interpreţi care s-au remarcat de-a lungul timpului prin pasiunea pentru studiul şi promovarea cântecului românesc cult s-a materializat printr-un dublu program de lieduri autohtone, prezentat la 12 septembrie 2021, în matineu, la Studioul de concerte „George Enescu" al Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti.

Mai întâi, soprana Bianca Manoleanu şi pianistul Remus Manoleanu au cântat piesele intitulate *Vânătorul* şi *Vreau să joc* de Viorel Munteanu, creatorul aparţinând şcolii ieşene şi fiind beneficiar al unor stagii de perfecţionare la Roma. Pianistul a conferit culori multiple şi variate acompaniamentului clipocit pentru a pregăti şi a susţine liniile aproape onomatopeice ale vocii, iar în piesa de joc duetul as sunat ritmat, cu foc, ca pentru un răgaz de sărbătoare a satului. Din ciclul *Trias* al compozitoarei Cornelia Tăutu, interpreţii au ales *Strigoii* şi *Stelele-n cer* pe versuri eminesciene, pe care le-au exprimat în cheie sumbră, deznădăjduită, uneori sunând ca un prohod cu efecte de voce albă, iar pianul comentând dramatic jeluirea funebră ce se stinge treptat.

Roman, Remus şi Bianca Manoleanu

Următoarea lucrare aparţine lui Ede Terényi şi e inspirată de *Cantico del Sole* de San Francesco de Assisi. *Altissimo* şi *Laudato si'*, momente din acest ciclu, au sunat puternic, solemn şi impunător în viziunea artiştilor noştri.

Compozitorul clujean Adrian Pop a fost prezent în concert cu *Alba,* o cantilenă lineară, de o tristeţe liniştită, fiind redată sonor cu acurateţe şi discreţie. Cea de a doua piesă, *Mărţişoare,* pe versuri de Tudor Arghezi din ciclul *Mărţişoare şi buruieni,* a fost picurată cu un sentiment graţios, ca în zvonul unor clinchete de clopoţei.

A urmat un moment din ciclul lui Liviu Dănceanu intitulat *Zoongs*, de o teatralitate spectaculoasă, pusă în evidenţă de interpreţi cu humor savuros. Din textul saturat de comic absurd, în care vocea şi pianul au fost două instrumente perfecte ale humorului, am reţinut citatul „Un kilogram şi jumătate de unt dispare, dar unde e pisica? N-am mai văzut un câine să plângă la Operă!"

Celebrul poem de Paul Verlaine *Les sanglots longs des violons de l'automne* e tratat de compozitoarea Livia Teodorescu Ciocănea cu o melancolie acidulată. Melopeea s-a legat cu un scurt episod valsat, sfârşit în tânguiri ale vocii. Jelirea versului *Et je m'en vais au vent mauvais qui*

m'emporte, rostită pe un ton de revoltă întunecată, a dat caracter special interpretării.

Daniela Cojocaru este tânăra autoare a următorului lied din program, *Muntele îndepărtat,* pe versuri de Ion Codrescu. A apărut ca o muzică de o tristețe sfâșietoare, interiorizată, cu puternice episoade contrastante.

A urmat ciclul de piese *Clipe II* de Dan Bălan, compuse de foarte curând şi prezentate acum în primă audiție absolută. Poemele alese sunt Romanță orientală, Rondelul unui saltimbanc şi Romanța soarelui de Ion Minulescu. Muzica expresivă, de un humor benevol, are un limbaj modern moderat, de apartenență modală.

Am ascultat în continuare cântecul *Stalactita* de Gabriel Mălăncioiu, un alt reprezentant al tinerei generații de compozitori. Scris pe versuri de Lucian Blaga, momentul se bazează pe un zumzet onomatopeic al pianului, peste care soprana a intonat cu voce albă, nevibrată, melodia.

Diana Dembinski-Vodă, Claudia Codreanu

În cântecul *La Ruota* al Dianei Rotaru, din ciclul său *Sorescianа*, murmurul pianului a susținut în valuri nuanțate cântul neliniştit şi agitat al solistei.

La încheierea primului program, am ascultat, din *11 Haikai* pe versuri de Şerban Codrin, din creația maestrului Theodor Grigoriu, piesa *Dincolo de tăcere-duhul câmpiei,* o muzică generoasă şi rafinată, elegantă, care a fost cântată cu sinceritate şi delicatețe de protagonişti. Aceştia au făcut să sune aceste partituri ca un ecou al frumoaselor vremuri de odinioară.

După o scurtă pauză, publicul a luat cunoştință cu lucrările propuse de mezzosoprana Claudia Codreanu şi de pianista Diana Vodă-Dembinski. Cu intensitate a trăirii au fost prezentate cunoscutele şi îndrăgitele cântece *Chiot* de Mihail Jora pe un poem de Mariana Dumitrescu şi *Obârşii* de Pascal Bentoiu, pe versuri de Nina Cassian.

Remus Georgescu, dirijorul şi compozitorul trecut de foarte curând la cele veşnice, a fost prezent în acest program cu liedul *Amurg de toamnă* pe versuri de Lucian Blaga, o muzică cețoasă, repetitivă, melancolică. Din creația compozitoarei Carmen Petra Basacopol am ascultat apoi *Zorile-şi mână cerbii de foc,* versurile Marianei Dumitrescu, o muzică animată, cu mult perlaj pianistic şi cantabilitate însuflețită de sensurile versurilor.

Maestrul Dumitru Capoianu a fost prezent cu şlagărul său irezistibil, cântecul *Vin țigăncile* cântat sugestiv, cu vervă şi humor.

Piesa *Capriciu* de Olguța Lupu, pe versuri de Marin Sorescu, o muzică de calitate înaltă, a fost interpretată expresiv, cu participare directă şi spontană.

Din creația lui Csiky Boldizsár s-au cântat două piese din Codex Vietoris, tabulaturi din anul 1680. O muzică de reculegere spirituală, solemnă, afectuoasă, ca un vechi coral.

Nicolae Teodoreanu este autorul cântecului *Vei plânge mult ori vei zâmbi* pe versuri de Lucian Blaga, sensibil, impresionant, cântat din inimă pentru inimi.

Din muzica lui Sorin Lerescu, am ascultat *Sonuri* pe versuri de George Tomozei, pentru mezzosoprană, bas şi pian, poemul intitulat *O oră de iubire*. Liric, tandru, gânditor.

În *Uvedenrode,* Dianei Dembinski-Vodă prezintă acum în primă audiție absolută o lucrare frumoasă prin limbajul de o modernitate moderată şi prin adecvarea acestuia la sensul şi litera celebrelor versuri barbiene.

Din creația lui Nicolae Coman interpretele au ales *L'Amor tal volta (iubirea uneori), din ciclul de Şapte cântece pe versurile poetului catalan Miquel Martí i Pol.* Interpretele au creat un moment de magie sonoră, emoționant, încărcat de sensuri şi ecouri dintr-o cultură îndepărtată geografic, dar foarte apropiată spiritual, cultura catalană. A fost acesta al doilea punct de reîntâlnire cu Nicolae Coman, fațeta muzicală a creativității sale, căci pe prima am perceput-o în timpul recitării unui Sonet al său, de către soprana Bianca Manoleanu, în deschiderea concertului.

Dan Buciu a fost prezent în program prin cântecul *Arpagic* pe versuri de Ana Blandiana, un portret muzical humoristic, de efect, al pisicii, personaj fabulos din lumea copiilor de toate vârstele.

Felicia Donceanu a încheiat programul cu cântecul intitulat *Vreau să fiu un cireş înflorit* din ciclul *Cântece de fată frumoasă* pe versuri populare. Muzica e de o claritate impresionantă a expresiei şi de o muzicalitate aproape romantică.

În atmosfera specială creată de-a lungul dublului program, publicul s-a despărțit cu greu de minunatele clipe trăite în fraternitatea ascultătorilor dornici de a participa la o adevărată sărbătoare a cântecului românesc.

Lavinia COMAN

Excelentul PROFIL al muzicii româneşti

Precum orice operă de artă îşi pune în valoare propriul creator, un festival de talia celui recent încheiat şi-a evidențiat artizanii organizatorici focusându-ne atenția asupra seratelor Marilor Orchestre ale Lumii, briliantelor apariții ale ansamblurilor camerale programate la Ateneu, la sala Radio şi Auditorium ori a recitalurilor-spectacol unicat din cadrul Bucureştiului Creativ. De o diversitate şi o anvergură a tipologiilor expresive şi a repertoriilor

propuse, toate manifestările incluse în inspirata formulă, de o largă adresabilitate, a Bucureştiului Creativ şi-au bucurat publicul prin calitatea şi ineditul reprezentărilor pluriartistice, prin implicarea sine-qua-non a tuturor protagoniştilor-interpreţi în derularea actului cultural.

Dintre cele trei dimineţi dedicate exclusiv muzicii româneşti sub egida Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, cea din 19 septembrie a adus, în sala „George Enescu" a Universităţii Naţionale de Muzică, componenţi de marcă ai ansamblul universitar Profil, în ideea de a radiografia traiectoria ascendentă a componisticii autohtone, diversitatea perimetrului stilistic dar şi liniile comune de forţă pe care se sprijină întregul eşafodaj structural al creaţiei muzicale afiliate acestui spaţiu geografic.

Adrian Iorgulescu alături de Ansamblul Profil

Am putut asculta, cu acest prilej, şase opusuri aparţinând unor muzicieni din generaţii diferite, periplul sonor debutând cu piesa lui Ştefan Niculescu, *Duplum*. În versiunea clarinetistului Emil Vişenescu şi a pianistei Adriana Maier, *Duplum* şi-a etalat rafinata curgere melodică în ambianţa modală şi echilibrul dinamic-tensional specifice autorului; dialogul partenerilor de scenă funcţionând impecabil, aşa cum, de altfel, se va întâmpla şi în decursul celorlalte cinci partituri din program.

Tot Emil Vişenescu şi Adriana Maier, cărora li s-a adăugat violonista Diana Moş, au re-creat sensibil minuţiosul eşafodaj structural al lucrării lui George Balint, *Rhoe* pentru ca, ulterior, alături de violoncelistul Mircea Marian, să se aventureze în universul complex, viu, incitant, al piesei Dianei Rotaru, *Red Hot*, a cărei retorică amplă este amprentată de căutări şi recombinări timbrale inedite.

În continuare, arcuşul lui Mircea Marian, „contrapunctat" dihotomic de claviaturile (pian-orgă electronică) mânuite cu precizie de către Adriana Maier, a înveşmântat *Fantasia quasi una sonata* a lui Aurel Stroe într-o aură meditativă, lucrările lui Adrian Iorgulescu şi Dan Dediu redefinind graniţele dintre sintaxe şi stiluri, dintre uzualele încadrări formale „prestabilite" şi arhitecturi libere, perfect adaptate unui orizont „al tuturor posibilităţilor".

Parcurgând cu dezinvoltură fiecare piesă a programului, Emil Vişenescu, Diana Moş, Mircea Marian şi Adriana Maier au proiectat simultan coordonatele unui conglomerat pluristratificat de structuri temporale, cel mai elocvent exemplu în acest sens fiind succesiunea ultimelor trei partituri, *Fantasiei* lui Aurel Stroe juxtapunându-i-se două creaţii extrem de dinamice, particularizate prin trimiteri ideatice sugestive. Redat în primă audiţie absolută, *Talcioc*ul lui Adrian Iorgulescu pentru clarinet, vioară, violoncel, pian şi percuţie – Sorin Rotaru fiind cel care a completat, pertinent, excepţionalul ansamblu de solişti! – a reformulat, cu binecunoscuta-i vervă artistică, o suită de meme sonore, implicând elemente de teatru instrumental într-o viziune plină de umor. În fine, sub semnătura lui Dan Dediu, cel care şi-a asumat şi conducerea muzicală a ansamblului, *Viscous Sun* – o sinteză savuroasă de stiluri şi maniere cu numeroase aluzii parodice la mimetismul cotidian – a încheiat galeria de portrete componistice ale dimineţii camerale Profil, o dimineaţă românească de mare clasă care a pus în lumină tehnica absolut impecabilă, amplitudinea paletei dinamice, calitatea timbrală şi, bineînţeles, capacitatea muzicienilor-interpreţi de a fuziona expresiv la nivelul tuturor parametrilor performanţei. Sunt acestea doar câteva dintre atributele convingătoare ale unui ansamblu pe care viitoarea conducere a Festivalului ar fi îndreptăţită să-l programeze, la proxima ediţie, pe cele mai importante scene bucureştene. Pentru că, indubitabil, Emil Vişenescu, Diana Moş, Mircea Marian, Adriana Maier şi Sorin Rotaru sunt capabili de a contura acel Profil de excepţie al artei contemporane româneşti!

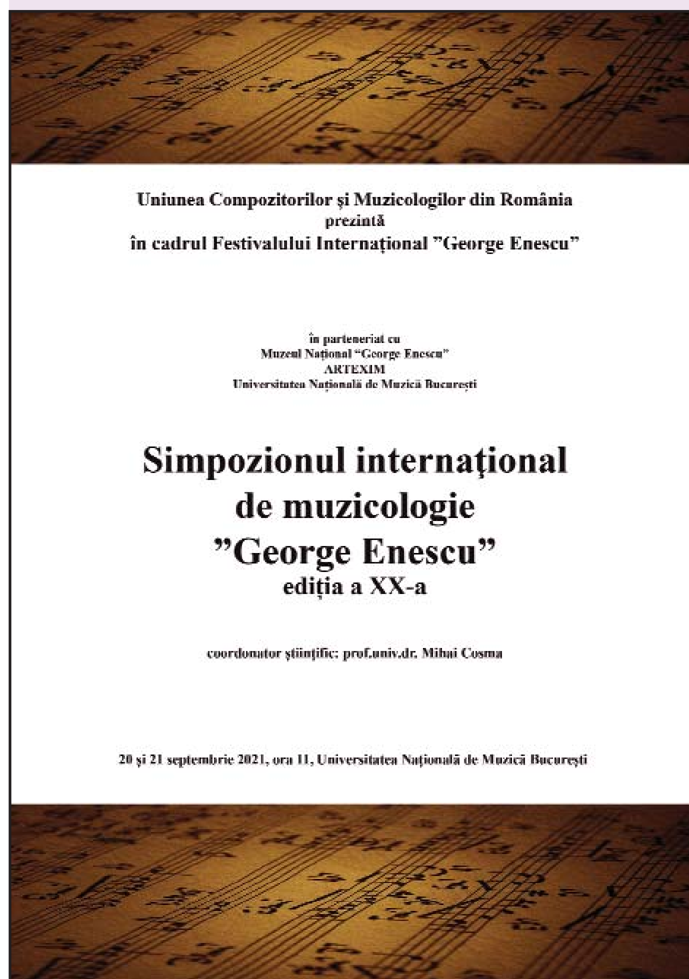
Loredana BALTAZAR

Dan Dediu alături de Ansamblul Profil

Simpozionul Internaţional de Muzicologie "George Enescu"

Între manifestările de succes integrate în cadrul Festivalului Internațional ”George Enescu”, s-a numărat şi Ediția XX-a a *Simpozionului International de Muzicologie,*

desfăşurată în sala Auditorium a UNMB în 20-21 septembrie. Simpozionul a fost organizat de UCMR şi UNMB, în parteneriat cu Muzeul Național ”George Enescu” şi cu ARTEXIM.

Pe parcursul celor doua zile, au fost prezentate comunicări interesante, cu o tematică bogată, cuprinzând cercetări pertinente dedicate personalității şi creației enesciene, precum şi comunicări despre contemporanii săi şi la alți reprezentanți de marcă ai artei muzicale româneşti şi internaționale – de la Enescu şi până în perioada contemporană. Integrate într-o succesiune bine gândită, comunicările au vizat un diapazon larg de preocupări din domeniul muzicologiei şi creației muzicale şi au trasat originale punți între tradiție şi contemporaneitate. Manifestarea de înalt nivel cultural şi ştiințific a fost moderată de experimentatul muzicolog Mihai Cosma, care şi-a dovedit şi de această dată talentul şi creativitatea. Am apreciat în mod special propunere domniei sale ca participanții să prezinte liber conținutul cercetării întreprinse. S-a realizat astfel o comunicare vie şi firească, mult mai interesantă şi mai atractivă ca în cadrul altor manifestări similare. La ediția actuală au fost invitați să participe şi studenți merituoşi, care au prezentat cercetări consistente legate de personalități şi de fenomenul muzical.

Au fost realizate prezentări cu public în sala *Auditorium* a UNMB - dotată cu aparatură performantă (în 20 septembrie) şi prezentări online (în 21 septembrie). Participanții de la distanță au putut prezenta comunicările în condiții tehnologice excelente şi au interacționat cu colegi aflați în alte locații, care şi-au exprimat propriile opinii şi au formulat întrebări referitoare la tematica abordată. Comunicările susținute în cadrul simpozionului însumează tot atâtea ferestre deschise către muzică, către nou; ele au fost concepute nu numai ca măsură a interesului, a profesionalismul şi capacității de receptare a adevăratelor valori, dar şi ca gesturi proprii de integrare în ambianța ideilor şi creațiilor durabile din perimetrul cultural național şi universal. Cercetările prezentate s-au remarcat prin caracterul lor ştiințific, prin bogăția materialului documentar, prin inteligibilitate şi expresivitate; au fost prezentate comunicări valoroase, care s-au remarcat nu doar prin profesionalismul cu care tratează tematica respectivă, ci şi prin modul elevat în care autorii s-au exprimat.

În deschiderea simpozionului, prorectorul UNMB, muzicolog Nicolae Gheorghiță a prezentat cuvântul de salut al Preşedintelui Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, prof.univ.dr. Adrian Iorgulescu. În cele ce urmează voi încerca să sintetizez câteva opinii referitoare la manifestarea de înalt nivel profesional la care am avut privilegiul sa asist. Am apreciat în mod special comunicarea *Imagini sonore ale furtunii în creația enesciană* realizată de Andrea Kiseleff – redactor muzical de succes la Radio Muzical -, precum şi paralela făcută de studenta masterand Ana-Luiza Han între doi mari creatori de muzică ai secolului XX - *Igor Stravinski şi*

Olguța Lupu

Mihail Jora: coordonate simetrice ale baletelor "Petruşka" şi "La piață". Profesoara Ioana Cărăuşu, venită special din Italia, a prezentat o interesantă comunicare intitulată *George Enescu şi Alfredo Casella: Convergențe muzicologice şi culturale.* În

Lavinia Coman

continuare, prof. univ. dr. Vasile Vasile a evocat *Activitatea lui George Enescu în anii Primului Război Mondial.* Doamna prof. univ. dr. Olguța Lupu a prezentat comunicarea *Tema marii treceri în muzica lui Dan Dediu.* Domnia sa a evidențiat cu profesionalism şi măiestrie contribuția excepțională a compozitorului-filosof Dan Dediu, adusă în cadrul muzicii şi gândirii contemporane. Doamna prof. univ. dr. Lavinia Coman, muzicolog şi orator cu har, a vorbit despre *George Enescu pianist – în lumina cronicilor şi memoriilor contemporanilor săi.* De mare interes s-a bucurat şi comunicarea domnului Doru Liciu (de la Ministerul Afacerilor Externe): *Enescu în Arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe al României.* Muzicologul Norela-Liviana Costea a abordat tema *Reverberații ale fenomenului „Cancel Culture" avant-la-lettre, în anii de exil ai lui Enescu.* Am apreciat contribuția de marcă a muzicologului Carmen Stoianov în comunicarea *George Enescu: atracția tematicii biblice. Intersectări.* Doamna Ioana Bîgu a făcut referință la personalități de pe alte meridiane ale globului în comunicarea intitulată: *Tōru Takemitsu – Poetul zen al muzicii din Țara soarelui răsare. Percepția timpului în cultura muzicală japoneză.* O inedită paralelă a realizat Vlad-Cristian Ghinea în *Relația disonanță-consonanță în viziunea compozitorilor Wolfgang Amadeus Mozart şi Pascal Bentoiu. Cazul Introducerii lente în cvartetele de coarde.* Doamna Irina Grigore a salutat elogios publicarea unei lucrări de excepțională însemnătate în comuicarea *Noi apariții editoriale despre U.C.M.R. – volumul "Centenarul Societății/Uniunii Compozitorilor Români" de acad. Octavian-Lazăr Cosma.* Compozitorul Dan Dediu – a susținut comunicarea *Enescu şi romantismul critic.* L-am urmărit apoi pe Marin Marian, care a prezentat o tema incitantă: *Neomuzicologia muzicilor nemuzicologice.* Doamna Maria Doina Mareggini (venită din Italia), a prezentat comunicarea *Patrimoniul Muzeului Național „George Enescu" văzut ca o platformă digitală, dintr-o perspectivă socio-semiotică.* Foarte interesantă mi s-a părut contribuția studentei Sarah Rizescu (din anul III muzicologie), intitulată *Figura Sfinxului, cu ramificațiile sale în opera Oedipe şi în alte creații artistice.*

În cea de-a doua zi au fost realizate prezentări online. De mare interes s-a bucurat comunicarea realizată de distinsul muzicolog Despina Petecel-Theodoru – *Destine încrucişate sau „cum poate viitorul să influențeze trecutul", în opera Oreste & Oedipe de Cornel Țăranu.* Studenta masterand Teodora Constantinescu a abordat subiectul – *Paradigme şi similitudini în creația corală a lui Timotei Popovici şi Marțian Negrea.* În continuare, muzicologul Petruța Coroiu-Măniuț a susținut comunicarea – *George Enescu şi Aurel Stroe; Oedipe şi Oreste: două arhetipuri muzicale şi dramaturgice ale artei sonore româneşti moderne.* Doamna Oana Popescu-Kariotoglou (din Elveția) a analizat una dintre creațiile celebre pianistice ale lui Enescu: *"MazurK mélancolique", o formă determinată de relația dintre două idei melodice.* Doamna Cristina Lascu a abordat o tematică interesantă: *George Enescu şi instituționalizarea operei române.* Este cunoscuta contribuția de excepție a lui Enescu în acest domeniu. Doamna Irina Nițu (de la Muzeul Național „George Enescu") a prezentat – *Documente din arhiva Muzeului*

Doina Mareggini

Național „George Enescu". O prezență inedită în cadrul simpozionului a avut domnul Octavian Ursulescu, referitoare la *Festivalul Național „Mamaia".* Textul urmează

să fie publicat ulterior. Cunoscut pentru numeroasele cercetări de arhivă, muzicologul Constantin-Tufan Stan a prezentat comunicarea: *George Enescu la Oradea. Prima audiție absolută a Sonatei a III-a pentru pian și vioară „în caracter popular românesc” reflectată în cronicile vremii.* Integrată firesc în tematica simpozionului ni s-a părut şi contribuția doamnei Dalia Rusu-Persic intitulată *Eduard Caudella, profesor și compozitor. 180 de ani de la naştere.* Doamna Svetlana Bădrăjan (din Republica Moldova) a prezentat *Configurări ale valorificării sursei folclorice în muzica contem-porană: Studii sonore de Ghenadie Ciobanu.* O contribuție originală în cadrul simpozionului a avut şi doamna Mihaela Buhaiciuc (din S.U.A.) prin intermediul comunicării: *Dezrobirea expresiei vocale - O analiză a vocalității aplicate în secolul al XX-lea din S.U.A.* Ultima secțiune a simpozionului a fost dedicate muzicii de operă. Doamna Ana-Maria Cazacu a realizat o paralelă interdisciplinară în: *Interferențe între universul operelor wagneriene și cel al povestirilor lui Thomas Mann. De la muzică la ficțiune literară.* Domnul Helmut Loos (din Germania) şi-a concentrat atenția asupra unui celebru personaj wagnerian: *"Lohengrin și sfera sa sociologică și religioasă"*. Domnul Franz Metz (din Germania) a susținut comunicarea intitulată *O capodoperă muzicală dedicată Timișoarei*. Muzicologul Mihai Cosma a prezentat o contribuție meritorie în abordarea celebrei opere enesciene: *Un nou Oedipe, la Berlin.*

Andreea Kiseleff

Norela Liviana Costea, Ioana Cărăuşu

Domnul Ulrich Lenz (din Germania) a prezentat comunicarea – *Oedipe în repertoriul Komische Oper din Berlin*. Simpozionul Internațional de Muzicologie ”George Enescu”a fost un nou prilej de a promova cercetări valoroase în domeniul muzicologiei contemporane şi de a realiza un fructuos schimb de opinii ale participanților. Ascultându-i pe autorii comunicărilor îmi aminteam cuvintele dirijorului Herbert von Karajan, conform căruia: *Muzica este o realitate spirituală și fizică trăită global și poate deveni obiect de cunoaştere grație reflecției și experimentelor științifice"*. Mai mult ca oricând, participanții la simpozion au simțit că personalitatea enesciană - de o frumuseţe remarcabilă -, continuă să fie o prezență benefică şi o sursă inepuizabilă de inspirație pentru muzicienii din toate generațiile: cercetători, compozitori, pedagogi, interpreți şi pentru ascultători. Enescu este încă printre noi, o prezență expresivă, chintesențială, de o admirabilă vitalitate şi o infinită longevitate.

Carmen MANEA

Sarah Rizescu, Vlad-Cristian Ghinea

Forumul internaţional al compozitorilor, ediţia 2021

Ediția din 2021 a Forumului Internațional al Compozitorilor – parte integrantă a Festivalului Enescu – a

Francesco Filidei, Doina Rotaru, Dan Dediu

strâns laolaltă o pleiadă de compozitori foarte diferiți, atât ca personalitate, cât şi ca muzică. Cele cinci runde de discuții au fost organizate în Sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică din Bucureşti în trei week-end-uri consecutive şi au fost transmise în direct pe canalul de YouTube al universității, putând fi privite oricând de orice meloman interesat.

Atitudinile componistice adoptate de participanți au fost dintre cele mai diverse, cuprinzând atât zona avangardei experimentale, a sonorismului, cât şi pe cea a postmodernismului, spectralismului şi metisajului retro. Fiecare dintre participanți şi-a susținut punctul de vedere cu multă convingere, unii dintre ei ajungând chiar până la o asumare corporal-spirituală de-a dreptul impresionantă a esteticii preferate.

Astfel, am asistat la profesiuni de credință componistică şi scurte comentarii asupra pieselor prezentate în ciclul *Muzica secolului 21* din partea cehului Jiří Kadeřábek, elvețianului Dieter Ammann, britanicilor Jonathan Dove, Tim Benjamin şi Patrick Hawes, italianului Francesco Filidei, germanilor Martin Torp şi Gabriel Iranyi (acesta din urmă şcolit în România şi Israel), românilor Adrian Iorgulescu şi Dan Dediu. Pe lângă aceştia, Forumul i-a mai avut ca invitați pe câțiva participanți de marcă, ce au adus un punct de vedere complementar din perspectiva interpretului: dirijoarea Jessica Cottis şi pianiştii Peter Jablonski şi Cristian Niculescu.

Cu o participare mai puțin numeroasă decât edițiile precedente a compozitorilor invitați, dar consistentă şi interesantă, Forumul Internațional al Compozitorilor – conceput ca structură şi moderat de subsemnatul – a constituit un punct de atracție intelectuală în timpul Festivalului Enescu, în special pentru studenții la compoziție, tinerii muzicieni interesați şi unii melomani fideli.

Întrebările din public şi discuțiile generate de acestea au fost edificatoare şi s-au concentrat pe aspecte tehnice şi estetice, cunoscute în amănunt de o audiență receptivă şi generoasă.

Dan DEDIU

Dieter Ammann, Dan Dediu, Jiří Kadeřábek

Adrian Mihai, Vlad Gînța, Bogdan Pintilie, Dan Dediu, Jessica Cottis, Jonathan Dole, Sorin Marinescu, DanDe Popescu, Alexandru Murariu

Seria *Muzica Secolului XXI* - Sala Radio "Mihail Jora"

Concertul Filarmonicii "Transilvania" din Cluj-Napoca
între *aforisme* și *simboluri mito-poetice*

Cele patru lucrări incluse în programul concertului Filarmonicii clujene, desfășurat în după-amiaza zilei de 4 septembrie în Studioul "Mihail Jora" al Radiodifuziunii Române, sub bagheta dirijorului Alexander Liebreich, în seria *Muzica secolului XX*, au constituit tot atâtea mostre de tratare intertextuală a materialului sonor fie cu referiri la anumite tehnici de limbaj, mai sintetic și mai abstract, ca în *Simfonia aforistică* de Cornel Țăranu, sau mai elaborat, cu trimitere directă la una dintre formele barocului (toccata), ca în *Concertul pentru pian și orchestră, "Gran Toccata"* de Dieter Ammann, fie prin citarea unor titluri care trimit la alte texte: *In me la morte* [*In te la vita*]/ *În mine moartea,*/[*În tine viața*] pentru soprană și orchestră de Jiří Kadeřábek, după titlul omonim al *Rimei 37* din colecția de poezii *Rime* a lui Michelangelo - aceeași care l-a inspirat și pe Cornel Țăranu, în compunerea seriei de lieduri *Rime de Michelangelo pentru bas-bariton și orchestră de cameră* -, și *Wen du dem Wind* (*Dacă îți place vântul*) pentru mezzosoprană și orchestră de Pascal Dusapin, extras din opera sa *Penthesilea*.

Diana Țugui
foto: Cătălina Filip

Simfonia aforistică (2018) reflectă înclinația compozitorului clujean pentru *concizia* aproape geometrică a limbajului, ca și pentru diverse "jocuri" ritmico-polifonice și timbrale. Spiritul aforistic este expus prin succesiuni de ritmuri lapidare, tăioase, întrerupte, prin comutări contrapunctice rapide de timbruri, care-și pot preschimba coloratura proprie cu a altor instrumente - alămuri cu efect de bucium de exemplu -, sau prin interferări succinte, secvențiale de texturi variate: modale, eterofonice, polifonice, cu inserturi de unison de factură enesciană. Concentrarea aceasta de simboluri sonore, se rarefiază însă spre finalul marcat de timbrul catifelat și uniform al flautului – inițial fracturat – încheind *Simfonia* pe nota contemplativă a unui crâmpei aforistic imaginar, despre lumile suprasensibile.

În conceperea operei *Penthesilea*, Dusapin a avut în vedere pe de o parte legenda antică a reginei Amazonului, și a luptei sale cu Achile în celebrul "război troian" plasat între secolele al XIII-lea și al XII-lea î. Hr., descris amănunțit în *Iliada* și *Odissea* lui Homer, pe de altă parte tragedia cu același nume a dramaturgului german Heinrich von Kleist, care îl transformă pe Achile din învingător asupra Penthesileei, în victima acesteia, de care sfârșește prin a se îndrăgosti – fapt ce are drept consecință moartea amândurora. Așadar, compozitorul francez își construiește opera pe suportul ideatic al eternei dileme dintre iubire și onoare, dintre iubire și datoria ancestrală a amazoanelor de a ieși învingătoare din orice luptă – prețul libertății lor de a-și putea alege partenerul de viață. Ideea este redată muzical prin contrastul puternic dintre cantabilitatea suavă, discretă a harpei, apropiată ca expresie de duioșia unui cântec de leagăn infiltrat leit-motivic pe

Iulia Merca, Alexander Liebreich
foto: Cătălina Filip

întregul parcurs al piesei, și dezlănțuirile *quasi* dionisiace, ritualic-arhaice ale orchestrei. Pe fondul acesta ambiguu - sentimental și implacabil -, glasul mezzosopranei clujene Iulia Merca, pătrunzător, cu accente patetice și ambitus

extins de la cânt la vorbire şi şoaptă, şi la *sprächgesang*, cu salturi spectaculare între intensitățile sonore diminuate şi cele tragice din acut, realizate cu un autocontrol lucid, inteligent şi o extraordinară lejeritate, s-a integrat în modul

Andreas Haefliger

foto: Cătălina Filip

cel mai firesc în orchestrația luxuriantă, şi în dramatismul muzicii. Alexander Liebreich, care a dirijat şi prima audiție mondială a lucrării, în 2019, la pupitrul Filarmonicii Cehe, părea că se lasă în voia şuvoiului de sunete, fără să piardă însă din vedere semnalarea, printr-o gestică mai degrabă reținută, dar sugestivă, a pilonilor de rezistență ai partiturii.

In me la morte, scrisă de Jiří Kadeřábek în 2005, şi distinsă în 2006 cu Premiul Concursului de Compoziție al Radiodifuziunii Cehe, are câteva asemănări cu schema piesei compozitorului francez. De pildă harpei, investită de Dusapin cu atributele unui vehicol al transportării purității sentimentului de iubire, culmea!, între cei doi adversari, îi ia locul, în piesa compozitorului ceh, cu acelaşi rol de purtătoare a ingenuității leitmotivice, piccola, iar pasajele sopranei sunt concepute tot din salturi spectaculoase, ce trec de la rostire la cântul propriu-zis. În schimb, dată fiind şi semnificația filosofică a textului michelangiolesc, muzica lui Kadeřábek are un caracter sublimat de transparența unisonurilor şi de feeria viorii soliste, sau a superbului duo vioară-voce evidențiind parcă dualitatea raportului *viață-moarte* din finalul anticipat de secvențele contrapunctice de sorginte renascentistă ale alămurilor. Cu alte cuvinte, moartea şi viața se țes una dintr-alta, linia de demarcație dintre ele fiind neglijabilă. Poate şi datorită vocii mlădioase, cursive, omogene, elocventă a Dianei Țugui.

Filarmonica "Transilvania" şi-a încheiat programul cu *Gran Toccata pentru pian şi orchestră* de Dieter Ammann. Compus între 2016-2019, şi cântat în primă audiție în 2019, în cadrul BBC Proms, de către Andreas Haefflinger şi Orchestra Simfonică BBC dirijată de Sakari Oramo, *Concertul* este o combinație ingenioasă plină de armonii şi de ritmuri impetuoase, în crescendo-uri paroxistice, de o vivacitate demonică, specifice formei de toccată şi infuzate pe alocuri cu efecte de jazz. Există însă şi clipe sporadice de destindere datorate arpegierilor cantabile şi acordurilor consonante ale pianului, şi, de asemenea, câtorva porțiuni eterofonice, cu rezonanțe de clopote, ce reuşesc să calmeze inflația ritmurilor fanatice prin atmosfera subtilă de "coral mistic" pe care o degajă. Cu tehnica sa fulminantă, cu intuiția şi "modul său transcendental de a cânta", Andreas Haefflinger s-a confundat cu natura eclatantă a muzicii lui Ammann, în care se avânta cu toată energia ființei, într-o confruntare "fair play" cu energia intrinsecă a muzicii.

Filarmonica "Transilvania" a întruchipat partenerul ideal, transpunându-se de fiecare dată în spiritul partiturilor interpretate sub bagheta eficientă a lui Alexander Liebreich, care, dincolo de aparenta reticență a gesticii dirijorale, a dovedit că posedă o atenție distributivă salutară, atât de necesară în reconstrucția unor pagini din creația secolului XX.

Despina PETECEL THEODORU

Orchestra Filarmonicii „Mihail Jora" – între *Spini* şi *Exil*

Mulți dintre noi am experimentat „ispita", mai mult sau mai puțin extinsă, de a ne testa limitele, de a permite

Orchestra Filarmonicii Mihail Jora din Bacău, dir. Jessica Cottis

foto: Cătălina Filip

Aventurierului dinlăuntru să-şi proiecteze Devenirea în contextul celor mai îndrăznețe perspective imaginative, nu de puține ori metamorfozate, uimitor, în realitate! La un pas de aniversarea a şase decenii şi jumătate de existență,

Orchestra Filarmonicii „Mihail Jora" din Bacău, din nou invitată să evolueze pe scena Sălii Radio în cadrul conceptului *Muzica secolului XXI* – alături de Orchestrele

Jonathan DoveRaphael Wallfisch Simon Keenlyside , Jessica Cottis

foto: Loredana Baltazar

Filarmonicilor din Cluj, Timişoara, Iaşi şi Sibiu, Orchestra Simfonică Bucureşti şi Orchestra de Cameră "Dogma" din Bremen – şi-a propus să prezinte publicului un program cu conotaţii muzical-estetice dintre cele mai diverse.

Sub bagheta autoritară a uneia dintre cele mai charismatice femei-dirijor cu o carieră deja deosebit de prolifică – Jessica Cottis, Orchestra Filarmonicii din Bacău a optat, în concertele derulate atât la Bacău (în 3 septembrie) cât şi la Bucureşti (în 5 septembrie), pentru succesiunea a patru opusuri destul de diferite ca tipologie expresivă, configuraţie structurală şi formulă instrumentală, nu mai puţin de două dintre aceste veritabile piese orchestrale „de rezistenţă" fiind interpretate în primă audiţie mondială!

Spinii lui Dan Dediu şi *Strum* al lui Jessie Montgomery, un cuplu de discursuri cu valenţe epice şi deschideri neoromantice cu tangenţe descriptiv-programatice, au pus în lumină sincronizarea aproape perfectă, la nivel de detaliu, a aparatului orchestral. Complexitatea naturii poematice a *Spinilor* a prevalat, însă, în faţa tendinţei unitare către consonanţă a piesei lui Jessie Montgomery, gradualitatea acumulărilor tensionale şi dinamismul subtil al alternanţei stărilor expresive conferind o profunzime aparte creaţiei compozitorului român.

Cel de-al doilea cuplu de lucrări din concert a cuprins demersurile sonore de dimensiuni extinse ale acestei dimineţi, premierele componistice semnate de Adrian Iorgulescu şi, respectiv, de Jonathan Dove, a căror reprezentare fonică a adăugat prestaţiei orchestrale atuuri interpretative suplimentare. Evoluţia replicilor contrastante din interiorul *Simfonia a VI-a, Obelisk*, către o polistructură caleidoscopică de contururi stilistice aluzive (de la folclor la jazz) plasează această dedicaţie metaforică a lui Adrian Iorgulescu „pentru şcoala românească de compoziţie" în categoria edificiilor artistice ample, de consistenţă cinematografică şi final spectacular. Complementar, concertul pentru violoncel, bariton şi orchestră *In Exile*, aparţinând britanicului Jonathan Dove care l-a compus special pentru cei doi renumiţi solişti – celistul Raphael Wallfisch şi baritonul Simon Keenlyside, a prefigurat esenţa unei călătorii iniţiatice într-un ambient existenţial ostil. Portretul compozit vocal-instrumental porneşte de la libretul lui Alasdair Middleton, *The Wayfarer*, pentru a se „hrăni", traversând istoria literaturii, din experienţa unor scriitori celebri precum William Shakespeare, Dante Alighieri, Emily Lawless, Kahlil Gibran, Kaveh Bassiri şi Douglas Hyde.

Având ca principală sursă de inspiraţie însăşi povestea mamei lui Raphael Wallfisch, supravieţuitoare a lagărelor naziste Auschwitz şi Belsen, *In Exile* ilustrează, prin intermediul simbiozei tandemului solistic – vocal/ operistic - instrumental/ concertant – ascensiunea sublimată către universul interior a dualităţii fiinţiale. Am remarcat, pe întregul parcurs al acestui dificil opus orchestral, fluiditatea liniilor melodice dar şi viziunea riguroasă asupra întregii construcţii dramatice, minuţios urmărite până la ultimul sunet al partiturii!

Un mare „bravo" formaţiei orchestrale pentru conceptul acestui concert şi pentru transformarea sa în realitate scenică, articulată sensibil, cu bucuria de a dărui!

Loredana BALTAZAR

Filarmonica Banatul – mesager al muzicii secolului XXI

Secţiunea *Muzica secolului XXI* care figurează de câteva ediţii în programul Festivalului Internaţional

Orchestra Filarmonicii Banatul din Timişoara, dir. Rumon Gamba

foto: Andrada Pavel

„George Enescu”, s-a transformat, datorită calității muzicienilor invitați și varietății creațiilor prezentate, într-un mini-festival ce se alătură astfel manifestărilor dedicate muzicii contemporane organizate în țara noastră. De aceea, este foarte atractiv pentru cei interesați să audieze seria de concerte susținute de unele dintre cele mai apreciate formații simfonice românești coordonate de maeștri ai baghetei cu o remarcabilă activitate scenică internațională, alături de care pot fi urmăriți muzicieni interpreți recunoscuți pentru o anume preocupare în promovarea creațiilor contemporane, acest melanj oferind versiuni valoroase ale unor lucrări în care sunt reflectate diversele modalități de-a privi viitorul artei sunetelor propuse de compozitorii acestor decenii.

Reperele menționate s-au regăsit în bună măsură și printre coordonatele concertului susținut de Filarmonica Banatul din Timișoara pe 11 septembrie 2021, la orele prânzului, pe scena Sălii Radio, la pupitrul dirijoral aflându-se Rumon Gamba, entuziast promotor al muzicii contemporane, ale cărui calități (energia și implicarea în transmiterea semanticii fiecărei partituri sunt unele dintre acestea), le-am putut remarca și în urmă cu două ediții ale festivalului, când tot împreună cu ansamblul simfonic timișorean ne-a oferit o remarcabilă mostră de interpretare de înalt nivel artistic a unei literaturi sonore considerate de multe ori mai puțin accesibilă publicului larg. De această dată, debutul concertului a stat sub semnul omagiului adus compozitorului și dirijorului Remus Georgescu, recent trecut la cele veșnice, din a cărui creație, ne-a fost propusă spre audiție *Simfonia Triade*. Inspirată de sculpturile lui Peter Jecza, Simfonia, care ulterior a primit și subtitlul *Ritual funebru „in memoriam 1989”*, propune un limbaj complex ce reflectă dubla perspectivă a semnificațiilor – pe de o parte, impresiile lăsate compozitorului de vizionarea statuetelor impozante prin forma și volumul lor, iar pe de alta, alura de recviem închinat memoriei victimelor din decembrie 1989 – dar și dubla direcție a construcției muzicale, ce urmărește în egală măsură valorificarea unora dintre tehnicile moderne de compoziție și includerea în manieră originală a reverberațiilor unor descântece arhaice, isonuri desprinse din muzica bisericească sau din folclor, și chiar a unor litanii. Această textură deloc ușor de evidențiat, a fost punctată inspirat de Rumon Gamba, care a fost spiritual, echilibrat în gestică și și-a însușit sensurile partiturii încheiate în sunet de clopot asemeni unui apel la neuitare față de eroii din 1989 și acum, iată, chiar față de creatorul paginii audiate.

Orchestra Filarmonicii Banatul din Timişoara, dir. Rumon Gamba, Peter Jablonski (pian)

foto: Andrada Pavel

Dacă în opusul lui Remus Georgescu am văzut un Rumon Gamba reținut și contopit cu atmosfera apăsătoare a muzicii, în *Concertul pentru pian și orchestră* de Patrick Hawes, l-am regăsit energic și entuziast în ipostaza de coordonator al acompaniamentului oferit lui Peter Jablonski în realizarea primei audiții absolute a unei lucrări scrise chiar în timpul pandemiei ce încă ne marchează viețile, și concepute ca un mesaj de pace și speranță adresat oamenilor marcați de dificultatea ultimei perioade traversate. În același timp, prin apelul la un limbaj de factură neoromantică, Patrick Hawes ne adresează o provocare și o propunere; o provocare pentru că readuce ceva din spiritul lui Chopin și Schumann în plin post-modernism, când tehnicile contemporane se află de multe ori la granița experimentului, și o propunere, pentru că, ne pune în față o altă posibilă evoluție a artei sunetelor plecând de la modelul trecutului adaptat însă prezentului (aș menționa aici că istoria pare a se repeta, neoclasicii propunând aproape aceeași traiectorie muzicii în prima jumătate a secolului XX când serialismul era în vogă și avangarda propunea noi modele de compoziție tot mai îndepărtate de tradiția clasico-romantică). Pornind de la aceste aspecte, versiunea pe care a realizat-o Peter Jablonski împreună cu Filarmonica Banatul și Rumon Gamba, ne-a reliefat o partitură pianistică a cărei construcție a fost realizată echilibrat, cu atenție acordată arcuirilor melodice și o tehnică instrumentală rafinată, și un excurs orchestral ce a punctat un anumit joc al nuanțelor și virtuozității alternate cu momente de sorginte romantică.

Cea de-a doua primă audiție absolută din concert, care a și încheiat programul propus de Filarmonica Banatul, a fost constituită de *Simfonia* de Tim Benjamin, unde compozitorul englez exploatează un subiect foarte interesant: apariția, transformarea și supraviețuirea unei idei. Aceasta se ivește subit fiind ulterior elaborată, redimensionată, valorificată din diverse perspective și în cele din urmă celebrată, existența sa fiind periclitată de venirea ciclică a întunericului nopții (aici pot fi sugerate metaforic acele perioade istorice în care anumite ideologii au denaturat idei corect enunțate inițial); după dispariția acestuia și a viziunii tulburătoare ce-l însoțește, zorii unei noi zile fac ca ideea să reapară și să supraviețuiască oricărei suprimări, distrugeri, fie ea chiar neintenționată, și finalmente chiar trecerii timpului, păstrându-și nealterată esența. Muzical, intenția compozi-torului de-a reliefa

metafora creației și distrugerii unei idei, ce poate supraviețui însă prin constanța cu care este menținută în mentalul colectiv şi prin perenitatea corectitudinii sale, se concretizează, în cadrul alcătuirii formale cvadripartite, printr-o îmbinare tematică de tip poli-stilistic între liniile melodice inspirate de simfoniile lui Rahmaninov, Şostakovici şi Schnittke şi enunțuri melodice originale prin intermediul cărora sunt rememorate vechi genuri precum nocturna, care acum nu mai este visare, ci mai degrabă coşmar, sau create dansuri imaginare sugestive pentru tradiția formelor muzicale europene, în mişcarea finală fiind reluată ideea inițială expusă în prima parte, ce capătă astfel un caracter axiomatic.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

interpretative de excepție într-o panoramare absolut memorabilă de gesturi artistice unicat; iar artizanii acestor remarcabile prestații interpretative n-au fost doar solişti, ci

Orchestra Filarmonicii Moldova din Iaşi, dir. Adrian Petrescu, Patricia Kopatchinskaja (vioară)

foto: Loredana Baltazar

şi formații orchestrale, cotate la superlativ în ierarhia europeană de gen.

Patricia Kopatchinskaja, Adrian Petrescu şi Orchestra Filarmonicii „Moldova" din Iaşi – un aliaj de emoție şi energie explozivă

Introdus relativ recent în galeria ciclurilor de evenimente specifice Festivalului Internațional „George Enescu", *Muzica secolului XXI* s-a dovedit a fi un concept deosebit de ofertant la nivelul ultimelor trei ediții pentru că şi-a propus – şi a reuşit! – să conecteze publicul „de festival" la sonoritățile contemporane. În 2021 în mod special, acest concept a reuşit să coaguleze, cu precădere în ceea ce priveşte primele audiții, demersuri

Fred Popovici, Adrian Petrescu

foto: Loredana Baltazar

Din această perspectivă, aşa cum era de aşteptat, concertul Orchestrei Filarmonicii „Moldova" din Iaşi, programat să se deruleze în 12 septembrie pe scena sălii Radio, a fost dominat, în termeni interpretativi, de evoluția Patriciei Kopatchinskaja, un reper de vârf al violonisticii secolului XXI pe care nu doar acompaniamentul orchestral ci şi suportul *live-electronics* asigurat de către Grig Burloiu l-au pus admirabil în valoare! Pentru un asemenea fenomen al artei instrumentale, în cel mai pur sens al cuvântului, şi-a scris Fred Popovici *Concertul nr.3 pentru vioară, live electronics şi orchestră*, iar Patricia Kopatchinskaja a vibrat efectiv la cel mai mic detaliu de scriitură, re-construind energetic, prin prisma propriului non-conformism (de altfel, genial!) fiecare idee a *Capriccio*-ului de Paganini şi *Ciacconei* bachiene, sistematic de-construite de către Fred Popovici.

În decursul celuilalt opus concertant aparținând lui Martin Torp, pianistul Cristian Niculescu şi-a formulat intervențiile solistice relativ agitat, cu o oarecare brutalitate a tuşeului în limitele un spectru de nuanțe nu foarte extins, minimalistul *Concert pentru pian şi orchestră*, cu inserții neoclasice, prilejuind, totuşi, partidelor orchestrale un suport dinamic structurat evolutiv clar şi omogen.

Bagheta lui Adrian Petrescu a conturat elocvent şi celelalte două piese din program semnate de Gabriel Iranyi – *Passages*, în primă audiție absolută ca şi *Concertul pentru vioară* al lui Fred Popovici – şi, respectiv, de Peter Ruzicka – *Furioso*, lucrări contrastante, de atmosferă, care au concentrat sonor, într-un spațiu virtual tridimensional, stări şi atitudini complementare.

Virtuozitatea instrumentiştilor a fost pusă la încercare mai ales în ultimul opus menționat (cel care a şi încheiat parcursul concertant), autorul german concepându-şi compoziția ca pe un scenariu sonor cu valențe filmice, evidențiate prin densitatea culorilor timbrale, travaliul dinamic şi continuul crescendo tensional ce a condus către acel final exploziv în general dificil de gestionat, dar pe care orchestra ieşeană l-a formulat cu brio. Iar relieful dramatic al acestei ultime pagini componistice a

adus un plus semnificativ încărcăturii emoționale cu care angrenajul orchestral a investit întregul concert, răsplătit, firesc, cu îndelungate aplauze!

Loredana BALTAZAR

Filarmonica din Sibiu şi Tito Ceccherini – Confluențe româno-italiene

Strâns legate prin rădăcinile latine comune, cultura română şi cea italiană au fost apropiate una de cealaltă de-a lungul vremii, reprezentanții lor reuşind adesea să le înțeleagă spiritul local înainte reprezentanților altor culturi din zone geografice apropiate dar totuşi depărtate prin principiile la care se raportează. Dacă elitele noastre au fost dintotdeauna fascinate de poetica italienilor, de cantabilitatea limbii vorbite în Peninsulă, ori de întreaga zestre dăruită lumii de marii literați, pictori, muzicieni sau sculptori romani, milanezi ori venețieni, cronicarii italieni ai secolelor XVII-XVIII, liderii revoluției din 1848 sau importanți cercetători ai secolului XX au fost atraşi de exotismul folclorului nostru, de modul în care limba română a păstrat până astăzi o parte semnificativă a vocabularului de sorginte latină sau de modul în care mediul cultural reflectă tempera-mentul nostru special ce reuneşte trăsături balcanice, latine şi slave dar şi o dorință de a fi parte a culturii europene apusene.

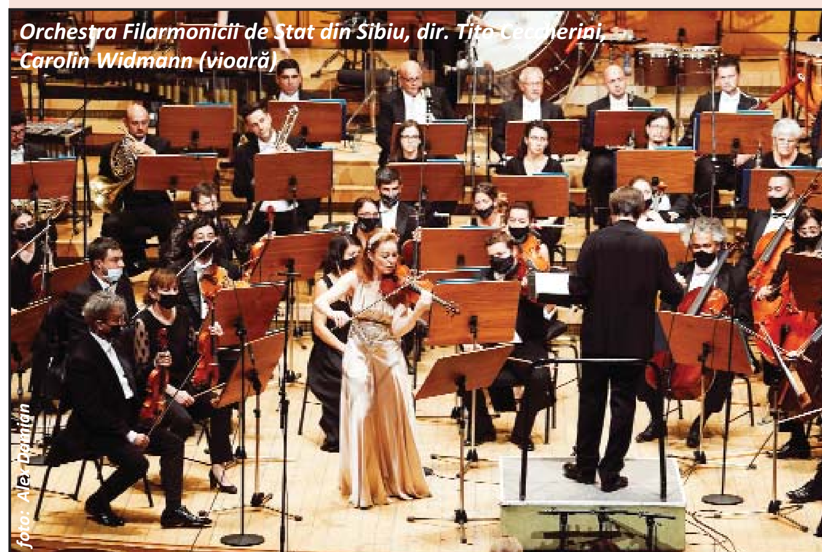

Orchestra Filarmonicii de Stat din Sibiu, dir. Tito Ceccherini, Carolin Widmann (vioară)

foto: Alex Damian

Mergând spre contemporanei-tate, am putut observa confluențele româno-italiene şi în cadrul seriei *Muzica secolului XXI* incluse în Festivalului Internațional „George Enescu", ce a programat sâmbătă 18 septembrie 2021, la orele prânzului (spațiul orar obişnuit pentru evenimentele seriei) concertul susținut pe scena Sălii Radio de orchestra Filarmonicii de Stat din Sibiu sub bagheta muzicianului Tito Cecherrini, artiştii alegând spre audiere o listă de lucrări în care au figurat creatori români şi italieni, completată de un reprezentant al muzicii asiatice noi. Aşadar, muzică românească dirijată de un italian şi muzică italiană interpretată de români, repertoriul autohton fiind reprezentat de opusul *Der Nachbar des Chaos* (Vecinul haosului), al lui Mihnea Brumariu, care continuă să exploreze, într-o nouă lucrare dintr-un ciclu mai amplu, modalitatea în care caracterul transformațional al categoriilor propuse în desfăşurarea sonoră schimbă într-o oarecare măsură ordinea temporală, felul de a privi timpul al compozitorului, interpretului şi chiar al ascultătorului fiind supus unor mutații semnificative. Dincolo de scopul ideatic, *Der Nachbar des Chaos* a atras atenția prin modul în care compozitorul utilizează în manieră aproape tradițională resursele aparatului simfonic, creând o pagină orchestrală ancorată în principiile contemporane dar în egală măsură construită astfel încât să includă trimiteri la folclorul autohton, foarte subtil integrate în textura partiturii, dar şi la muzica lui Aurel Stroe, mentorul compozitorului, accentul fiind pus pe abordarea melodică a construcției sonore. Toate aceste fațete ale lucrării prezentate în primă audiție pe o scenă bucureşteană (prima audiție absolută a avut loc câteva zile mai devreme chiar la Sibiu) au fost evidențiate minuțios de Tito Cecherrini, care a accentuat în mod deosebit acele scurte aluzii la folclorul românesc, pe care le-a simțit echilibrat şi le-a inclus cu rafinament în construirea versiunii sale dirijorale, şi melodicitatea temelor.

Această ultimă trăsătură a fost mult mai puțin caracteristică lucrărilor compozitorilor italieni preocupați să exploreze diversele tehnici interpretative şi expresii neconvenționale, primul opus din acest grupet pe care l-am audiat fiind *Giorno velato* pentru vioară şi orchestră (Învăluit în lacul negru) de Salvatore Sciarrino, unde în calitate de solist am aplaudat-o pe Caroline Widmann, muziciană cu o remarcabilă activitate interpretativă, preocupată inclusiv de promovarea creației contemporane. Scrisă în spirit concertant, *Giorno velato*, se remarcă prin aspectul interiorizat al muzicii ce învăluie ascultătorul lăsându-l, într-o anumită stare de transă, să-şi construiască propria acțiune dramaturgică potrivită sonorităților lucrării, care se poate petrece într-o pădure bântuită, într-un castel părăsit unde poposesc doar păsările şi diversele insecte sau poate propune chiar un ministory cu fantome, această ultimă variantă putându-se apropia de subtila intenție a lui Sciarrino care, plecând de la impresiile avute în urma vizionării ilustrațiilor dintr-un album al pictorului ceh Jan

Orchestra Filarmonicii de Stat din Sibiu, dir. Tito Ceccherini

foto: Alex Damian

Preisler, unde era schiţată o tânără lângă un lac negru, ajunge la mitul lui Orfeu şi a sa călătorie spre Infern, ce îl poartă inclusiv spre ţinuturi unde umbrele întunericului se fac simţite fără a fi văzute. Din punct de vedere muzical, *Giorno velato* se remarcă prin dialogul dintre solist şi orchestră, comentariile fiind succinte şi parcă abia şoptite, şi prin scriitura partiturii violonistice unde pentru obţinerea unei game largi de efecte, sunt utilizate procedee precum *glissandi*, *pizzicati* de tip bartòkian, timbruri de *sul ponticello*, ritmuri bătute cu degetele pe corpul instrumentelor ş.a.

Cea de-a doua lucrare provenită din repertoriul contemporan italian, *Fiori dei Fiori* îi aparţine lui Francesco Filidei (elev al lui Sciarrino), care pornind de la citate din celebra *Fiori musicali* de Girolamo Frescobaldi, construieşte un discurs sonor paradoxal atipic, unde ne propune să privim spre muzica barocă de orgă chiar din interiorul instrumentului evocat, surprinzând fenomenele ce pun în mişcare mecanica unei orgi, circulaţia coloanei de aer prin tuburile acesteia şi prin burduf şi nu în ultimul rând o percepţie specială a acusticii unei catedrale replicate între elementele de construcţie ale orgii, reverberaţia specială ieşind fără îndoială în evidenţă. Dincolo de efectele ce ancorează lucrarea în limbajul contemporan între care poate fi menţionată tehnica redării caricaturizate a citatelor melodice din epoca barocă, *Fiori dei Fiori* valorifică în manieră originală unele dintre particularităţile întâlnite în muzica vremii: pedala mai îndelungată pe anumiţi piloni armonici, ostinato-ul construit pe figuraţii arpegiate, liniile melodice bogat ornamentate, etc.

Întregit de opusul *Rare Gravity* semnat de compozitorul nipon Dai Fujikura, în care se reflectă intenţia acestuia de a reda sonor imaginea vieţii intrauterine a fătului, de la apariţia sub formă de embrion şi până la forma finală dezvoltată în mediul acvatic matern, protejat, prin utilizarea unor tehnici speciale pentru toate compartimentele instrumentale incluse în aparatul orchestral, a trecerilor rapide dintr-un tipar metric într-altul, ori prin amplificarea aproape continuă de ideii tematice iniţiale, concertul susţinut de Orchestra Filarmonicii de Stat din Sibiu a reflectat, o dată în plus, chimia ce se stabileşte cu uşurinţă între muzicienii români şi cei italieni, evoluţia artistică a ansamblului ardelean preocupat tot mai mult în ultimul timp de abordarea repertoriului contemporan şi nu în ultimul rând alura europeană, internaţională a creaţiei autohtone.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Orchestra de Cameră DOGMA – deschideri interpretative non-conformiste în creuzetul expresiei muzicale

A încheiat ciclul de concerte dedicate secolului XXI, pintr-o evoluţie care „a ridicat ştacheta" unui parcurs festivalier excepţional! Revelatoarea întâlnire a publicului cu un concept orchestral inspirat din non-conformismul cineastului Lars von Trier a transformat o obişnuită după-amiază camerală într-o celebrare a artei sunetelor, cu indubitabil parfum de libertate sonoră. Membrii Orchestrei de Cameră DOGMA, un ansamblu tânăr, însă suficient de experimentat încât să accepte provocări interpretative de cea mai diversă natură, au urcat pe scena sălii Radio în 25 septembrie sub conducerea concertmaestrului Mikhail Gurewitsch, pentru a aduce în atenţia auditoriului un puzzle repertorial în care s-a reflectat pe deplin bucuria lor de a se lăsa în voia muzicii.

Propunându-şi, pentru început, o incursiune sensibilă în componistica secolului XX, Orchestra DOGMA a optat pentru lucrarea lui Cornel Ţăranu, *Secvenţe*, a cărei carnaţie stilistică riguros elaborată, vizibil înrudită cu cea a creaţiilor enesciene, a fost radiografiată interpretativ cu o deosebită precizie. Evidenţiind lirismul intrinsec al universului modal specific compozitorului român, Dogma a pregătit, totodată, publicul pentru paginile muzicale care aveau să urmeze, structurate conceptual pe linia unei poetici sonore relevante.

Implicând prezenţa unei soliste de calibru, impresionantul edificiu concertant pentru bayan şi orchestră construit de Efrem Podgaits în jurul cântecului stradal *Murka* şi denumit, simplu, *Viva Voce*, ne-a focalizat atenţia asupra unui demers neoclasic de amplitudine cinematografică. Verva necontenită a schimbului rapid de replici dintre solistă şi ansamblu a reliefat nu doar virtuozitatea inerentă abordării unui asemenea tip de partitură, ci şi naturaleţea uimitoarelor virtuţi actoriceşti ale acordeonistei letone Ksenija Sidorova, „motorul" acestui conflict tensional, atât de veridic simulat prin alternanţa solo-tutti. Iar piesa autorului rus Sergey Voitenko, *Revelation*, oferită ca bis unui auditoriu nu foarte familiarizat cu retorica acestui instrument în peisajul muzicii „clasice", a reprezentat omagiul Ksenijei Sidorova la împlinirea unui veac de la naşterea binecunoscutului Astor Piazzolla, unul din atributele expresive ale acestei partituri fiind încărcătura nostalgică similară, în esenţă, celei caracteristice tangoului argentinian.

Orchestra de cameră Dogma

foto: Loredana Baltazar

Creşterile tensionale generate de întrepătrunderea subtilă, de atmosferă, a vocilor instrumentale pe parcursul lucrării de factură minimalistă a lui Gavin Bryars, *In Nomine (after Purcell)*, urmate de multicolorele haiku-uri orchestrale – *Exit, Fall, Fear, Flying, Flash, Fine, Enter* – splendid nuanţate, compuse de Mikhail Gurewitsch special pentru

această primă participare a Dogmei la Festivalul Internațional „George Enescu" şi asamblate sub denumirea simbolică de *Seven Rhymes for Glory*, apoi, în cele din urmă, sugestivul *remake* cameral realizat de Michael Nyman după muzica documentarului *I am Ingrid* – un remember dinamic-sentimental al poveştii de iubire dintre charismatica actriță suedeză şi fotograful Robert Capa intitulat *When Ingrid met Capa* – au întregit fizionomia acestei ultime după-amiezi de muzică contemporană.

Orchestra de cameră Dogma, Ksenija Sidorova (acordeon)

foto: Loredana Baltazar

Şi pentru că, în decursul turneelor lor, membrii Dogmei îşi doresc să se apropie cât mai mult de sufletul publicului, au dăruit şi spectatorilor bucureşteni, cu generozitate, două suplimente de program; rod al fanteziei creatoare *fusion*, jazz-rock-pop-clasic, a aceluiaşi Mikhail Gurewitsch, *Springtime* (una din primele sale compoziții) şi *Listen to the Sound* au fost investite declarat, de către autor şi orchestra sa, cu conotațiile unei reverențe sonore pentru acest întreg Festival-miracol, care, în aceste vremuri atât de dificil de gestionat, „a păstrat flacăra Muzicii clasice la înălțime", acolo unde îi va fi întotdeauna locul!

Loredana BALTAZAR

O istorie din iubire, la malul Mării Negre

O istorie din iubire este motto-ul Festivalului "George Enescu" 2021, cu adevărat motivațional pentru o ediție aniversară, de 25 de ani. Anul acesta, din iubire pentru arta muzicală, istoria se scrie şi la Constanța, oraş care, devine parte componentă a prestigiosului Festival Internațional "George Enescu". Datorăm cuprinderea oraşului Constanța în geografia muzicală internațională, celor doi artişti consacrați: Ghiorghiță Tănase, violoncel, şi, Andreea Bratu, pian. Este un moment semnificativ pentru urbea constănțeană privind muzica cultă ce a fost promovată la cel mai înalt palier al dimensiunii româneşti, Festivalul Internațional "George Enescu".

Recitalul a avut loc în data de 7 septembrie 2021, ora 18, în sediul generos al Centrului Multifuncțional Educativ pentru Tineret "Jean Constantin", Constanța. Programul a cuprins piese valoroase ale celor doi compozitori referențiali ai muzicii universale şi româneşti, ce onorează prezența duo-ului constănțean în programul festivalului: Johannes Brahms (1833-1897) - *Sonata nr.1, mi minor*, op. 38, pentru violoncel şi pian, şi, George Enescu (1881-1955), *Sonata nr. 2, do major, op. 26, pentru violoncel şi pian*.

Cei doi solişti ai recitalului sunt artişti activi ai culturii constănțene, catalogați cu palmaresuri notabile. Ghiorghiță Tănase, absolvent al Conservatorului "George Enescu", Iaşi, format la clasa prof. univ. Gheorghe Rus, este solist – instrumentist al TNOB "Oleg Danovski", Constanța, profesor de instrument al multor generații de elevi, la CNA "Regina Maria". Ghiorghiță Tănase este un violoncelist ce lasă să transpară, din repertoriile sale, bogăția conținutului musical interpretat cu muzicalitate, maturitate şi seriozitatea respectării textului muzical. Instrumentul la care a susținut şi impus cu autoritate muzicală stilistica ambelor lucrări este unul de colecție, unic prin timbralitatea sa catifelată, calină dar prufundă: Stradivarius model Montagna (din 1723).

Andreea Bratu, lect. univ.dr., Facultatea de Arte, UO Constanța, este o tânără, dar experimentată pianistă, solistă instrumentistă şi cadru didactic, ce demosntrează prin multiplele apariții scenice ştiința interpretării deprinsă la Conservatorul "Ciprian Porumbescu", Bucureşti, clasa prof. dr. Sandu Sandrin, la Conservatorul *Giuseppe Verdi*, Milano, Italia (curs postuniversitar de Muzică vocală de cameră), precum şi la alte cursuri la fel de prestigioase din Belgia, Elveția, România. Pianista Andreea Bratu etalează, prin programele susținute virtuozitate şi sensibilitate convingătoare prin imagistica ce se reversă din interpretarea sa, atent corelate cu stilistica lucrărilor. Între cei doi solişti a fost un evident acord ideatic, un dialog rafinat, o comunicare consonantă şi sincronă în muzicalitate, ritmicitate, dinamică şi timbralitate.

Interpretarea celor doi instrumentişti a *Sonatei nr.1, p. 38*, de J. Brahms, a fost una emoționantă prin sublinerea suflului romantic, a inspiratelor, viguroaselor şi ritmatelor teme, ce au fost şi pentru G. Enescu un far călăuzitor, în formarea sa muzicală. *Sonata nr. 2 op. 26 pentru violoncel şi pian,* de George Enescu, este una din valorile perene ale genialului compozitor, ale culturii muzicale româneşti şi universale, care, reliefează cu originală gândire muzicală, spiritualitatea românească conjugată cu însemnele tradițiilor muzicii universale.

Recitalul a fost o delectare muzicală, o seară în care s-a evidențiat un act cultural şi o întregire teritorială, prin participarea a doi artişti constănțeni la Festivalul Internațional "George Enescu" 2021. Felicitări interpreților muzicieni!

Ruxandra MIREA

Andreea Bratu, Ghiorghiță Tănase

Seria *Enescu şi contemporani* - Sala Auditorium

Cvartetul Danel şi Lise de la Salle

Seria *Enescu şi contemporanii* ce are loc la Sala Auditorium a Muzeului Naţional de Artă din România a început anul acesta pe 4 septembrie cu concertul cvartetului francez Danel, cu pianista invitată Lise de la Salle. Programul s-a deschis cu *Sonata a III-a op. 24* pentru pian de Enescu, urmându-i *Cvartetul de coarde în sol minor op. 10* de Debussy şi, după pauză, *Cvintetul cu pian în fa minor* de César Franck. În sonata lui Enescu, Lise de la Salle s-a dovedit a fi o pianistă serioasă, temeinică, bine şcolită, cu o bună înţelegere a acestei muzici, probabil nouă pentru ea. E veloce, diferenţează planurile sonore (mai ales cu mâna dreaptă; cu stânga timbrează mai puţin), vede întregul şi respectă detaliile. De apreciat e şi faptul că a învăţat o lucrare atât de complexă - probabil, la solicitarea festivalului - într-un timp nu prea îndelungat. Ceea ce i-a lipsit însă în interpretarea sonatei este poezia, atingerea nivelului transcendent al muzicii. Bunăoară, reapariţia temei secundare în repriza părţii I, de altfel cu pianissimo-uri frumoase, a avut şarm, dar niciun fel de nostalgie. Gestiunea timpului muzical a avut şi ea uneori de suferit: respiraţiile nu au fost totdeauna suficient de libere, s-a simţit o nevoie permanentă de a avansa cu orice preţ, în detrimentul efectului contemplativ (ce nu apare decât dacă există cauza: nevoia de a contempla!). Impresia e că pianista nu-şi permite nicăieri nicio fracţiune de secundă de tăcere în plus; cezurile par scurtate şi totul e impregnat de o corectitudine admirabilă, dar grandilocventă şi lipsită de nonşalanţă. Etica profesională cere să nu compari interpretări în cronici; aşadar, se poate spera că prin rodare, prin acumularea prezentărilor pe scenă ale sonatei, pianista va căpăta şi curajul de a-şi da răgaz şi că viziunea sa va vădi şi o latură inefabilă.

Lise de la Salle, Cvartetul Danel

foto: Cătălina Filip

Cvartetul de coarde în sol minor, op. 10 de Debussy, compus cu 40 de ani înaintea *Sonatei a III-a pentru pian* de Enescu, a fost redat cu imaginaţie, rafinament şi cu doza de spontaneitate ce se instalează după mulţi ani de colaborare artistică. Planurile dinamice, capacitatea de a se estompa în favoarea liniei melodice importante, maleabilitatea discursului, timbrul de voce umană caldă, neostentativă, aproape şoptită, al viorii I în momente ca intrarea sa în partea a III-a, *Andantino, doucement expressif* şi la revenirea aceleeaşi teme – toate acestea au pus în umbră amintirea sonorităţilor uneori dure ale pianului din *Sonata a III-a* de Enescu.

Cvintetul cu pian în fa minor de Franck a încununat programul. A fost cântat cu atâta implicare, cu un dozaj atât de bun între raţiune şi sentiment, încât cel mai cârcotaş critic s-ar fi lăsat sedus de fluxul muzicii. În compania cvartetului, Lise de la Salle s-a lăsat si ea contaminată de tipul de articulaţie mult mai liberă a frazei muzicale, repertoriul ei de nuanţe şi timbre s-a îmbogăţit, apărând şi sonorităti în surdină; dialogurile pianului cu vioara şi cu întregul cvartet în partea a II-a au fost pline de sens. Sfârşitul glorios a fost răsplătit cu *standing ovation* din partea unui public nu foarte numeros, dar entuziast.

A fost interesant de observat diferenţele temperamentale din cvartet: Marc Danel, la vioara I, fondatorul cvartetului, pare a fi personalitatea cea mai exuberantă a ansamblului, Gilles Milet – vioara a II-a, are o expansivitate ce rămâne subordonată viorii I, în timp ce Vlad Bogdănaş, la violă şi Yovan Markovitch, la violoncel, au un stil mai reţinut, dar nu mai puţin eficient. Umorul muzical subtil al lui Markovitch s-a făcut simţit mai cu seamă în *Cvartetul* de Debussy; pe unii ascultători, înflăcărarea sa bine stăpânită îi poate impresiona mai mult decât arcuşele ce zboară în aer pe sfârşituri de fraze. În general, latura mai exhibiţionistă gestual a celor doi violonişti a transformat în spectacol interpretarea de obicei sobră vizual a cvartetelor de coarde şi publicul s-a bucurat şi de acest aspect. Vlad Bogdănaş a dedicat întreaga seară memoriei marelui violist Vladimir Mendelssohn, care a plecat dintre noi în august şi pictorului Emil Ciocoiu, ce s-a stins în august 2020. Concertul a fost un frumos omagiu şi totodată un prilej de bucurie: am auzit muzică bună cântată cu multă dăruire.

Lena VIERU CONTA

Fine Arts Quartet,
formaţie ce defineşte idealul suprem al cântului cameral...

... al culturii, privind aspectul muzical stilistic; iar aceasta într-o preţioasă relaţie dintre formaţia cvartetului de coarde în mod particular, şi cele câteva mari epoci ale culturii muzicale europene, din perioada clasicismului

muzical vienez de mijloc de secol XVIII şi până spre deceniile de mijloc ale secolului trecut. Tocmai pe această relație dintre fenomentul cultural-artistic personificat de membrii formației Fine Arts Quartet – însoțiți de această dată de pianistul Itamar Golan – şi programul de concert susținut în cadrul seriei concertelor camerale ale

Fine Arts , Itamar Golan

foto: Cătălina Filip

Festivalului enescian, se axează însuşi aspectul special privind prezența formației în Festival.

Au evoluat într-un bine-venit serial de concerte desfăşurate sub genericul *Enescu şi contemporanii*. Căci, în afara oricărei discuții, Enescu este unul dintre creatorii care valorifică în mod cu totul captivant, moştenirea clasico-romantică a secolului al XIX-lea. Iar aceasta încă din primele sale opusuri scrise la vârsta de nici douăzeci de ani, în ultimii ani ai secolului.

Acelei perioade a studiilor sale petrecute la Paris, îi aparține celebrul *Octuor - dublul cvartet de coarde*, şi, de asemenea, *Cvintetul cu pian în re major*, fără număr de opus, lucrare ataşată climatului romantic al muzicii franceze a timpului. Cvintetul este organizat în cele partru părți ale modelului clasic, cu partea a treia drept parte lentă, structură diferită de cea în trei părți preluată ulterior şi de Enescu de la César Franck. Impresionantă, în acest caz al unei creații timpurii, se dovedeşte a fi tocmai aspectul evolutiv quasi simfonic al dezvoltărilor tematice, aspect asimilat temeinic într-un gen dintre cele mai pretențioase, cel al cvintetului cu pian, gen reluat mult mai târziu de Enescu, în perioada anilor de maturitate.

Impresionantă s-a dovedit a fi fost, în concert, relația grupului corzilor cu partea pianului, o relație care a făcut posibilă atât evidențierea timbrală în compania corzilor cât şi, pe de altă parte, structurarea unei omogenități de ansamblu. Se poate vorbi de o experiență estinsă a cântului în ansamblu, o experiență de zeci de ani care nu se desminte, cvartetul corzilor fiind organismal care arareori permite permutări ale membrilor formației.

Programul a mai cuprins două lucrări care s-au situat în zone stilistice cu totul diferite cum este, pe de-o parte, *primul* dintre cele şase *cvartete* beethoveniene *op.18*, cel *în fa major*, şi pe de altă parte, primul *Cvartet în do major, opus 49* de Dmitri Şostakovici; este o lucrare interbelică ce urmează celebrului, dramaticului opus care este *Simfonia a V-a*.

În schimb, *primul cvartet* se arată a fi un respiro scurt, situat între marile construcții simfonice, o lucrare quasi miniaturală structurată în proporții restrânse, în patru secțiuni-părți, fiecare evidențiind aspecte distincte ale unei dispoziții stenice. Tocmai aici rezidă marea artă a muzicienilor ansamblului, aceea de a evolua cu maximă eficiență în zone stilistice dintre cele mai distincte. Căci cultura stilistică se dobândeşte în baza unei extinse experiențe a cântului cameral; este experiența susținută cu pasiune, cu ştiință, cu credința conform căreia muzica de ansamblu ascute spiritul, înlesneşte buna comunicare. Iar recitalul muzicienilor formației Fine Arts Quartet, pianistul Itamar Golan în compania căruia au evoluat, a demonstrat exact acest lucru.

Dumitru AVAKIAN

Vivace amabile

Seria *Enescu şi contemporanii* din cadrul Festivalului Internațional George Enescu a continuat sâmbătă, 11 septembrie 2021, de la ora 10:30, la sala Auditorium, cu

Judit Polgar, Äneas Humm

foto: Andrei Gîndac

Clara Haskil Trio. Alături de Nina Reddig (vioară), Kajana Pačko (violoncel) şi Fil Liotis (pian), şi-au dat concursul Äneas Humm (bariton) şi Judit Polgar (pian). Din program au făcut parte *Sonata pentru vioară solo, Tempo di ciaccona* şi cinci din cele *Douăzeci de cântece maghiare* pentru voce şi pian Sz 92 de Béla Bartók, *Trio cu pian în la minor* şi *Şapte cântece pe versuri de Clément Marot* pentru voce şi pian de George Enescu şi Trio pentru pian, vioară şi violoncel de Maurice Ravel.

Trio Clara Haskil

foto: Andrei Gîndac

Concertul a fost precedat de o scurtă prezentare a festivalului făcută de Vlad Babenco, gazda acestei serii de concerte. Violonista Nina Reddig a urcat pe scenă şi a mărturisit cât de dragă ii este lucrarea pe care urma să o interpreteze. Astfel, atmosfera intimă creată a fost propice audierii *Sonatei pentru vioară solo* de Béla Bartók. Sonata începe apăsat şi în forță, stringent, dar are cursivitate. Registrele grav şi acut se împletesc în nişte sonorități interesante, iar notele repetate subliniază curgerea frazelor, nu imprimă monotonia, stimulează dorința de a asculta în continuare. Violonista este foarte emoționată şi se joacă printre portamente şi glissando-uri. Contrastele se contopesc şi se potențează în această lucrare, iar solista reuşeşte cu brio să cânte fraze impecabile.

În continuare, baritonul Äneas Humm şi pianista Judit Polgar au interpretat *A tömlöcben, Régi keserves, Párosító, Panasz, Bordal* din *Douăzeci de cântece maghiare* pentru voce şi pian Sz 92 de Béla Bartók. *A tömlöcben* se deschide ca un cântec de leagăn, curge. Baritonul pronunță foarte bine, are forță şi sensibilitate şi nuanțează foarte frumos. Cântă declamat şi face ca limba maghiară să sune foarte cantabil. *Régi keserves* sună uşor amenințător, ca o poveste de groază pentru copii. Accentele sunt marcate potrivit atât de solist, cât şi de pian. Următorul cântec, *Párosító,* contrastează cu cele dinainte printr-un început în forță, alert. Jocurile de cuvinte şi stilul compozițional amintesc de *Veselia* lui Pascal Bentoiu sau de aria „Diggi, daggi" din opera *Bastien und Bastienne* de W. A. Mozart. *Panasz* este un cântec liric, iar vocea caldă a baritonului capătă valențe tenorale în această lucrare. *Bordal* începe cu o interogație. A fost bine articulat la pian.

După aceea, protagoniştii au revenit pe scenă pentru lucrarea lui George Enescu — *Trio cu pian în la minor*. Celor trei instrumentişti li se citea pe chip fericirea de a se afla în fața publicului. În prima parte — *Allegro moderato* — sunetul învăluie, pianistul pare că pluteşte pe deasupra clapelor, iar vioara sună duios şi misterios. Există o comunicare perfectă între cei trei. Lirismul conduce către un caracter jovial, iar apoi pasional. Totul este fluid, dens, în perfectă armonie. Partea a doua începe ca un dans, vioara imită violoncelul, corzile se contopesc până la urmă, în timp ce pianul îşi clădeşte drumul propriu. Ultima parte stă sub semnul unui marş funebru, ce păstrează totuşi o scânteie vie. O perfectă osmoză se remarcă între instrumente. Pianul ocoleşte linia corzilor când pe deasupra, când pe dedesubt, neobosit în alternanța de tempouri. Feeria sonoră luxuriantă conduce spre un final aşteptat.

Cvintetul de coarde al Orchestrei simfonice WDR din Köln

foto: Andrada Pavel

Apoi cei doi invitaţi s-au reîntors pe scenă pentru a da glas celor *Şapte cântece pe versuri de Clément Marot* pentru voce şi pian de George Enescu. Duo-ul Humm-Polgar ne-a încântat cu versatilitatea nuanţelor în *Estrene à Anne,* ne-a transpus în atmosfera tristă din *Languir me fais* şi în joviala poveste din *Aux damoyselles paresseuses d'escrire à leurs amys,* dovedind coordonarea absolută dintre voce şi pian în *Estrene de la rose*, avântul şi virtuozitatea în *Changeons propos, c'est trop chanté d'amours,* sensibilitatea şi trăirea în *Du confict en douleur*.

Concertul s-a încheiat cu *Trio pentru pian, vioară şi violoncel* de Maurice Ravel, în patru părţi. Izul romantic şi oriental s-a împletit cu temele melancolice şi duioase, ducându-ne cu gândul într-o lume aparte. Ultima piesă care a răsunat printre aplauzele neobosite ale publicului prezent a fost extrasă din muzica unui film de Charles Chaplin, bun prieten al pianistei românce Clara Haskil.

Teodora CONSTANTINESCU

Regal în sol major

Seria *Enescu şi contemporanii* din cadrul Festivalului Internaţional George Enescu din acest an s-a încheiat duminică, 26 septembrie 2021, la sala Auditorium, cu concertul Cvintetului de coarde al Orchestrei Simfonice WDR din Köln. Programul a cuprins *Cvintetul de coarde în re minor* de Alexander Zemlinsky, *Cvartetul de coarde în sol major op. 22 nr. 2* de George Enescu şi *Cvintetul de coarde în sol major op. 111* de Johannes Brahms.

Cvintetul de coarde al Orchestrei simfonice WDR din Köln

foto: Andrada Pavel

Vlad Babenco a fost amfitrionul evenimentului şi, aşa cum ne-a obişnuit, a făcut o prezentare succintă a festivalului şi a programului, peste care s-au suprapus câţiva spectatori care vorbeau tare şi îşi căutau locurile scrise pe bilete.

Artiştii au păşit pe scenă în aplauzele publicului pentru a interpreta *Cvintetul* de Zemlinsky. Aceştia au avut o ţinută unitară şi elegantă, fiind îmbrăcaţi în negru. Partea I descrie o muzică frumoasă, dar zbuciumată, fiind susţinută de începutul pasional al viorilor şi violoncelului. Tumultul se amplifică concretizându-se într-un *subito piano*. Violoncelul are rol de basso continuo în timp ce viorile fac un duet. În continuare, caracterul s-a mai îmblânzit, răsunând o tristeţe dulce, nostalgică. Sunetul plin, bogat se relevă din solo-ul sensibil al violei. Trecerile dintre nuanţe se succed firesc şi fiecare instrument are ocazia să se etaleze. Următoarea bucată muzicală, lirică şi luminoasă, ne transpune parcă într-o scenă de film. După multe fluctuaţii de nuanţe, prima parte se încheie timid. Un spectator a avut pornirea de a aplauda după fiecare parte a cvintetului, ceea ce denotă deopotrivă lipsa experienţei unui astfel de eveniment, dar şi faptul că a fost într-adevăr impresionat de prestaţia interpreţilor. Totuşi, văzând că nu îl urmează nimeni, a renunţat la acest obicei.

Partea a II-a începe rapid, vioi şi vesel, cu o dâră amăruie. Apoi vioara preia frâiele, urmată de violă. Duetul şi duelul viorii cu viola se desfăşoară cu un angrenaj emoţional deosebit. Totul se transformă într-o vervă care se adună în conglomerate ce nu-şi găsesc astâmpărul, conducând către finalul lucrării.

În continuare, *Cvartetul* de Enescu debutează într-un tempo potrivit, nici prea rapid, nici prea rar, duios, liric, predominant în registrele mediu şi acut. Violoncelul brăzdează isonul celorlalte instrumente cu sunete ciupite, penetrante. Se iniţiază un fel de joc de note scurte, staccato, parcă abia atinse de teama de a nu fi ajunse din urmă de ceilalţi jucători. Mai departe are loc o creştere pasională urmată de violoncel şi violă, care se imită ca într-un soi de ritual sacru. Un acord susţinut peste care violoncelul îşi desfăşoară pânza lui sonoră deschid partea a doua. Notele lungi ale viorii pare că ne induc o linie ezitantă, puţin ştiută, a cărei cale este descoperită ulterior şi îi sunt atribuite valori de note mai scurte. Concluzia se stinge în *pianissimo*. Partea a treia debutează într-un caracter alert, viu, în care se remarcă influenţe folclorice. Agitaţia sonoră transformă tabloul tocmai conturat în ceva sâcâitor şi contrastează cu ultima parte, maiestuoasă, cu părţi line şi lirice legate de cele stringente şi ample. Finalul se concretizează după un travaliu compact, ce emană forţă şi rigoare.

După pauză, cvintetul s-a reunit pe scenă pentru a vibra pe acordurile luminoase şi maiestuoase ale *Cvintetului* de Brahms. Sonoritatea bogată s-a perpetuat în valuri blânde, graţioase. Sunetele domoale şi consistente îşi păstrează mersul fără a fi lipsite de tonus. Partea a treia se relevă plină de dulceaţă şi melancolie. Cei cinci membrii ai ansamblului se coordonează foarte bine. Poticnirile voite de compozitor amplifică mesajul melancolic şi furtuna interioară îşi arată forţa în sfârşit. Ultima parte stă sub semnul numeroaselor schimbări de caracter, ca o avalanşă copleşitoare de sunete şi sentimente.

Teodora CONSTANTINESCU

Omagiu Profesoarei

În cultura muzicală românească, numele de Carmen Petra-Basacopol trimite automat către galeria Marilor Doamne ale componisticii autohtone.

Să ne fie însă permis doar să amintim aceasta latură fundamentală – activitatea de creație muzicală a Doamnei Carmen Petra-Basacopol, componentă marcată de opusuri

cunoscute şi apreciate în mod deosebit, deopotrivă de interpreții şi publicul meloman din România, dar şi de cel din străinătate.

Lucrări simfonice şi vocal instrumentale (opera, lied etc.), muzică de cameră, lucrări corale pentru cor mixt şi cor pe voci egale etc. Atenția noastră se va îndrepta, în continuare, către mai puțin cunoscuta (dar la fel de fructuoasa) prestație didactică pe care a avut-o, o bună perioadă de timp, Carmen Petra-Basacopol la Conservatorul de muzică bucureştean.

Membru al acestei vechi, valoroase şi prestigioase instituții de învățământ superior din Romania, tânărul (pe atunci, în anii ′60!) Dan Buciu, aflat în postura de student la secția de compoziție – clasa Dan Constantinescu şi apoi Tiberiu Olah – l-a întâlnit pe maestrul Tudor Ciortea la cursul de Forme muzicale, maestru care colabora cu Carmen Petra-Basacopol, care susținea seminariile. Cu o exprimare plastică, cu un discret accent neaoş de ardelean de graniță cu Muntenia (Braşov), dar uneori poate mai greu de pătruns în sensurile mai ascunse ale vorbelor sale, maestrul îşi găsise în asistenta sa persoana care să dialogheze mai departe cu studenții săi. Şi asistenta sa o făcea, la seminar, în continuarea cursului, cu mult tact, completând analizele începute la curs cu puncte de vedere clare şi deseori cu noi sugestii. Se adăugau, desigur, şi noi analize pe care, fie că le aduceam noi, studenții, şi pe care le comentam împreună cu Doamna, fie că ni le propunea dânsa. La fel, şi aici aveau loc discuții animate şi uneori cu puncte de vedere diferite. Ceea ce mi-a rămas întipărit în memorie era acest climat calm, echilibrat şi deschis în care aveau loc aceste seminarii, mărturisesc deschis, mult mai aşteptate decât cursul. Cu o naturalețe impecabilă, Doamna Profesoară ne ghida prin labirinturile muzicale cu multă discreție şi lipsa de emfază! Aş putea spune că avea premoniția învățământului modern actual, în care studentului i se furnizează aripile cu care să poată zbura însă cu un foarte discret şi încurajator ghidaj din partea cadrului didactic indrumător.

La ceas aniversar îmi doresc să-i urez acestei Mare Doamne a muzicii româneşti, care este Carmen Petra-Basacopol, mulți ani în continuare şi să-i mulțumesc mult pentru tot ce am învățat de la dânsa, muzical, dar şi uman.

Dan BUCIU

O frumoasă aniversare ... „dintr-un secol de viață”

La Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, marți 12 octombrie a avut loc un concert aniversar dedicat compozitoarei şi profesoarei Carmen-Petra Basacopol la împlinirea vârstei de 95 de ani. Inițiativa organizării acestui recital a aparținut mezzosopranei Claudia Codreanu, conferențiar la UNMB, căreia i s-au alăturat soprana Mihaela Stanciu, baritonul Valentin Vasiliu, harpista Maria Bâldea, violoncelistul Ştefan Cazacu şi pianista Inna Oncescu şi ea conferențiar la UNMB.

Carmen Petra-Basacopol a creat un număr impresionant de opusuri abordând cu măestrie toate genurile muzicale .

„Fac parte din şcoala românească de compoziție fondată de George Enescu şi, ca toți colegii mei, valorifică fiecare în lumina personalității noastre resursele spirituale

ale ethosului românesc. Am lucrat tot timpul cu regularitate şi cred că asta este explicația energiei de care am dat dovadă: continuitatea lucrului. Au fost mai multe momente de fericire de-a lungul vieții. Momentul de fericire este atunci când compui. Mai mult chiar decât atunci când este gata lucrarea şi o asculți, momentul creației este un moment care într-adevăr este un moment de fericire. Întotdeauna te ataşezi mai mult de câte o creație, este greu totuşi să

nominalizez, cu timpul îți dai mai bine seama de valoarea lucrării, atunci când ai creat-o nu ești așa de conștient, dar timpul cam decantează lucrurile și îți cam arată exact pentru care ai mai multe valențe." (Jurnalul.ro, 2011)

Ceea ce este cu adevărat impresionant în demersul creator al compozitoarei este acea statornicie într-un unic idiom muzical din ale cărui rădăcini a reușit să contureze o impresionantă paletă expresivă, multicoloră.

A fost colegă de generație cu Aurel Stroe, Anatol Vieru, Ștefan Niculescu, Theodor Grigoriu, Tiberiu Olah – toți fiind preocupați de reevaluarea creației lui George Enescu, a celor mai profunde semnificații ale operei acestuia.

„Am avut ocazia să-l văd și să-l ascult pe Enescu. Nu aveam mari posibilități materiale și, de fiecare dată, fiindcă mi-o doream cu ardoare, reușeam să intru la concertele lui fără bilet, pândind și profitând de neatenția portarului. Enescu a însemnat totul pentru mine. Aproape că nu dormeam dacă știam că are repetiție a doua zi. O dată am stat chiar în primul rând, lângă piciorul lui; se cutremura podiumul când dirija. Era impresionant, răvășitor." (*Armonia Mărturisilor* - Ion Bogdan Ștefănescu, 16.01.2011)

Inna Oncescu, Mihaela Stanciu, Maria Bâldea, Claudia Codreanu, Valentin Vasiliu

Lucrarea de doctorat susținută la Paris, la Sorbona, a lui Carmen Petra-Basacopol a inclus trei mari personalități ale culturii românești – George Enescu, Mihail Jora și Paul Constatinescu:

„Trebuie să recunoaștem că George Enescu a realizat pentru prima dată dificila simbioză între substanța spiritualității românești și cele mai bune tradiții europene, ridicând, astfel, creația muzicală românească la cote deosebit de înalte.

Compozitorul Mihail Jora este considerat creatorul baletului și al liedului românesc. El a creat, printr-un proces personal de transfigurare, stilul recitativic al liedului în care valorifică resursele bogate ale baladelor și ale cântecelor lirice românești.

Creația lui Paul Constantinescu constituie o mărturie a originalității stilului său. Creatorul a două oratorii extrem de importante și a unor piese instrumentale, lucrări scrise în spiritul muzicii psaltice, reflectă peisajul spiritual autohton, strâns legat de structura cântecului popular." (Andra Apostu, revista „Muzica" nr. 2 / 2019).

Carmen Petra Basacopol se revendică a fi: „sunt un compozitor romantic modern și doresc să rămân astfel. Trebuie, însă, să menționez că limbajul meu muzical exprimă esența cea mai autentică a unei reverii nostalgice ce ne aduce aminte de „dor", sentimentul specific etosului românesc. Cele mai intense sentimente le-am redat însă cu discreție și sobrietate. În felul acesta mi-am creat o lume lirică personală... Rafinamentul stilistic depinde de sensibilitatea compozitorului și de nivelul cunoștințelor acumulate în decursul anilor. De cele mai multe ori compozitorul nu conștientizează gradul de rafinament stilistic al compozițiilor sale." (Andra Apostu, revista „Muzica" nr. 2 / 2019).

Compozitoarea Carmen Petra-Basacopol are o paletă diversificată de genuri muzicale de la cele miniaturale-camerale la cele dedicate teatrului liric. Un loc aparte în creația sa îl ocupă liedurile pe versurilor marilor clasici români, dar și al celor din marea literatură universală:

„Fiecare poezie își are muzica ei. În ceea ce privește „cum aleg versurile", mi se pare firesc întâi să citesc și apoi să scriu muzica." (Andra Apostu, revista „Muzica" nr. 2 / 2019).

Compozitorii în demersul lor creator sunt uneori inspirați de anumiți interpreți sau chiar de sonoritatea unor instrumente. Carmen Petra-Basacopol are trei instrumente cărora le-a dedicat mai multe lucrări: harpa (Liliana Pasquali), flautul (Ion Bogdan Ștefănescu) și violoncelul (Serafim Andropov și Marin Cazacu):

„Predilecția mea pentru anumite instrumente este adevărată. Poți să compui pentru un instrument predilect când îl auzi în interiorul sufletului tău și când ai toate datele necesare pentru cunoașterea lui. Nu am atins niciodată harpa, dar am scris multă muzică pentru acest instrument." (Andra Apostu, revista „Muzica" nr. 2 / 2019).

Profesoara Carmen Petra-Basacopol mărturisea:

„Tinerilor muzicieni le-aș spune să fie fericiți că sunt muzicieni, fiindcă intr-adevăr muzica este o artă desprinsă oarecum de material, este o artă spirituală și care îți dă foarte multe satisfacții atunci când te dăruiești. Sunt mândră de foștii mei studenți, mulți sunt personalități realizate, eu am avut numai o bucățică de merit, toți profesorii au contribuit la finisarea personalității lor, asta e clar...

Prin activitatea didactică am dorit să transmit ceva din cunoștințele mele tinerilor studenți din cadrul muzicii și cred că meseria de compozitor se conjugă foarte bine cu activitatea didactică. Nu trebuie să facem o diferențiere între o muzică contemporană și o muzică clasică sau o muzică romantică. Poți să ai o predilecție pentru un stil, asta este altceva, dar dacă ea este adevărată, ea este bună. De la noul an de viață mai doresc să lucrez niște genuri pe care le-am abordat mai puțin, să-mi completez oarecum palmaresul". (Jurnalul.ro, 2011)

La finalul recitalului ce ne-a relevat cele mai interesante aspecte ale creației lui Carmen Petra-Basacopol ... „dintr-un secol... de muzică", recital susținut de Claudia Codreanu, Mihaela Stanciu, Maria Bâldea, Inna Oncescu, Valentin Vasiliu și Ștefan Cazacu și realizat cu dăruire și talent, compozitoarea ne-a mărturisit că dorește să mai scrie un frumos ciclu de lieduri și poate încă o lucrare pentru interpreții acestei seri.

Irina HASNAȘ

M de la Maestru

O simplă căutare în DEX ne luminează:

Maestru, - ă – persoană care a adus contribuții (deosebit de) valoroase într-un anumit domeniu de activitate, fiind adesea considerată drept îndrumător, model, şef al unei şcoli, creator al unui curent etc.

În arte, noțiunea este folosită într-un spectru foarte/ prea larg, de la admirație la ironie, de la respect la automatism verbal „că aşa se poartă", „dă bine"…

CALITATEA DE MAESTRU însă, nu este atinsă de oricine.

CALITATEA DE MAESTRU înglobează multe şi obligatorii ingrediente. Sigur, multă muncă, determinare, dedicație continuă, căutări, găsiri, nemulțumiri, uneori satisfacții, disciplină, şlefuire şi iar şlefuire de diamant, şi parcă tot nu e suficient. De ce? Pentru că LUMINA face diferența, lumina pasiunii şi a acelui „ceva" pus cu grijă, în doze diferite de EL. Mersul pe drumul pasiunii, când ştii că altfel nu se poate, nu este nicidecum lin şi presărat cu petale de trandafiri. E bolovănos, plin de zbateri şi suferință, de nopți nedormite… dar satisfacțiile sunt greu de descrie în cuvinte. Aplauzele şi expresia celor din sală se aşează în suflet.

Întâlnită în persoană, CALITATEA DE MAESTRU poate să-ți marcheze existență ca şi cu un fier înroşit, ai un tatuaj în creier, suflet şi în tot ceea ce ştii, ce faci. Ce privilegiu!

Iaşii au avut baghete magice, la Operă, la Filarmonică, la Conservator, personalități cu har care au ținut ştacheta valorică foarte sus, au avut vocație de ctitori, au fost model profesional şi uman, profesionişti cu mult talent şi generozitate. Antonin Ciolan, Radu Botez, Ion Baciu, Corneliu Calistru, borne existențiale pentru ce aveau de făcut, muzică şi interpreți la cel mai înalt nivel.

In fond, din ce este compus portretul unui muzician - dirijor? Din repertoriu şi mai ales din calitatea a tot ceea ce face cu acesta. Din forța de expresie, generozitatea sunetului, generozitatea OMULUI. Din informațiile subtile transmise către oameni şi rămase în memoria afectivă.

Operă, operetă, balet, într-un orizont stilistic cu o acoperire de trei secole, repertoriu italian, francez, german, românesc, de la Christoph Wilibald Gluck la Francis Poulenc, George Enescu, Vasile Spătărelu. In vârful preferințelor, Giacomo Puccini, *La Bohème*, *Tosca*, *Madama Butterfly*, cu discurs muzical în frazare amplă, cu lanțuri de culminații împlinite în cel mai pur stil verist.

Timp de şaptesprezece ani (1991-2008) a fost directorul Operei Naționale Române Iaşi. Nu a fost greu. A fost foarte greu să fie reclădită o instituție în mari suferințe predecembriste, să dai de boom-ul informațional haotic-tentant provenit din libertatea înțeleasă cum se putea. Marele său noroc a fost că avea termen de comparație anii când opera ieşeană era o voce de vârf pe scena României (din 1965, când a revenit la Iaşi după studiile universitare la Conservatorul din Bucureşti), timp în care s-a clădit frumos, continuu, repertoriu, artişti, destine, public. Şi a mai avut echipă tânără, încărcată cu forță, visuri şi iubire pentru artele scenice şi căreia i-a transmis la fața locului, tainele legilor scrise şi mai ales nescrise din spatele şi din fața cortinei.

Timp de şaptesprezece ani, corabia lirică balansată pe valurile tranziției fără de sfârşit, a stat demnă şi a produs trei-patru premiere pe stagiune, în general paisprezece spectacole pe lună, peste douăzeci de titluri de operă, operetă şi balet în fiecare sezon, onorând statutul de „teatru de repertoriu". Chiar şi când Teatrul Național era în renovarea de şase ani, şi când Opera era în refugiu prin Iaşi (ce vocație de război are oraşul nostru!), scena lirică nu a tăcut.

In această seară, 29 septembrie 2021, cu charm şi eleganță a îmbrăcat din nou fracul de dirijor, şi-a pus papionul şi, cu bagheta în mâna dreaptă, în fața orchestrei, soliştilor, corului operei, baletului, corului de copii al Municipiului Iaşi, de fapt în fața publicului, s-a lansat cu măiestrie în viața trăită de personajele operei *La Bohème* de Giacomo Puccini. O boare caldă şi curată de normalitate s-a instalat în sală, starea „aceea" de emoție regăsită în preajma Maestrului, atât de necesară pentru Opera aflată încă în mari suferințe după un deceniu *in black and dark* . Domnia sa, firesc, şi entuziast aşa cum îl cunoşteam, gata de treabă la 80 de ani şi încântat că după cincisprezece ani a revenit în fosa Teatrului Național, a împărțit tuturor lecția MODESTIEI, virtute-strălucire a oamenilor foarte valoroşi.

A fost o reparație extrem de necesară, propusă – impusă de soprana Cristina Simionescu Fântână, în final săvârşindu-se, cu RESPECT, IUBIRE şi iar multă emoție, un eveniment demn, la nivelul realizărilor foarte frumoase ale Operei ieşene.

Bioritmul artistic al vieții trimite mesaje de încurajare şi, iată, un model - privilegiu către generația actuală de dirijori.

La mulți ani, stimate Maestre Corneliu Calistru!

Vasilica STOICIU-FRUNZĂ

Remember Piazzolla

În ianuarie 2001 avea loc la Sala Radiodifuziunii din Bucureşti, sub bagheta dirijorului italian Roberto Salvalaio, primul concert medalion Astor Piazzolla organizat în România!

O mică istorie a tango-ului, *Vita Nuova, Milonga del ángel*, în recital la Sala Ateneu a Filarmonicii "Mihail Jora". *Tribute to Astor Piazzolla* cu Roberto Salvalaio şi cvintetul de

coarde "Avantgarde": Laurenţiu Busnea – vioara I, Alexandru Timilie - vioara a II-a, Ilinca Sbanţu – violă, Liviu Mera – violoncel, Ciprian Cărare – contrabas. Omagiu muzical itinerat la Tecuci, Râmnicu Vâlcea, la Vidin, la Teatrul Megaron din Salonic. Roberto Salvalaio este binecunoscut pentru preocuparea-i constantă de a pune în valoare creaţia muzicianului argentinian, nemuritorul Piazzolla, pe care îl sărbătorim, la centenarul naşterii. Salvalaio dirijează, cântă la bandoneon şi în anul 2007, a revizuit manuscrisele inedite ale lui Piazzolla, la *Aldo Pagani Edizioni e Curci*, colaborare care s-a finalizat fericit prin interpretarea în primă audiţie mondială şi transmiterea în direct la Radiodifuziunea Română a oratoriului *El Pueblo Joven*. Anul acesta a tipărit volumul al II-lea despre Astor Piazzolla.

Fin cunoscător al creaţiei lui Johann Sebastian Bach, organist şi cembalist, artistul veneţian, dirijor şi compozitor, din anul 2020 profesor de orgă la Liceul de Muzică din Portogruaro (Veneţia), de armonie şi analiză muzicală la Conservatorul "C.Pollini" din Padova, Roberto Salvalaio se plasează al doilea în competiţia dirijorilor din Bacău, în anul 1995. Trei ani mai târziu, la pupitrul Orchestrei de Cameră din Veneţia, câştigă Premiul I absolut al Concursului Internaţional dedicat lui Astor Piazzolla şi Premiul special al *Busy music*, la Paris, pentru cea mai bună orchestraţie. În 1999, sub patronajul Ministerului Culturii din România, în cadrul festivalului de Muzică Contemporană, a fost invitat să dirijeze Orchestra de Cameră Radio din Bucureşti şi a realizat un CD cu lucrări de compozitori români. Salvalaio a înţeles spiritul şi muzica compozitorului argentianian, cel ce mărturisea că: „pentru mine, tangoul era întotdeauna pentru ureche, mai degrabă decât pentru picioare".

Fără îndoială, compozitorul argentinian născut în 11 martie 1921 la Mar de Plata, care a crescut la New York, în ambianţa sonoră a jazz-ului şi a muzicii *Negro spirituals*, este un genial artist, care a revoluţionat muzica tango-ului. Piazzolla a creat o replică, aspru criticată, la tradiţionalul tango argentinian, „Tango Nuevo". El compune peste 300 de asemenea lucrări, în ritmuri alerte şi într-un stil elaborat, cu armonii cromatice de mare frumuseţe.

Povestea începe când, la opt ani, tatăl lui îi dăruieşte un bandoneon. «Astor, acesta este instrumentul tangoului şi aş dori să înveţi să cânţi la el.» Prima mea reacţie a fost de revoltă, tangoul era muzica pe care o asculta aproape în fiecare seară când revenea de la muncă, iar mie nu îmi plăcea deloc." Ulterior, după ce a cântat muzica lui Johann Sebastian Bach, Piazzolla va iubi acest instrument, pe care îl va face celebru, pentru care compune un concert, în anul 1979.

În 1954 Piazzolla primeşte o bursă de studii, în Paris, la celebra pianistă Nadia Boulanger - prima femeie care a dirijat un program integral la Royal Philharmonic London (1937) şi în anul 1938 la New York Philharmonic, cea care în 1921 fonda, cu dirijorul Walter Damrosch, Conservatorul american, la Fontainebleau – care l-a încurajat pe Astor Piazzolla să îşi urmeze inspiraţia în ceea ce priveşte tangoul. Ea a fost, de asemenea, profesoară lui: Dinu Lipatti, Aaron Copland, Philip Glass, Leonard Bernstein, Quincy Jones, Elliott Carter, Virgil Thompson, Daniel Barenboim şi Sir John Eliot Gardiner.

Piazzolla a activat până în 1990. La Paris, a suferit un accident vascular cerebral şi doi ani a fost în comă. Decesul este consemnat în 4 iulie 1992, la Buenos Aires.

Am ascultat cunoscute piese ale lui Piazzolla, cântate cu pasiune şi temperament: *Five tango sensation, Oblivion, Novitango, Ave Maria, Tango Ballet, Decarissimo, Violentango,*

Ozana Kalmuski, Roberto Salvalaio

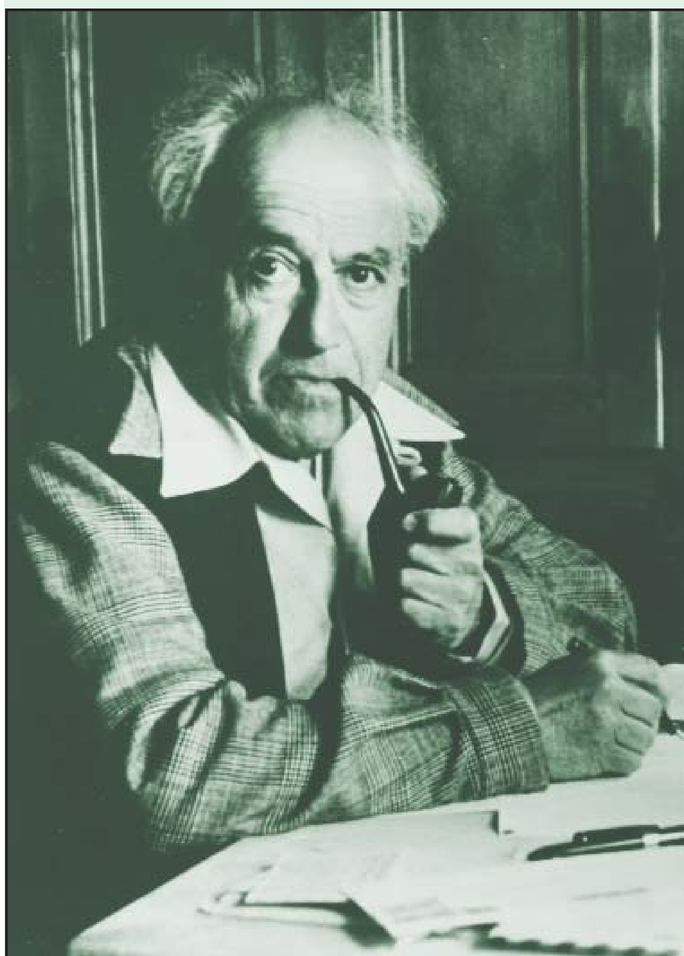
Escualo, Canto de octubre, Libertango. Finale şi *Adiós Nonino*, emoţionant rămas bun de la tatăl care nu mai e şi care credea că morţii trăiesc prin respectul şi iubirea celor dragi.

În Seri de vară la Conacul Gheorghe Buzdugan, Orchestra Filarmonicii Mihail Jora, dirijată măiastru de Roberto Salvalaio, ne-a delectat cu muzici compuse de J. Williams – *Star Wars*, A.L. Webber – *Fantoma de la Operă*, Ennio Morricone – *Cinema Paradiso* şi *The good, the bad and the ugly*, Nino Rota – *Il padrino*, Astor Piazzolla – *Variaciones Sobre Buenos Aires*; *Movimiento tanguistico nr.3*; *Violentango*; *Finale; Libertango*, *Uran Khas Valse* de J. Chuluun, *Suita Andalucia* de E. Lecuona, *Tico Tico* de Z. Abreu, *Danzon nr. 2* de A. Marquez, *Suita Onda Nueva* de A. Romero.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Ernest Bloch – cântare psalmică de secol XX

Fără îndoială, numele compozitorului Ernest Bloch (1880-1959) poate fi sinonim cu interculturalitatea şi excelența academică. Născut în Elveția şi naturalizat american, Bloch s-a format în nu mai puțin de cinci culturi: comunitară, genevană, belgiană (studii cu Émile Dalcroze, Eugene Ysaÿe), germană (studii cu Ivan Knorr, Ludwig Thuille) şi franceză (studii cu Claude Debussy). Prietenia cu istoricul şi poetul Edmond Fleg îl determină să-şi fundamenteze (inclusiv în creație) poziția ca muzician cu rădăcini iudaice regăsite târziu, la vârsta maturității, în scrierile biblice, dar fără a împărtăşi vreo simpatie naționalistă: dorea să fie cinstit cu sine însuşi, astfel că

elementul etnic (perceput din copilărie ca fiind integrat în subconştientul colectiv), a ajuns să fie transpus muzical în cadrul procesului creator.

Moştenirea sa artistică impresionează prin numărul mare de lucrări, dar şi prin discipolii pe care i-a format, între aceştia regăsindu-se nume ca: George Antheil, Henry Cowell, Frederick Jacobi, Leon Kirchner, Douglas Moore, Quincy Porter, Bernard Rogers, Roger Sessions, Randall Thompson...

Între 1912 şi 1916 a compus primele lucrări cu coloratură derivată din cântul sinagogal: *3 Poèmes juifs* (*Danse*, *Rite*, *Cortège funèbre*), *Schelomo – Rhapsodie hébraique pour violoncelle et grand orchestre*, *Simfonia* intitulată *Israel* şi un prim cvartet de coarde, tematica psalmic-biblică fiind prezentă în *Trei Psalmi*. Astfel, în anul 1914, el dedică un expresiv *Psalm* 22 (bariton şi orchestră) cunoscutului romancier, dramaturg şi istoric francez sedus de viețile şi creația muzicienilor, Romain Rolland (1866-1944); lucrarea s-a publicat în 1921 (text în limbile franceză şi engleză). Ideea ei a fost inspirată de candidatura lui Rolland, propus la *Premiul Nobel* pentru literatură (pe care l-a primit un an mai târziu).

La distanță de un deceniu şi jumătate primeşte o comandă ce se va concretiza într-o serie de servicii religioase pentru liturghia de *Shabbat* de sâmbătă dimineață. Este ocazia cu care declară în presă că a studiat textul ebraic până la completa lui memorare pentru a putea pătrunde semnificația cuvintelor şi a discerne şi transmite prin muzică – cele 6 sunete ale motivului inițial, cu largă circulație pe parcurs – ideea unui poem cosmic de glorificare a legilor Universului şi a acelui element primordial de dinainte ca lumea – aşa cum o cunoaştem – să-şi fi început existența; într-un cuvânt, Bloch a concluzionat că ceea ce va deveni *Avodat Ha-kodesh*/ *Serviciu[religios]Sacru* (1933, p.a. 1934) nu a fost altceva decât o „problemă personală între Dumnezeu şi mine”.

Ceea ce pornise ca răspuns la rugămintea unui prieten rabin de a imagina reînnoirea repertoriului pentru una din sinagogile reformate (*Emanu-El* din San Francisco) a sfârşit prin a fi una dintre cele mai reprezentative lucrări de secol XX pe text sacru. *Avodat Ha-kodesh* este un veritabil *Oratoriu* postromantic în cinci mişcări ample şi divers construite, de apreciabile proporții (circa o oră) şi complexitate, cu adresabililate generală „mai degrabă cosmic şi universal decât liturgic iudaic” – după propriile declarații ale lui Ernest Bloch. Este şi motivul pentru care, ignorând derularea serviciului de sâmbătă dimineață (pentru care fusese concepută), compozitorul a cerut ca lucrarea „să fie interpretată fără întrerupere, unitar... la fel ca *Missa Catolică*”. Podiumurile de concert din Torino, Neapole, Milano, New-York şi Londra au găzduit, pe rând, prima audiție a acestei lucrări, gândite pentru orchestră mare, cor şi bariton solist (cu text dublu, ebraic şi englez).

Fiind centrat pe textul sinagogal (extras din *Numeri*, *Deuteronomium*, *Isaia*, *Proverbe* şi *Psalmi*), reflectarea *Psalmilor* prin *versete* semnificative, înşiruite în rugăciunile ce traversează serviciul de sâmbătă dimineață, este intrinsecă tuturor celor cinci mişcări oratoriale; astfel, chiar dacă Ernest Bloch nu le-a gândit ca *Psalmi* separați, pot fi decupate articulații psalmice cu mesaj exclusiv de slavă, laudă şi glorificare ce țin de ideatica *Ps.* 69:13 (partea întâi), 19:14 şi 24:7-10 (partea secundă).

O mențiune aparte se cere făcută pentru partea mediană a oratoriului, cea care începe cu participare exclusiv orchestrală, asemenea unui substitut pentru o rugăciune ce se cere rostită în gând. Este vorba despre secțiunea considerată „meditație în tăcere” şi intitulată *Tefillah/ Rugă*; cultivarea contrastului timbral devine evidentă atunci când acestei articulații îi urmează intonațiile altei rugi – de acceptare a celor anterior gândite – la cor *à cappella* (în fond, o altă meditație). Tot legat de *Avodat Ha-kodesh*, notăm şi dialogul sacru-laic, prezent prin prelucrarea *versetelor* psalmice alături de includerea unei melodii tradiționale israeliene, la rândul ei reprelucrată separat ulterior, în 1973 – ca nedisimulat omagiu adus lui Ernest Bloch de John Ferguson.

Carmen STOIANOV

Tăcerea din oraşul zgomotos

În căutarea anumitor beneficii pe care această perioadă nefastă le-ar putea aduce, cred că îl putem găsi şi pe acela al unei oarecare revigorări a muzicii de cameră, a întoarcerii sale în atenția unui public care devenise poate prea obişnuit cu manifestările culturale de amploare, uneori aproape dând uitării cu totul muzica „de salon". Restricțiile din ultimul an au condiționat de multe ori desfăşurarea momentelor culturale de numărul redus de artişti şi spectatori – ceea ce a dus la o reconfigurare a repertoriului şi implicit la o întoarcere către formule camerale.

În acest curent se înscrie şi albumul de debut al sopranei Dorothea Herbert, „Die Stille Stadt" (trad. lib.: „Oraşul tăcut"), un compact-disc cu design minimalist produs la casa de discuri „7 Mountain" la mijlocul anului 2021. Între două coperți cartonate cu imagini şi grafică aproape monocrome, găsim 22 de bijuterii ale muzicii secolului trecut care sunt încă ascunse de zgomotul

timpului în care au luat naştere. Cei trei compozitori pe care soprana îi abordează împreună cu apreciatul pianist Peter Nilsson, sunt Alma Mahler (1879-1964), Franz Schreker (1878-1934) şi Erich Wolfgang Korngold (1897-1957).

După cum însăşi artista menționează într-un interviu acordat publicației online opernmagazin.de, dacă nu ne-am fi aflat în acest ultim an pandemic, albumul nu ar fi luat ființă. „Deoarece atâtea producții au fost anulate simultan, am avut brusc timp să gândesc şi să înregistrez un album de recital. Titlul se referă la «Oraşul tăcut», la experiențele prin care am trecut şi pe care încă le avem în față din cauza coronavirusului. Această colecție de cântece îl duce pe ascultător într-un turneu, de la viziunea Almei Mahler despre un oraş liniştit cu puțin înainte de lăsarea întunericului până la *Die tote Stadt* a lui Korngold, care, în ciuda titlului său, este o lucrare plină de speranță. Ea ne spune că moartea nu este sfârşitul, că face parte din ciclul continuu al vieții." (trad.lib.) - https://opernmagazin.de/ergreifend-leise-hoffnungsvoll-debuet-cd-von-dorothea-herbert-die-stille-stadt/)

La început ascultăm cele şase lieduri scrise de Alma Mahler – o compozitoare încă subapreciată, însă ale cărei opusuri denotă o sensibilitate aparte. Lucrările creează o atmosferă interiorizată, fără să fie lipsită de speranță; intrăm totuşi într-o atmosferă contemplativă. Următoarele şapte lieduri se încadrează în acelaşi şir expresiv, chiar dacă versurile pe care Schreker le-a folosit conduc ascultătorul şi către tărâmuri fantastice. „Traum" (Vis) sau „Spuk" (Înfricoşător) sunt două dintre piesele astfel construite în care, pe lângă scriitura vocală ce solicită din partea solistei o interpretare înflăcărată, jucăuşă (plăsmuind astfel atmosfera cu iz mitic), acompaniamentul are şi el intervenții insolite, construite anume pentru a confirma profilul muzical al discursului poetic.

Vocea solistei este catifelată, uniformă şi expresivă, urmărind îndeaproape semnificația versurilor, prin sensibile inflexiuni sau nuanțări. Dicția sa este impecabilă, însă perfect adaptată stilului cameral, fără a deveni prea tăioasă – o primejdie care a vizat dintotdeauna repertoriul de limbă germană. Însă, când discursul muzical o cere, vom descoperi forța explozivă cu care soprana a cucerit roluri de amploare precum Salomeea sau chiar personaje wagneriene.

A doua jumătate a albumului este formată din două cicluri de lieduri care aparțin aceluiaşi compozitor: Korngold. Primele cinci lucrări aparțin ciclului *Unvergänglichkeit, op. 27*¸ iar ultimele trei au acelaşi număr de opus: 22. Din punct de vedere al tehnicii vocale, lucrările alese nu pun probleme deosebite; sunt însă foarte solicitante din perspectivă interpretativă, prin diferențele de stare – de la extaz până la angoasă, de la copilărie către moarte... Liedurile din op. 27 precum „Das eilende Bächlein" (Pârâul grăbit) sugerează întreaga atmosferă mai ales prin intermediul acompaniamentului destul de încărcat, adesea concurând pentru „primul loc" cu linia vocală. În „Unvergänglichkeit" (Nemurire) sau „Das schlafende Kind" (Copilul care doarme) interpretările celor doi ajung să se completeze reciproc într-un dialog bine echilibrat.

Deşi nu evadează din atmosfera creată anterior, muzica lui Korngold aduce o viziune aproape romantică asupra acestor timpuri, mergând către optimismul paradoxal din aria Mariettei, „Glück, das mir verblieb" din opera *Oraşul mort (Die tote Stadt)* – arie pe care am considerat-o drept un bis al unui recital virtual în care am fost spectator timp de aproximativ 70 de minute. De altfel, un *encore* aşteptat căruia acompaniamentul de pian îi dă un anume farmec, încadrând lucrarea în aceeaşi atmosferă optimistă dar melancolică. Aria dezvăluie totuşi o luminozitate netulburată a vocii pe care nu am găsit-o în lieduri – izvorâtă, cred, dintr-un ataşament fie şi neintenționat al Dorotheei Herbert față de acest rol.

„Die stille Stadt" aruncă peste ascultătorii săi o pânză de tăcere senină, pictată în culori de speranță, optimism şi forță a spiritului uman, a binelui şi a frumosului, atât de necesară tuturor în aceste vremuri când arta – şi viața întregii planete – trec prin timpuri atât de zbuciumate.

Norela-Liviana COSTEA

Paint Jazz Colony Festival

Bucuros să revin într-un septembrie rămas prietenos (sub aspect meteorologic) în civilizatul, elegantul, ospitalierul oraş maramureşan Baia Mare, eu – fervent promotor al jazzului – am avut satisfacția de a afla că cea de a cincea ediție a întâlnirii publicului cu purtătorii de mesaj ai genului preferat se va derula tot în aer liber, dar nu în proximitatea Turnului Ştefan din Piața Cetății ca în anii trecuți, ci in ambientul fabulosului parc care găzduieşte Colonia Pictorilor! În plus, de astă dată am trăit cu toții evenimentul benefic al sincretismului artei auditive cu cea vizuală: ne referim explicit la o aniversare prilejuită de împlinirea a 125 de ani de continuitate neîntreruptă a existenței Centrului Artistic Baia Mare – aici înflorind prin decenii o prestigioasă şcoală de pictură acreditată şi azi, după cum este ştiut, de valoroşi artişti plastici. Motiv pentru care Anuala Artelor din Baia Mare a concordat cronologic, ca şi locativ, cu Festivalul căruia i s-a atribuit genericul „PAINT JAZZ COLONY". Verdele crud încă, al copacilor şi al ierbii pavată generos cu nonconformiste edificii arhitectonice, cu întrupări sculpturale de alură modernă… a găzduit în mijloc o scenă metalică înălțată ad hoc, în fața căreia au fost instalate drept insolite „fotolii de orchestră", cuburi viu colorate. Prin urmare, iată născându-se ca din neant… JAZZ LA CUB!

Debut festivalier în forță vineri 24 septembrie 2021, ora 19: tandemul interpretativ ungar Kaltenecker Zsolt - sintetizator/ Markó Ádám - baterie i-a cucerit pe jazzfanii prezenți prin pregnanța imaginilor muzicale, prin evantaiul coloristic sonor şi pulsația ritmică irepresibilă ce a dominat majoritatea pieselor (cu toate, semnate componistic de mânuitorul clapelor); spicuim, între acestea, unele dintre hit-urile repertoriului propriu, intitulate „GLITCHES", „HIGHER", „UNEXPECTED", „LEMURIA", „THE 7th WAVE", cei doi artişti remarcându-se ca exponenți de prim rang ai fuziunii stilistice a jazz rock-ului psihedelic, cu trip-hop, techno şi alte aspectări ale muzicii electronice. Impresionante s-au vădit a fi, prin penetranță şi relief – liniile de bas „desenate" în spațiul sonor de mâna stângă a claviaturistului! De amintit că atât Kaltenecker Zsolt cât şi Markó Ádám au mai fost oaspeții Festivalului băimărean la prima sa ediție din anul 2016, drept doi dintre cei patru componenți ai grupului Special Providence.

Prima seară festivalieră a continuat cu alți oaspeți din Ungaria, quartetul „Haraszti Ádám Project". În țara în care s-au revelat câteva colective de muzicieni de jazz devenite proverbiale prin longevitate şi stabilitatea în timp a formulelor de componență – precum Benkó Dixieland Band (din 1957 până azi), Molnar Dixieland Band (din 1964) – prin contrast, Haraszti Ádám Project se doreşte acel grup cu alcătuire variabilă, circumscrisă bateristului lider Haraszti Ádám, nelipsit, el fiind totodată creatorul majorității pieselor din programele de concert şi din discurile proprii. Grupul, în prima lui înfățișare, s-a aglutinat de fapt la Londra în anul 2015 cu tineri instrumentişti britanici, avându-l protagonist pe menționatul ritmician maghiar. Întors în patria natală, Haraszti Ádám a reconstituit componența cu muzicieni conaționali, schimbați apoi după bunul plac de şeful de formație, mereu avid de inedite experiențe sonor-expresive. La recitalul de la Baia Mare percuționistul compozitor a apărut însoțit de talentații Szabados-Tóth Bálint - keyboard şi alternativ saxofon tenor, Tucsányi Áron - ghitară bas şi Thorpe-Nak Caspar - ghitară, ei oferind celor prezenți creații recente incluse în albumul 2021 „WONKY TONKY": atât piesa-titlu, cât şi compozițiile intitulate „THE FIRST", „BETTER THAN", „FRENCH KNOWS", „B & C", „DOUBLE", „LET IT FLOW" – secvențe expresive, atrăgătoare, ierarhizabile stilistic în capitolul de fuziune al jazzului cu soul şi hip-hop.

Şi a venit seara a doua – 25 septembrie 2021, când aerul pur al *Coloniei Pictorilor* a vibrat în celeste consonanțe cu emisiile măiestre, de o aparte creativitate, legitimând – pentru a câta oară? – entuziaste aplauze ale auditorilor pentru *„Trigon"*, magicul poligon cu patru laturi... umane, grupul din Chişinău care va împlini în 2022 trei decenii de existență fertilă; combo pe care l-am revăzut/ reauzit la fine de septembrie a. c., într-o formă de zile mari, mesager nepereche al agregării *etnojazz*! În răstimpul din 1992 şi până în prezent, multe sute de concerte în zeci de țări de pe varii meridiane (mergând până hăt! în Noua Zeelandă), au consacrat performanțele de top ale celor patru corifei moldoveni: Anatol Ştefăneț - violă, conducere muzicală, Vali Boghean - vocalist & poliinstrumentist cântând alternativ la saxofon sopran, la flugelhorn, la fluier, la flaut şi flaut piccolo, supervirtuozul baterist/ percuționist Gari Tverdohleb şi un mai nou coechipier, deosebit de înzestrat, ghitaristul Dan Brumă – iată careul de aşi care au electrizat efectiv asistența cu ale lor admirabile edificii sonore, parte dintre acestea urmând a fi incluse în albumul discografic în

curs de apariţie „Trigon urban”... Ne referim la piese ca „BRÂU”, „CĂRAREA”, „ÎMPLETIT LA 11”, „ZONGORA”, „ŞARPELE ROŞU”, „ELFIA”, „CAVALICODA” şi altele asemenea, dar şi la o deosebit de reuşită redimensionare expresivă conferită celebrului standard de jazz „BIRDLAND” al lui Joe Zawinul. Au fost aceste realizări tot atâtea încununări ale unei uriaşe experienţe care s-a acumulat în mai bine de un sfert de veac de febrilă funcţionare neîntreruptă, ale unei tehnici a stăpânirii mijloacelor de exprimare muzicală, realmente prodigioase, ale unei nedrămuite inventivităţi investite în actul creaţiei; dar mai ales ale dăruirii şi sacrificiului de sine pe nobilul altar al artei sunetelor.

Epilogul sărbătorii jazzului de la Colonia Pictorilor din Baia Mare a revenit unui notoriu grup timişorean, Trio-ul „JazzyBIT” reunind campioni ai numărului apariţiilor pe podiumuri (concretizate într-o activitate concertistică plină de hărnicie, ce a însumat în zece ani de existenţă peste 250 evoluţii scenice, în oraşe din şaisprezece ţări, de pe trei continente, inclusiv ca invitaţi ai unor importante festivaluri de gen). Este vorba despre Teodor Pop - pian acustic, electronic keyboards, orgă Hammond, Mihai Moldoveanu - ghitară bas şi Csongor-Zsolt Szábo - baterie, muzicieni care cultivă cu notabile rezultate mixajul jazz - rock cu accente soul, funk, latino. Apreciabilii instrumentişti improvizatori interpretează îndeobşte propriile creaţii. De astă dată, cu excepţia temelor de început şi de final, „CURAÇAO” şi „TUMBAO”, ei au înfăţişat publicului opt noi piese, care au fost şi înregistrate de curând la Budapesta pentru noul album numit „Drive” (urmând a fi lansat mai întâi on line apoi şi pe vinyl), material mixat şi masterizat la New York. Iată câteva dintre titlurile lor: „RUN”, „STAR PICKER”, „SIRIUS”, „SLICE ICE”, „FIESTA”, „GRAVITY”, piese de certă limpiditate, accesibile, melodioase, deci foarte plăcute auzului.

Reevaluând programele celor patru recitaluri, am constatat cu optimism că acestea au conţinut în proporţie de 99,99% creaţii originale ale membrilor grupurilor, ceea ce denotă o trăsătură de surprinzătoare prospeţime şi insolit caracteristică prezentei ediţii festivaliere.

Să nu uităm a menţiona că în deschiderea serii a doua s-a împlinit actul sincretic preconizat, prin semnificative cuvântări susţinute în avanscena podiumului şi atribuirea unor diplome tinerilor slujitori ai artei plastice, sub egida genericului „Anuala Artelor”.

Recunoştinţa beneficiarilor evenimentului festivalier se cuvine a fi adresată celor doi neobosiţi oameni de bine din partea Fundaţiei Arte Plus, arhitectul Ştefan Paskucz şi pictoriţa Laura Teodora Ghinea, ei concepând şi punând în pagină organizatorică, în chip impecabil, Festivalul „PAINT JAZZ COLONY”; sprijiniţi de Primăria Municipiului şi pecuniar de câţiva sponsori! Drept care, la Baia Mare – mare jazz!!!

Departe de mine intenţia de a mă juca de-a cuvintele – dar veţi fi de acord cu subsemnatul că actul culturii nu înseamnă necum cultul urii ci, cu fermă decizie, mesagerul apropierii dintre oameni, al comuniunii spiritelor întru venerarea frumosului artistic. Quod erat demonstrandum! (Foto: Adrian Chira, Alin Heres)

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

Luna octombrie 1981 a fost poate cea mai importantă pentru cariera mea de autor, fiindcă atunci am reuşit performanţa – neegalată nici până acum – de a fi admis ca membru al UCMR la numai 24 de ani, după ce am trecut de un examen foarte dificil şi complex, aşa cum era atunci şi unde i-am avut ca examinatori pe marele compozitor şi orchestrator Richard Bartzer (la secţiunea muzică clasică/ modernă/ jazz), şi pe Horia Moculescu (la partea de „muzică uşoară”, care numai uşoară nu era!!!). Examenul era extrem de serios şi complicat, fiindcă trebuia ca în 3 ore să scrii o linie melodică de cel puţin 16 măsuri, pe versurile unui poet (îmi cer iertare că nu mai reţin ce au ales pentru examenul meu), după care trebuia să orchestrezi melodia compusă atunci, pe loc, pentru cel puţin 24 de instrumente, în 3 stiluri muzicale diferite: clasic, modern şi jazzistic. Mi-aduc aminte că m-a „frecat” un pic domnul Bartzer, fiindcă dorea să vin cu armonii cât mai sofisticate, nu se mulţumea cu lucruri simple, previzibile... Şi bine a făcut, fiindcă m-a pus la muncă şi am învăţat de atunci că lucrurile nu trebuie să fie uşoare, fără efort, fiindcă nu vor fi şi DURABILE! Vedem ce se întâmplă acum în muzica asta nouă, pe care o „compune” computerul!!! La secţiunea „muzică uşoară”, trebuia să compui instantaneu o melodie – cel puţin 24 de măsuri (strofă-refren), după care o armonizai cât mai complex, cu multe acorduri pe fiecare măsură, iar la sfârşit trebuia să o orchestrezi pentru formaţie mică, pian/ orgă/ chitară/ bas/ tobe, plus eventual grup vocal. Eu am reuşit să le „dovedesc” pe toate în cele trei ore şi nu vreau să mă laud, dar am luat o notă bună, mult peste 9.

Examenul l-am dat în octombrie, iar în decembrie am primit carnetul de membru, de care sunt la fel de mândru ca şi de... certificatul de naştere – în definitiv, tot un fel de naştere a fost şi aceea, într-un alt sens.

Ataşez permisul de intrare de atunci, nu de alta, dar mie chiar îmi place să-l văd de câte ori am ocazia!

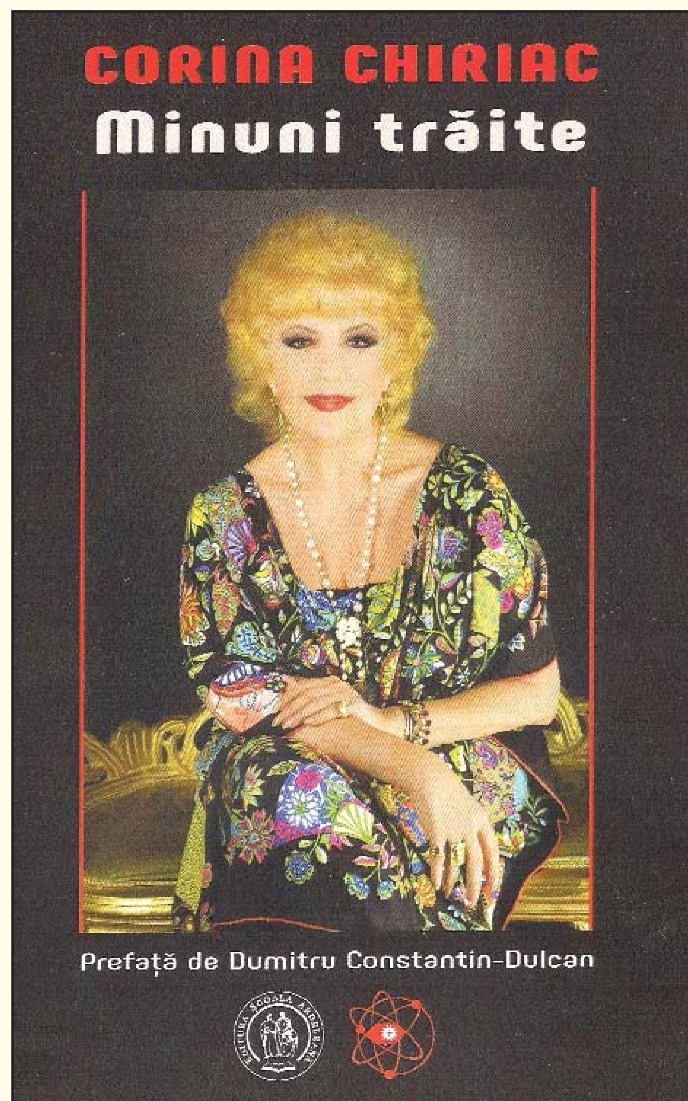
Mircea ROMCESCU

UNIUNEA COMPOZITORILOR
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
Calea Victoriei 141

PERMIS DE INTRARE
Nr. 470
Tov. Romcescu Mircea
membru stagiar 14.12.981
PREŞEDINTE,
Eliberat la 16.12.1981

Corina Chiriac: „Minuni trăite”

Până să intru în posesia cărţii (mulţumesc, Corina, pentru dedicaţie şi pentru citările elogioase!), melomanul Doru Chiriacescu, care nu ratează nici un eveniment muzical, mi-a spus că a cumpărat-o din prima zi şi a citit-o cap-coadă într-o noapte. Sigur că m-a făcut curios, în plus îi cunoşteam artistei talentul literar de la precedenta carte, “Căutând iubirea”, precum şi din nuvelele publicate, “Teiul” şi “Vioara”. Totuşi mărturisesc cu sinceritate că nu mă aşteptam la o lectură atât de captivantă şi îi înţeleg noaptea albă colegului meu, pentru că volumul, scris minunat, are peste 500 de pagini, între coperţile acestuia fiind adunate amintiri, bucurii, tristeţi, colaborări, turnee, neîmpliniri, premii, iubiri, emisiuni de televiziune, întâmplări cu colegi şi cu impresari, mărturii ale credinţei nestrămutate în Dumnezeu... Apărută la editura “Şcoala ardeleană” din Cluj-Napoca în excelente condiţii grafice, cartea beneficiază de o excepţională prefaţă semnată de profesorul Dumitru Constantin-Dulcan, care sintetizează perfect lecţia de viaţă reprezentată de această realizare: “Actualul volum, în care Corina ne povesteşte epopeea vieţii sale, o situează la nivelul creaţiei literare valoroase prin talentul său scriitoricesc, presărat cu multe note umoristice şi scânteieri de spirit. Cartea se citeşte ca un roman, cum se spune în popor, “cu sufletul la gură”, nedezminţind titlul său de “minuni trăite”, pe care le redă cu un farmec aparte şi cu mult umor. Este indiscutabil că valoarea cărţii este egală de la un capăt la celălalt. Când prezentul ne dezamăgeşte, refugiul în trecutul unei celebre artiste, păstrat într-o carte, poate fi un dar”. Şi chiar că este un dar, autoarea punându-şi sufletul pe tavă, cum se spune, neocolind nici un episod dintr-o viaţă tumultuoasă şi dintr-o carieră artistică strălucită de cinci decenii. Ocoleşte cu o admirabilă eleganţă anumite episoade din viaţa sa personală, nenumindu-i pe cei care la un moment dat i-au cucerit inima – vezi rândurile dedicate unui mare artist ceh (chiar dacă eu ştiu despre cine este vorba, îi respect discreţia), căruia îi consacră multe pagini sub titulatura “Mister X”, sau cele în care redă anchetarea ei de către nişte “tovarăşi” imediat după fuga în Germania a formaţiei Pheonix. În schimb, colegilor le creionează portrete în culori calde, având pentru fiecare vorbe frumoase Pe mine personal, cunoscând-o de o viaţă, m-au emoţionat pasajele din carte ce mi-au trezit dulci nostalgii, cum ar fi cele despre mansarda luminoasă, adevărat cuibuşor artistic, în care a stat 12 ani şi pe care şi-a amenajat-o în casa mătuşii sale chiar peste drum de intrarea din str. Temişana în clădirea Radiodifuziunii. Vă daţi seama, pur şi simplu putea trece drumul şi să vină la înregistrări în papuci! Am vizitat-o nu o dată când încă locuia cu părinţii, muzicieni remarcabili, în apartamentul în care a revenit, undeva pe lângă Academia Militară, am făcut zeci de interviuri cu ea, nu mai vorbesc de turnee, concerte, festivaluri, concursuri “Şlagăre în devenire” - unele din ele “punctate” în paginile cărţii. Cum ne mai ţineam de degetul mic, Corina, la finalul recitalurilor tale de la Mamaia! Pentru cei mai tineri, care o cunosc pe artistă doar la maturitate, autoarea rememorează momentele importante ale devenirii sale artistice, cu debutul la TV în martie 1970, când a câştigat fulminant trofeul concursului “Steaua fără nume”, după ce la preselecţie fusese acompaniată la pian de tânărul Marius Ţeicu. Corina era atunci studentă la Teatru şi a lăsat pe toată lumea cu gura căscată, în acele vremuri super-sobre, prin dezinvoltura cu care i-a răspuns prezentatorului (nu, nu eram eu, am apărut abia după 80!) şi cu versiunea cu text a valsului “Valurile Dunării” de Iosif Ivanovici. Sunt evocate, firesc, primele turnee şi emisiuni TV importante, “Cerbul de bronz” cucerit în 1971 la Braşov, premiul I de la marele festival internaţional de la Sopot (Polonia), în 1975, unde l-a cunoscut pe “Mister X”, primul show color al televiziunii române, în care ea a fost protagonistă (1979). Corina Chiriac a colindat lumea, a cântat în zeci de ţări, dar în primii ani devenise un nume apreciat în RDG, unde avea contract după contract. Ea îşi aminteşte cu drag de Mihai Constantinescu, a cărui compoziţie “Am visat odată”, cu text german, devenise un adevărat hit, melodie pe care a

ţinut s-o introducă în repertoriul ei în recitalul de la “Cerbul de aur” chiar în zilele în care Mihai lupta pentru viaţa lui, fiind din păcate învins... Sunt de apreciat, cum spuneam, căldura, tandreţea chiar, cu care autoarea vorbeşte despre compozitorii şi textierii cu care a colaborat, despre colegii săi interpreţi, alături de care a împărţit atâtea succese. Vor fi gustate cu siguranţă paginile despre turneele cu Cornel Constantiniu în Cuba şi în Portugalia (cu detalii amuzante şi în cartea autobiografică a acestuia, “Zăpezile copilăriei”) sau cele despre concertele din California, alături de Constantin Drăghici şi George Rotaru. Totul este inedit şi atractiv în această carte, îndeosebi capitolele consacrate anilor de exil american, pentru că autoarea este extrem de

sinceră, de directă, nu ocoleşte nici un subiect, nimic nu este edulcorat sau fals.

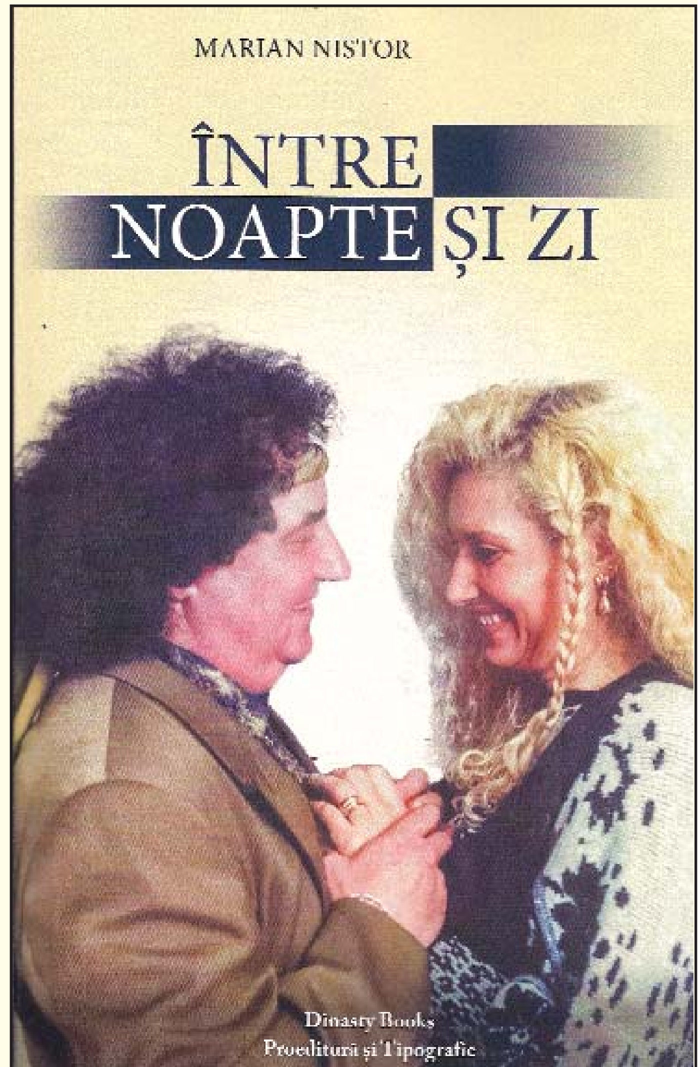
Corina Chiriac a făcut parte din colectivul consultativ pentru "Monumentul muzicii româneşti", edificat în faţa Inspectoratului Muzicilor Militare. Toţi cei care am făcut parte din acest colectiv ne-am pus semnăturile pe un document, un adevărat papirus introdus într-un tub îngropat la baza monumentului, pentru operaţiunea aceasta domnul general Cătălin Zisu desemnând-o pe Corina, mai emoţionată ca la ora debutului. Legat de aceasta, cartea are la sfârşit un index al tuturor compozitorilor, soliştilor, grupurilor vocale, maeştrilor de sunet, listă din care ar putea fi făcute eventuale completări la monumentul amintit, unde pe ziduri sunt gravate pentru eternitate numele muzicienilor dispăruţi.

În această toamnă, Corina Chiriac a donat Muzeului Naţional de Istorie o serie de documente legate de familia ei, dar şi trofee muzicale, legitimaţii artistice, vestimentaţii de scenă – un tezaur inegalabil, artista fiind ea însăşi o istorie a genului. Acea donaţie a fost un dar material, iar cartea de faţă este unul spiritual, gândurile autoarei fiind mai mult decât elocvente: "Căci ce altceva este viaţa noastră decât o perpetuă punere de paie peste un foc aprins într-un sacru moment de elan încrezător şi tânăr?! Ce altceva e mai înţelept de făcut decât o continuă împrospătare a rezervei de speranţă pentru unul din multele momente de slăbiciune şi uitare?! Şi ce altceva este mai adevărat decât să speri mereu în poimâinele însorit al fiecărui mâine, neutru?".

Marian Nistor: "Între noapte şi zi"

Mereu când am scris despre Marian Nistor m-am referit, firesc, la compoziţiile sale, la interpretările vocale sau instrumentale, pentru că el este înainte de toate un muzician înzestrat cu har, absolvent al Liceului de muzică. Doar de puţine ori, semn al modestiei şi al timidităţii, pe discurile sale a strecurat câte o producţie poetică proprie. Era însă inevitabil ca el, mare iubitor, cunoscător şi degustător de poezie, să ne dăruiască la un moment dat şi volume de versuri proprii. Pe de o parte fiindcă bunii săi prieteni Corneliu Vadim Tudor, Ion Lotreanu sau Dan Mutaşcu, cărora le dedică rânduri emoţionante în volumul de faţă, nu mai sunt alături de el, pentru a pune la cale noi cântece memorabile, iar pe de alta deoarece muza vieţii lui, soţia Dorina Paraschiv-Nistor, jumătatea din familie, dar şi din Savoy, îl inspiră necontenit. Aşa încât pana îi alunecă neobosită nu doar pe chitară, ci şi pe hârtie... Să nu credeţi cumva că în perioada asta de cruntă pandemie Marian Nistor s-a metamorfozat doar în poet şi şi-a neglijat vocaţia de bază. Din contră, chiar în acest răstimp a compus un număr record de melodii, ce aşteaptă fireşte să fie orchestrate şi înregistrate, dar de câte vieţi ar mai fi nevoie pentru asta? Casa de discuri Eurostar, prin producătorul de mare competenţă Paul Stîngă, îi editează câteva discuri pe an, dar chiar şi în aceste condiţii, depăşind orice norme de prolificitate, zeci şi zeci de cântece minunate vor rămâne în sertare...

Cel de-al treilea volum de versuri semnat Marian Nistor, apărut tot la editura Dinasty Books la 3 ani după cel dintâi, ne oferă cea mai reuşită culegere poetică dintre toate. Pe lângă obişnuitele poeme de dragoste, el ne propune epigrame, miniaturi poetice, versuri hazlii, poezii nostalgice (copilăria din cartierul bucureştean Tei îi bântuie amintirile...). Două capitole reţin atenţia în mod special. Cel intitulat "Patrie şi libertate" ni-l dezvăluie ca pe un scriitor cu un acut simţ al nedreptăţilor şi umilinţelor de care are parte poporul nostru, un poet al Cetăţii, lucid, curajos şi neiertător, ceea ce nu prea vedem la alte persoane publice. Cel de-al doilea nu este doar un capitol ("Versuri pentru ea" - Dorinei, în căsuţa de la ţară, în satul ialomiţean Axintele), pentru că întreg volumul este o declaraţie fierbinte de dragoste către femeia care-l face fericit şi i-a schimbat în bine cursul vieţii. Cartea îi este dedicată acesteia, detaşându-se poeme emoţionante cum ar fi "Dumnezeu a pus ochii pe tine" sau "Dincolo de vis". De asemenea au fost completate şi actualizate poezii începute cu multă vreme în urmă, semn că autorul este foarte ordonat. Între acestea, unele din 1954, 1956, 1958 (schiţată în

comuna Belciugatele, de care personal mă leagă amintiri formidabile ale unor partide de pescuit alături de Amza Pellea şi Marin Moraru), 1960 (în care este evocată pădurea – pe atunci mai existau copaci în Capitală! - de lângă uzina "23 August", unde a înfiinţat Marian formaţia ce avea să devină Savoy), cea din acelaşi an, începută la Cluj sau cea din 1966 (cu aroma copilăriei de sub salcia din curte). Autorul este indiscutabil un nostalgic incurabil, o altă întoarcere în timp fiind legată de versurile elaborate în cursul turneelor prin ţară şi prin lume. Am relatat cândva despre serile minunate de după concerte, când ne adunam la hotel în camera lui Marian, care ne invita la adevărate şezători muzical-literare. Eram nelipsiţi toţi cei din respectivele turnee – Angela Similea, Mirabela Dauer (ce

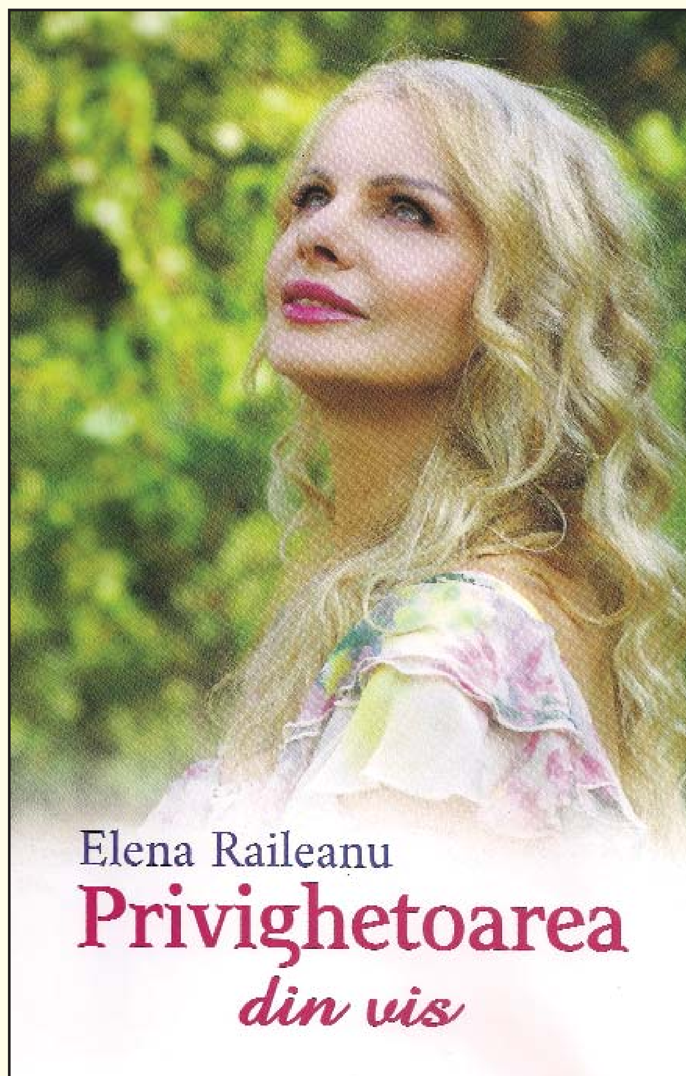
frumos ar fi ca acestea să reia colaborarea cu Marian, cu care au împărțit atâtea succese!), Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Mircea Baniciu, Zoia Alecu, Nicu Alifantis, Silviu Stănculescu. Între cele începute peste hotare se numără cele din 1984 (turneu în Algeria alături de Margareta Pâslaru), 1986 (Israel), 1973 (Berlinul de Est, unde formația Svoy a fost laureată la Festivalul mondial al tineretului și al studenților), 1983 (admirând în iulie, la Leningrad, în URSS, nopțile albe). Aboslut tulburătoare este poezia "Rânduri pentru mama", a cărei creionare a început în 1986, în cursul unui turneu la Moscova.

Celebra formație pop-rock Chicago nu punea titluri albumelor, ci doar le numerota, aşa încât putem vorbi aici de "Marian Nistor III" - carte în care autorul a pus suflet, talent, inspirație, nostalgie, umor şi mai ales multă iubire pentru Dorina, soția lui, neruşinându-se ca, ajuns la vârsta maturității, să retrăiască amintirile dulci ale copilăriei sau ale primilor fiori ai iubirii, punându-şi sufletul în palma cititorului. Descoperim imagini poetice superbe, o fluență melodică şi o muzicalitate ce țin de "profesia de bază" a lui Marian Nistor – vezi frumoasa poezie "Sufletul meu, valiză de voiaj". Sunt evocate ființe dragi lui, cum ar fi instrumentistul Alin Constanțiu sau talentatul său fiu Radu, liderul formației Savoy Jr., plecat dintre noi tocmai când începuse să-şi pună în valoare înzestrările de compozitor. Într-o replică la o cunoscută melodie basarabeană, inclusă în repertoriul formației sale, Marian bravează: "Nu mă doare această floare", dar ştim că inima lui de artist sângerează la răni trecute şi prezente, la nedreptăți şi inechități, la trecerea implacabilă a timpului, tocmai când are atâtea melodii needitate pe disc. Şi acest volum a beneficiat din plin de implicarea bunului meu prieten şi coleg de facultate, în egală măsură meloman de clasă, Ştefan "Doru" Chiriacescu, redactor şi sponsor. Observând cu un ochi critic haosul din jur, poetul reacționează în cele nu mai puțin de cinci poezii purtând titlul "Rânduri pentru viață, de doi bani speranță". Cu adevărat dureros va fi când vom ajunge să nu mai avem nici măcar speranță, copleşiți de înrobitoarea globalizare ce-şi propune să ne aneantizeze limba, tradițiile, istoria, idealurile, identitatea, să ne dirijeze până şi iubirea...

Marian Nistor şi-a plimbat şi în acest volum sufletul în "valiza de voiaj", înghesuit între partituri, chitare, naiuri, claviaturi. Spre bucuria melomanilor, cartea este însoțită şi de un CD pe care găsim melodii binecunoscute, cum ar fi "Iertările", "Ultimul romantic", "Trubadurul", "Fă-mă, Doamne, o lacrimă!", "Frunza mea albastră".

Elena Răileanu: "Privighetoarea din vis"

Poetă şi textieră (cu peste 50 de cântece în portofoliu), Elena Răileanu este un nume apreciat dincolo de Prut, unde a lansat câteva volume de versuri bine primite de critica de specialitate. Între interpreții care au cântat pe versurile sale la loc de frunte se numără Anastasia Lazariuc, cu şlagăre cum ar fi "Prima întâlnire", "Dor de prieteni" sau "Tu şi eu". În urmă cu câțiva ani, prezentă la lansarea unui album dublu al casei de discuri Eurostar, la magazinul "Muzica" din Capitală, scriitoarea basarabeană şi-a exprimat intenția de a publica o carte biografică dedicată artistei şi iată că acum suntem în măsură să vă recomandăm acest volum remarcabil. Remarcabil nu numai datorită talentului autoarei, ci înainte de toate fiindcă Anastasia Lazariuc nu şi-a dorit o biografie strict artistică, cu momentele luminoase ale unei cariere strălucite, şi n-a ocolit nici un episod dintr-o viață ce n-a fost nicidecum trăită în puf. Din contră, au fost ani dificili, cu privațiuni, cu drame, cu kilometri parcurşi pe jos prin câmp şi prin pădure din satul natal, Bacioi, la repetiții, cu speranțele ce înmugureau în sufletul fetiței talentate. La 16 ani începe să cânte cu formația "Sonor", este remarcată de cunoscutul compozitor Mihai Dolgan, impresionat de modul în care adolescenta dădea viață celebrei sale compoziții "De ce plâng chitarele?", dar până a-şi împlini visul de a ajunge în formația acestuia, "Noroc", va mai trece ceva vreme. După primele concerte în Chişinău, a venit clipa consacrării, la marele festival de la Liepaia, în Letonia, unde preşedinte al

juriului era faimosul compozitor Raidmonds Pauls: Anastasia a cucerit premiul II şi viitorul se anunța deja promițător. Dovadă că au început invitațiile la televiziunea din Moscova (să nu uităm, vorbim aici de URSS), dar inima solistei bătea tot pentru satul natal din Moldova şi pentru cel care avea să-i devină soț, Gheorghe Crigănuță, şi cu care va avea doi copii, dar finalul căsniciei lor, nici el ocolit în carte, avea să fie dramatic. În plan artistic, au urmat angajarea la un cunoscut ansamblu din Cernăuți, "Smericica", unde cântase şi Sofia Rotaru, primul turneu peste hotare, în RDG, prima melodie proprie, scrisă de Ion Aldea-Teodorovici, "Seară, seară albastră" (cu fratele mai mare al acestuia, Petre Teodorovici, autor al şlagărului

"Melancolie", ea colaborase la "Sonor"), angajarea ca solistă a Orchestrei Radioteleviziunii din Moldova, colaborarea cu formaţia "Ecou". După tragedia uciderii fratelui său, vine totuşi şi o mare bucurie, premiul II la marele festival de la Soci şi prima apariţie pe un disc al casei "Melodia", aşa încât cei mai valoroşi compozitori basarabeni se întrec în a-i oferi piese. Din carte aflăm, de asemenea, că Anastasia a avut un rol important în devenirea lui Filip Kirkorov, pe care i l-a recomandat lui Petre Teodorovici. Bulgar la origine, interpretul de aproape 2 metri a devenit apoi "Regele muzicii pop din Rusia" şi soţul celebrei Alla Pugaciova, cu 15 ani mai în vârstă decât el! Superstarul rus Kirkorov declară: "Eu am avut o zi norocoasă atunci când i-am întâlnit pe Petre Teodorovici şi pe Anastasia Lazariuc". În 1988, la un spectacol în onoarea lui Eugen Doga îl cunoaşte pe Mihai Constantinescu, care va marca o perioadă creativă din cariera ei, cu discuri şi turnee. Primul dintre acestea, în Basarabia, cu formaţia "Amor". Câţi ştiu oare că tatăl Anastasiei s-a născut în România? Aşa încât au fost emoţii suplimentare la primul turneu dincoace de Prut, în septembrie 1989. Cartea se citeşte uşor, este agreabilă, înlănţuind episoade din ce în ce mai frumoase: prima apariţie la festivalul de la Mamaia, turneul în SUA, stabilirea cu ambii copii în Bucureşti, prezenţa pe scena "Cerbului de aur" şi, la final, o poezie dedicată protagonistei de autoarea cărţii, plus cuvinte calde din partea unor oameni care o apreciază în mod deosebit: Eugen Doga, Ion Suruceanu, Iurie Sadovnic-Orheianu, Gabriel Dorobanţu, Svetlana Frumusachi, Ileana Şipoteanu, Paul Surugiu-Fuego, Anatol Caciuc, Nicolae Caragea. Adăugaţi un bogat capitol consacrat fotografiilor, multe din ele color, şi aveţi imaginea unei cărţi apărute în excelente condiţii grafice la editura "Pontos" din Chişinău şi pe care sperăm s-o găsim şi în librăriile noastre.

Consemnări de
Octavian URSULESCU

Dolly Parton - „Run, Rose, Run"

Dolly Parton, unul dintre idolii muzicii country contemporane, a anunţat că lucrează la primul roman. Autoarea cântecului „I Will Always Love You", pe care interpretarea lui Whitney Houston l-a ridicat la statutul de piesă iconică în cadrul culturii pop, spune că debutul în genul romanului va avea loc în anul 2022. Romanul va fi scris în colaborare cu scriitorul James Patterson şi va urmări destinul unei tinere care se afla în căutarea unei cariere în muzică. Ajunsă în Nashville, „capitala muzicii country", protagonista romanului se va angaja pe căile şovăielnice care conduc spre succes, compunând cântece în spatele cărora se ascunde un secret întunecat. De altfel, pentru a contura zbuciumul interior al personajului său, Dolly Parton a compus un album special care va acompania romanul.

După ce a cucerit topurile muzicale în ultimii 50 de ani cu piese precum „Just Because I'm a Woman" (1968), „Coat of Many Colors" (1971) „Jolene" (1973) sau „ I Will Always Love You" (1974), Dolly Parton speră să continue cu succes aventura artistică în domeniul literar. Colaborarea dintre James Patterson, unul dintre cei mai bine vânduţi autori contemporani, şi Dolly Parton, un star al muzicii country şi pop, care a vândut peste 100 de milioane de discuri pe tot cuprinsul globului, este un eveniment inedit, care anunţă un succes comercial de proporţii.

„Ziua Alice Cooper"

Tom Barrett, primarul oraşului Milwaukee, a proclamat data de 1 octombrie ca fiind „Ziua Alice Cooper". Acesta onoare a fost acordată de Barrett înaintea concertului susţinut de Alice Cooper în cel mai mare oraş al statului Wisconsin.

Alice Cooper este unul dintre cei mai longevivi cântăreţi rock, iar succesul înregistrat de-a lungul carierei sale i-a conferit statutul de star rock. Dar, în spatele omagiului adus se află mai mult decât reuşitele sau imaginea de legendă a artistului Alice Cooper. Deşi născut în Detroit, Michigan, Cooper a susţinut în decursul anilor multe concerte în Milwaukee, iar unul dintre aceste momente a fost imortalizat în filmul de comedie „Wayne's World" (1992). Scena din film, petrecută după un concert marca Alice Cooper, în care cântăreţul susţine o lecţie de istorie a oraşului Milwaukee, a devenit de referinţă în cadrul filmelor de comedie. Milwaukee, care în traducere, după cum explică şi Cooper în film, înseamnă „Pământul cel bun", a crescut în popularitate în urma asocierii sale cu Alice Cooper.

La aproape 20 de ani de la apariţia filmului, oraşul Milwaukee, prin vocea primarului Tom Barrett şi a miilor de fani prezenţi la concertul din 1 octombrie, şi-a arătat recunoştinţă faţă de una dintre legendele muzicii rock, proclamând ca data de 1 octombrie să fie de acum înainte sărbătorită ca „Ziua Alice Cooper".

David LAPADAT

"Fantezie şi Umor..." cu fenomenala Marina Voica

"Doamne, dă-mi puterea să mă împac cu ceea ce nu pot schimba. Dă-mi curajul să lupt cu ceea ce pot schimba. Şi dă-mi înțelepciunea să le pot deosebi..."
Marina Voica

Cu siguranță că numai un om, un artist şi un spirit precum Marina Voica ar fi putut fi capabil să lanseze în astfel de vremuri o carte de nuvele şi de poezii, cu titlul

"Fantezie şi Umor..."! Sunt şapte nuvele savuroase şi cinci poezii emoționante! Inspirată de scritorul său preferat, americanul O. Henry, celebra cântăreață care a scris de-a lungul timpului o mulțime de schițe, poveşti, povestiri, basme şi chiar romane, a publicat şi aceste texte pe care "a îndrăznit" să le numească nuvele. Despre una dintre ele, "Creierul", spunea că ar fi putut fi regizată de însuşi Steven Spielberg, ea fiind o mare amatoare de literatură SF.

Aşa că ea, Marina, a fost din nou vedeta unei zile memorabile în care astrele şi cei dragi s-au învârtit în jurul său. La fel de cochetă, de tonică, elegantă, senină, iubită, admirată şi mereu zâmbitoare, Marina Voica a strălucit din nou şi a luminat lăcaşul sfânt din Câmpina, ce poartă hramul Sfintei Parascheva. Preotul Protopop Grigore Melnic a fost cel care s-a îngrijit de apariția şi lansarea acestei cărți şi a semnat postfața "cu bucuria că Dumnezeu trimite în viața oamenilor astfel de ființe nobile precum MARINA VOICA". Legătura dintre cei doi nu este întâmplătoare. Părintele Paroh Grigore Melnic are origini basarabene, bunicii şi părinții săi fiind din ținutul Orheiului. "Toți erau iubitori de muzică, acest medicament al sufletului" – mărturisea, "iar bunicii mi-au inoculat din fragedă pruncie frumusețea ghiersului moldovenesc şi aprecierea pentru două nestemate, Stela Popescu şi Marina Voica". Bunicii săi au fost prieteni cu părinții regretatei actrițe a Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" şi i-au fost naşi de botez. Pe Marina Voica o considerau ca făcând parte din familie, iar după ani şi ani, cântăreața şi părintele aveau să se întâlnească la Breaza, "restul fiind poveste şi bucurie".

Da, a fost o zi de mare bucurie şi pentru artistă şi pentru cei mai apropiați prieteni ai săi: Gabriel Dorobanțu, Fuego, Matilda Pascal Cojocărița şi Ştefan Cigu, dr. Zoltan Galajda, Alesis (Alina şi Romeo Negoiasă), Carmen Movileanu, familia Livia şi Vali Gauzin, dar şi Octavian Ursulescu, autorul cărții biografice, *Marina Voica – Drum spre legendă,* volum lansat cu exact trei ani în urmă la Palatul Cercului Militar Național. Atunci, solista şi-a dovedit şi etalat încă odată vioiciunea la venerabila sa vârstă (a împlinit pe 3 septembrie 85 de ani!), cântând live, acompaniată de Orchestra Reprezentativă a Armatei (dirijor Col. Aurel Gheorghiță) şi explicând firesc, cu naturalețe, că aşa trebuie să facă orice artist care se respectă. Generalul-locotenent dr. Cătălin Zisu, comandantul Comandamentului Logistic Întrunit, i-a înmânat Marinei Voica, din partea instituțiilor de cultură din Armata României, o Diplomă de Excelență, „pentru talentul său remarcabil în muzică şi divertisment, pentru contribuția deosebită la îmbogățirea geniului muzical pop-soul românesc, pentru cariera artistică exemplară de peste şase decenii, pentru efortul susținut în promovarea şi cultivarea pasiunii de excepție față de cultură şi muzică, aflată într-o continuă efervescență".

Fără îndoială, artista, o veritabilă legendă a muzicii uşoare, a reuşit încă odată să îi cucerească pe toți cei prezenți cu pofta sa de viață, cu zâmbetul şi verva-i caracteristice: "Astăzi m-am trezit dis-de-dimineață, de la 7; îmi aranjasem o frumoasă ținută pentru lansare cu câteva săptămâni în urmă, dar pentru că a fost frig, mi-am schimbat vestimentația în ultimul moment. Este o zi mare pentru mine şi mă simt foarte bine!" – mărturisea artista recent operată pe cord. A fost însă în vervă, a dat zeci de autografe şi s-a bucurat enorm de lansarea cărții în care şi-a pus o parte din suflet şi din inspirația pe care şi-a regăsit-o în cocheta căsuță de la Breaza.

Să nu uităm că anul trecut Marina Voica a fost invitată la TIFF pentru a prezenta scurtmetrajul în care a jucat, „Bucureştiul văzut de sus" (regia: Andrei Răuţu). Puţini sunt aceia care îşi amintesc că a debutat în film în

anul 1962, jucând rolul "fetei sovietice", în filmul lui Mircea Săucan, "Ţărmul n-are sfârşit". Tot ea a compus unul dintre cele mai frumoase şlagăre, "Bucureştiul e Micul Paris".

Inegalabilă interpretă, textieră şi compozitoare, scriitoare şi poetă, Marina Voica are o carieră artistică fabuloasă de peste şase decenii. Venită din Rusia, ea a devenit una dintre cele mai iubite şi apreciate interprete de muzică uşoară, păstrându-şi accentul inconfundabil şi oferind cântecelor sale o "amprentă vocală" care a impus-o rapid şi definitiv în lumea show-biz-ului autohton.

„A fost odată ca niciodată o fată… Şi a trăit într-o ţară unde zăpada albă scârţâie veselă sub picioare şi gerul îmbujorează obrajii fetelor cu ochi albaştri. Dar într-o zi a venit o zână şi a grăit aşa: *O să pleci în altă ţară, cu o mare albastră, blândă şi calmă… Şi ai să fii acolo o prinţesă cu un glas de privighetoare şi oamenii vor asculta la nesfârşit cântecele tale!*. Această poveste ar fi putut fi doar un basm, dacă nu ar fi devenit aievea într-o zi!" - nota Octavian Ursulescu în cartea sa. "Acest *aievea* s-a dovedit într-adevăr o carieră impresionantă: peste 500 de melodii lansate la radio sau pe discuri, cântate în turnee în ţară şi peste hotare; nenumărate şi neuitate apariţii la televiziune; premii la concursuri naţionale şi internaţionale; un lung şir de trofee de excelenţă din partea mai multor posturi de televiziune, de radio sau a unor importante publicaţii din România şi din străinătate; colaborări cu toţi marii noştri compozitori de muzică uşoară":

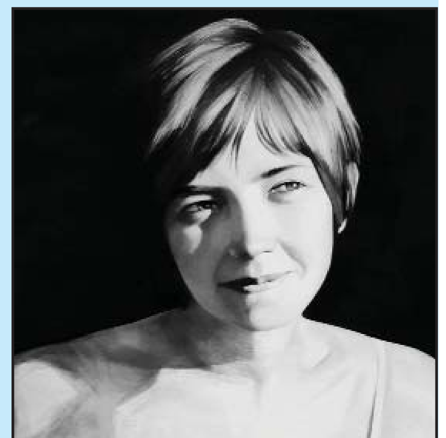
"Trăiesc în prezent cea mai liniştită şi mulţumitoare perioadă a vieţii. Dar ce va fi mâine, ştie numai Dumnezeu…" – mărturisea vedeta care a promis că nu se lasă şi că ne pregăteşte noi surprize muzicale şi editoriale!

Text şi foto: **Oana GEORGESCU**

Portret

Ileana Popovici a absolvit Conservatorul din Bucureşti, după care a devenit un nume important în muzica uşoară românească, specialista noastră nr. 1 în bossanova, şi dând viaţă remarcabil compoziţiilor lui Richard Oschanitzky, inclusiv în banda sonoră a unor filme. Între titlurile ce au rămas în "Fonoteca de aur" se numără "Iarna", "Desenul", "Podul de vis", "Bicicleta", "Cowboy", "Copilărie", "Norul". Un timp a fost componentă a trio-ului vocal feminin "Aurora". Cât despre faptul că a devenit în paralel una dintre cele mai cunoscute actriţe de film ale noastre nu mai este nevoie să amintim, de la "Reconstituirea" la "Filip cel bun" rolurile realizate de ea rămân în memoria peliculei. După cum se ştie, părinţii Ilenei Popovici, tatăl preot şi mama inginer-agronom, au venit din Basarabia. Artista îşi iubeşte locurile natale, merge an de an în Basarabia, ajutând copiii de la şcolile din Floriţoaia şi Baimaclia cu o generozitate rară, apelând la sponsori, cu computere, cărţi, discuri (de la casa de discuri Eurostar) şi altele. Una din nepoatele sale, Radmila Popovici, este una din poetele apreciate în Republica Moldova, dedicându-i "mătuşii Ileana" o minunată carte biografică în urmă cu câţiva ani. Între altele, Ileana Popovici l-a ajutat pe adolescentul Ion Golubei, născut într-un sat de lângă Baimaclia, să urmeze cursurile Liceului de arte plastice. În prezent acesta este student la Institutul de arte plastice din Chişinău şi i-a făcut artistei zilele trecute o imensă surpriză, trimiţându-i un portret pictat de el. În care, să recunoaştem, surprinde cu măiestrie misterul şi feminitatea artistei... (**M. G.**)

Păunița Ionescu: "Am crescut cu muzică în casă"

„Am venit cu primul soț și cu fata mea care face, iată, 26 de ani și studiază istorie și filosofie la universitate în Hannover, m-am despărțit de primul bărbat după 20 de ani și m-am recăsătorit cu actualul meu soț, care e cu 20 de ani mai tânăr, este inginer de sunet, avem un studio, o firmă adică, o ducem binișor. Sunt mândră de bărbatul meu așa că, dragele mele colege, dacă puteți, faceți la fel!"

Aceasta era Păunița Ionescu în 2010, pe care am întâlnit-o datorită fostei colege de trupă rock, Anca Vijan Graterol de la Catena, stabilită tot la Hannover. Uneori, cele două doamne ale pop-rockului românesc mai cântau împreună la câte un festival din zonă. De altfel, și la începuturile marii soliste s-a întâmplat așijderea... Era la mare, într-un camping, când s-a întâlnit cu chitarista Anca și celelalte „catene" și au început să fredoneze laolaltă printre corturi. În toamnă, s-au revăzut în București și au continuat împreună vreun an; în Germania povestea cu cântec avea să se prelungească...

Catena - 1974

„Părinții mei au cântat, am crescut cu muzică în casă, sora mea a și făcut Conservatorul, eu nu... În 1974 n-am mai cântat cu fetele, pentru că mi-am dat seama că vreau să fiu solistă independentă, să pot cânta orice, oricum, oricând. În viață, dacă nu-ți vezi interesele, plătești. Iar pe drumul meu separat m-am întâlnit cu Cornel Constantiniu, Petre Geambașu, Dan Spătaru, Lucky Marinescu, Dorin Anastasiu, toți colegi la teatrul «Ion Vasilescu». Aș fi vrut să cânt mai mult în engleză, la care vocea mea se preta mai bine, ca și acum. Dar când a apărut legea (iar eu eram în turneu cu formația Progresiv TM) am fost interzisă – mi s-a luat atestatul și șase luni n-am avut voie să cânt."

Bucureștiul anilor '70, când încă se mai putea câștiga o pâine din muzică. Oricum ar da-o, Păunița este în amintirile celor mai mulți melomani și cronicari tot ca vocea de aur de la Catena. Dar a avut succes și solo – cu melodia „Pe o rază de lumină" de Marian Nistor a ajuns pe primul loc în topul revistei „Săptămâna", în 1975. Anul următor câștiga Trofeul de Argint la Festivalul Internațional de la Gottwaldow, în Cehoslovacia. Înregistrează preluări din standarde pop, apare pe culegeri discografice, îi este editat și un disc single personal. Turnee în URSS, Germania, Israel, Kuweit, filmări muzicale alături de Karel Gott. Mai puțin în România, unde devine vedeta cluburilor de noapte bucureștene. Însă imediat după Revoluție, hotărăște brusc să plece din țară, așa cum nu gândise până atunci!

„Când am încercat să cânt gospel, la Sala Palatului – trăia Mihalea de la grupul Song, care cântau și așa ceva – a venit tovarășul Hegheduș de la Cultură, care m-a întrebat ce-i cu muzica aia de bar. I-am explicat că asta e muzică biseri-cească, spirituală, ceea ce sigur știa și el sau măcar auzise. Dar n-a discutat. Paharul era aproape plin în 1989, la București era nebunie, iar eu am venit în Germania de frică! Încă nu-l omorâseră pe Ceaușescu, erai atacat dacă te arăta cineva cu degetul pe stradă. Iar eu cântasem și pentru comuniști, nu e nici un secret. Sigur, în 40 de ani de comunism mi s-au întâmplat și bune, și rele, ca în orice sistem. Eu una, ca și colegii mei de scenă, am făcut acolo școala turneului, a scândurii, cutreierând prin autobuze nenorocite din cauza cărora înnoptam pe oriunde..."

Muzica ușoară trecea prin momente nu tocmai plăcute după 1990, iar în Germania Păunița s-a întâlnit cu fostele colege de la Catena; lidera Anca reformează trupa de fete, sub o titulatură nouă: Big Mama & The Kids, cu Lidia Creangă și Ortansa Păun. Imaginile de la televiziunea WDR 3, ca și acelea dintr-un mare club din Hannover,

Big Mama & Golden Sax

Capitol, sunt cât se poate de sugestive pentru nivelul fetelor, nemaivorbind de unicitatea pe scena germană. Concertează şi înregistrează şi, ca urmare, sunt pe cale să semneze un contract important. Din diverse motive, subiective şi deopotrivă obiective, marea relansare a romăncelor nu mai are loc!

„Există solişti, artişti cu o anumită nebunie, ca Anca; ea face ce vrea, nu contează. Eu una sunt mai conservatoare, când o văd pe Lady Gaga îmi fac cruce, dar Anca se bucură, nu ne potrivim clar; doar atunci când cântăm împreună, iar vocile se completează perfect! Eu m-am orientat în altă direcție, spre ceea ce mi se potriveşte mie, ea şi la 80 de ani o să poarte fluturaşi şi o să alerge pe scenă. Dar eu, la cei 40 de ani pe care îi aveam când am ajuns aici, nu puteam să apar ca newcomer în rock!

Germania a fost sub ocupație americană, a beneficiat de cultura de peste ocean, s-a cântat în limba engleză 60 de ani. Sistemul aici e chiar mai persuasiv decât în comunism. Singura chestie plăcută este că te poți dezvolta, dacă ai valoare şi ceva de spus; nu-ți trebuie pile, ajunge doar să-ți faci treaba şi ajungi să ai şi un nume. Aşa că eu m-am orientat, am ales muzica pe care s-o cânt până la 80 de ani – despre gospel e vorba, despre negro spirituals, blues... Asta am început şi eu după trei ani de Germania."

Păunița s-a dus mai întâi într-o biserică, a demarat un cor de amatori, apoi încet-încet l-a profesionalizat, cu solişti de culoare. Mi-a dăruit în 2010 un DVD, citat în emisiunea rezultată atunci, cu un concert într-o biserică, spune mai mult decât orice despre statutul corului Big Mama & The Golden Six. Altfel, deşi se zice că patria înseamnă locul unde îți este bine, muziciana era departe de a uita de România. Se întoarcea la cei dragi şi – arhiva TVR e martoră – nu scăpa nicio ocazie să cânte. După difuzarea emisiunii, organizatorul Marius Giura era cât pe ce să aducă corul la festivalul de jazz de la Gărâna, dar un accident auto a oprit ceea ce ar fi sunat ca o revelație pe scena de pe Semenic.

„Când vin în țară, mă întâlnesc cu foşti colegi – Elena Cârstea, Horia Moculescu, Marin Petrache Pechea... ei mă duc pe la televiziuni. Dar, de fapt, singura care mă ține legată de România este sora mea, la care mă duc în vizită; în rest, nu pot trăi cu fundul în două luntri, aici e familia mea. M-am recăsătorit cu un neamț, mă cheamă şi Schmidt, copilul l-am adus aici de la patru ani, iar unde e familia e şi casa."

În septembrie 2021, Păunița a împlinit nişte ani, s-a pensionat, cum mi-a spus la telefon... şi a produs un triplu CD (doar pentru prieteni), cu o selecție din tot ce a considerat că o reprezintă după toată cariera din Germania: rock, pop & soul/ jazz & blues/ gospel (pe acest din urmă disc, patru melodii sunt compozițiile sale, la nivelul evergreen-urilor de pe CD-uri). Din octombrie, într-o colecție „best of", TVR Internațional difuzează zilnic, de la ora 15, 65 de „Poveşti cu cântec din diaspora", într-un an aniversar pentru Televiziunea Română; una dintre ele este portretul solistei, pe care sper să îl putem posta şi pe youtube... La mulți f-ani, Păunița Ionescu!

Doru IONESCU

Albumul cu amintiri

● O imagine de arhivă în care Iosif Sava apare alături de doi corifei ai jazz-ului românesc, Florian Lungu şi Marius Popp. Lucru mai rar, "Moşu" vorbeşte şi Iosif Sava ascultă!

● Ne-am uitat cu atenție şi se pare că Anca Țurcaşiu îi ia un interviu lui Anton Şuteu! Poate nu vom afla niciodată care a fost subiectul, cert este că reputatul compozitor făcea parte dintr-un juriu. Iar sfaturile lui Anton Şuteu au fost de mare folos tuturor interpreților, tineri sau consacrați.

● O imagine ce nu va putea fi repetată: Gheorghe Zamfir şi solista de muzică populară Elisabeta Turcu au fost invitați să cânte pentru militarii români din Afganistan... (**D.M.**)

Să readucem dragostea

Aşa s-a intitulat, după excelenta piesă compusă de Luminița Dobrescu, concertul ce a făcut arhiplină sala mare a Teatrului Național pe data de 23 august. Nu, să nu vă închipuiți că a fost o reuniune a nostalgicilor fostei sărbători naționale, dar nostalgici au fost – e vorba de cei care cred în continuare cu tărie în muzica de valoare, care merge la suflet şi emoționează, inclusiv datorită versurilor, şi este reconfortant să vezi o mie de spectatori cântând cot la cot cu protagonistul, nimeni altul decât Paul Surugiu-Fuego. Pentru că artistul a fost sărbătorit chiar în ziua sa de naştere – niciodată n-am văzut atâtea buchete de flori, aranjamente florale (unul trimis din lojă de Mirabela Dauer), cadouri, semn al unei adevărate adorații, în special din partea publicului feminin, căruia melodiile romantice de dragoste ale interpretului îi merg la inimă. În cazul acestuia asistăm la un adevărat cult, în foyer discurile, posterele, fotografiile lui se vindeau ca pâinea caldă, admiratorii poartă tricouri cu numele lui, nemaivorbind de faptul că, aşa cum am amintit, cântecele sale sunt cunoscute pe dinafara de toată suflarea "paulistă". Fenomen des întâlnit în Occident, este rar la noi şi poate că într-o zi cineva se va apleca să-l studieze cu seriozitate şi fără ironiile ieftine pe care le întâlnim nu o dată la unii reprezentanți tineri din mass-media. Cineva spunea că Paul Surugiu-Fuego este "fiul pe care şi l-ar dori orice mamă" - respectuos, cald, iubitor, sensibil – aşa explicându-se, în parte, tandrețea cu care este înconjurat de publicul feminin. Cealaltă proporție se datorează repertoriului, mereu excelent ales, îmbinând muzicalitatea cu poezia autentică. În concertul de față acest ultim aspect a fost exemplificat de melodiile pe versurile semnate de Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Aurel Storin sau de mai tinerii poeți Narcis Avădănei (căruia doamna Lili Bobu, prin Asociația culturală "Regal d'Art", i-a editat de curând un impresionant volum antologic) şi Adrian Artene – nu numai în cântece, dar şi în momente poetice tulburătoare, aduse la rampă de actorul Paul Surugiu-Fuego. Artist al Poporului în Republica Moldova, interpretul a inclus în program, fireşte, câteva din marile şlagăre încredințate lui de compozitorii basarabeni Gheorghe Mustea (care i-a şi dirijat lui Fuego la Chişinău un concert de zile mari în acompaniamentul unei orchestre simfoice) - "Noroc" şi Yan Raiburg - "Sărut femeie, mâna ta", "Cântați cu mine", "Ce seară minunată!", titluri binecunoscute, reluate la unison de întreaga sală. Am admirat ştiința repertorială, de alternare a genurilor şi a ritmurilor, de gradare a emoțiilor, în acest sens spectacolul fiind un model. Protagonistul a apelat la creații ale unor compozitori valoroşi, între care Temistocle Popa, la piese internaționale, a propus şi cunoscute compoziții proprii, cum ar fi "Ce bine-a fost", "Ți-am adus un măr", "Rănit din iubire", "Acasă", "Eu nu te-ntreb", "Ziua mea", dar a oferit şi gustate momente cu prelucrări folclorice. Două colaje folclorice a interpretat excelenta formație de acompaniament Prestige Orchestra, care s-a distins şi printr-un potpuriu internațional, un emoționant remember Laura Stoica, precum şi prin colaborarea cu participanții. Astfel, solista formației, Iuliana Ghinea, a cântat în duet cu Paul Surugiu-Fuego şlagărul "Iubirea înfloreşte primăvara", iar Prestige Orchestra a fost alături de protagonist şi de duetul Alesis în piesa de mare succes "Mi-e dor de Bucureştiul de-altădată", alături de dansatorii formației Alesis. Şi dacă tot ne învăluise dulcea nostalgie a vremilor de demult, invitații de onoare Alesis (Alina şi Romeo Negoiasă) au dat viață împreună cu Prestige Orchestra unei colecții de refrene de muzică uşoară

Paul Surugiu-Fuego alături de Alesis

din perioada interbelică. Vocea de aur Alesis, Alina Negoiasă, a impresionat încă o dată cu frumoasa compoziție a soțului său, "Aş vrea". Paul Surugiu-Fuego a fost sărbătorit cum se cuvine la împlinirea a 45 de ani, printr-un spectacol care a avut toate ingredientele: o sală arhiplină cu un public entuziast şi cunoscător, invitați remarcabili, Alesis şi Prestige Orchestra, balet, sonorizare de clasă, lumini, surprize. La final, protagonistul a semnat mai bine de o oră autografe admiratorilor veniți din întreaga țară, dar şi din străinătate! Chiar că a fost "o seară minunată", un omagiu adus muzicii de calitate, cu respect pentru valori şi pentru public... (foto: Ana-Maria Halalai)

Protagonistul alături de Alesis, Iuliana şi Costin Ghinea

Dorin MANEA

Multiculturalitate

Sala Bibliotecii județene "Panait Cerna" din Tulcea, manager doamna dr. Ligia Dima, gazdă ospitalieră, a găzduit de curând un concerte extrem de interesant şi de variat sub aspectul genurilor. Producătoare şi inițiatoare a acestui eveniment a fost cunoscuta artistă locală Corina Elena Badea (despre care am scris în repetate rânduri, îndeosebi referitor la remarcabilele sale discuri în dialect armân), având alături Deltaica Seafood. Multiculturalitatea la care ne referim în titlu a fost ilustrată de faptul că au fost interpretate cântece în limbile română, rusă, ucrainiană, greacă (inclusiv ca fond muzical pentru evoluția superlativă a tinerilor din formația de dansuri Odyssea), spaniolă, în armâneşte, numerosul public gustând din plin fiecare moment, între spectatori numărându-se cunoscuta interpretă Alexandra Canareica. Deschiderea, de o muzicalitate elegantă, a revenit Cvartetului de coarde "Mezzo" al Liceului de artă "George Georgescu" din Tulcea, alcătuit din Ana-Maria Chiriță (vioara I), prof. Lăcrămioara Chiriță, coordonatoarea cvartetului (vioara II), Ayana Cărare (vioara III), Dragoş Vlădeanu (vioara IV). Ansamblul a propus un repertoriu eminamente rus, cu "Oci ciornâie", "Serile deasupra Moscovei" şi "Kalinka", încălzind atmosfera pentru ce avea să vină. Cătălin Claudiu Berciu este de fapt brăilean (născut la Făurei), dar iubirea pentru soția sa Claudia, alături de care cântă într-o formație, l-a adus la Tulcea. A moştenit o bogată tradiție muzicală în familie, bunicul său cântând la cimpoi (şi confecționa acest instrument), fluier, frunză. La 12 ani Cătălin Berciu primeşte prima sa chitară electrică şi din acea clipă începe studiul intens al acesteia, iar de curând s-a specializat şi în mânuirea instrumentului tradițional grecesc buzukia, oferind de altfel o mostră în micro-recitalul său. Timp de un deceniu Cătălin Berciu a locuit în Spania, țară unde a colaborat cu o serie de valoroşi artişti locali.

De mare efect a fost, ca de fiecare dată, apariția lui Vanghele Gogu, reputat artist armân. El a fost unul din protagoniştii Cenaclului "Flacăra" pe vremuri, continuând şi în prezent colaborarea cu Andrei Păunescu în turneele în care sunt angrenați unii dintre cei mai cunoscuți interpreți folk din vremurile de glorie ale cenaclului. De altfel Vanghele Gogu a deschis recitalul său cu compoziția proprie pe versuri de Adrian Păunescu "Ninsoare de adio", care a cunoscut un succes uriaş în perioada respectivă, dar o face şi azi. După care, cu armonica în bandulieră, a interpretat câteva binecunoscute refrene antrenante din repertoriul armânesc. La unul din aceste cântece, înveşmântată de asemenea în costum tradițional, şi-a făcut apariția îndrăgita artistă Corina Elena Badea. Aşa cum am scris, spectacolul se datorează eforturilor şi pasiunii sale, prin propria asociație "Elena di Vreari", sprijinită fiind de Velicu Buta, Radio Civic Sfântu-Gheorghe (super, un post de radio în comuna tulceană!), Hotel City şi Tipografia Tipo-Media. Ne-am fi dorit din partea dânsei un recital mai consistent, dar, modestă, generoasă s-a pus în slujba

Cvartetul Mezzo

Corina Elena Bălan

moya” (Draga mea mamă), editat de casa de discuri Eurostar, despre care Corina Elena Badea, al cărei tată a fost de asemenea ucrainian (“haholi” li se spune acestora de către localnici), afirma că este un omagiu adus acestor oameni care ştiu să-şi conserve tradiţiile şi limba. Discul a fost înregistrat în studioul din Spania al celor doi, cu acompaniament la mandolină, chitară, muzicuţă, orgă, acordeon, chitară bas. Este vorba de piese din folclorul ucrainian şi rus, cântate de bunici şi părinţi, reorchestrate, totul, începând cu piesa titulară, fiind o plecăciune respectuoasă în faţa mamelor din comuna Sfântu-Gheorghe. De altfel aşa s-a şi născut proiectul acestui disc: Corina Elena Badea a văzut pe Youtube video-clipul melodiei titulare şi i-a convins pe soţii Trofimov să realizeze acest CD la casa de discuri Eurostar. Evident, creierul muzical al duetului este Jean, care a fost pe vremuri component al formaţiilor Briza Mării şi Delfin 90. Moştenirea vine din familie, mama sa cânta, tatăl său de asemenea (la biserică şi în faimosul cor al pescarilor din Sfântu-Gheorghe), Jean deprinzând de mic mânuirea mandolinei şi a chitarei. Şi bunica Monicăi cânta în corul bisericii, iar mama sa este solista celebrului cor care deschide festivalul de film “Anonimul” de la Sfântu-Gheorghe. Aici s-a produs marea surpriză, fiindcă aceasta, Ecaterina Susciuc, se afla în sală şi a fost invitată la microfon, impresionând cu glasul său excepţional în câteva melodii interpretate a capella.

Trei generaţii

Având pe afiş, în prim-plan, artişti reputaţi, cu multe realizări la activ, cum ar fi Vanghele Gogu (care în curând îşi va lansa un CD) şi Corina Elena Badea, spectacolul realizat şi produs de aceasta din urmă s-a constituit într-o demonstraţie exemplară de împletire a culturii şi a tradiţiilor muzicale într-un judeţ unde vieţuiesc împreună în deplină armonie atâtea minorităţi, care ne demonstrează că doar păstrându-ţi limba şi obiceiurile poţi aspira la identitate în contextul agresivei globalizări.

Octavian URSULESCU

invitaţilor, unii veniţi de peste hotare. Trupa de dans Odyssea este alcătuită din elevi şi adolescenţi, fiind înfiinţată în 2013, propunându-şi promovarea culturii şi dansului elene, cu dansuri din zona continentală, dar şi din cea insulară, cu costume adaptate. Au cucerit premii atât în ţară, cât şi în Grecia, propunând în finalul spectacolului câteva reprize antrenante.

Cei veniţi de peste hotare, mai precis din Spania, au fost soţii Jean şi Monica Trofimov, care şi-au lansat cu această ocazie albumul “Rydna maty

Corina Elena Badea, Cătălin Berciu, Vanghele Gogu

Post-scriptum estival

Ceea ce era cândva “stagiunea artistică estivală”, pe litoral, este astăzi doar o dulce amintire, cu grădinile de vară asaltate de spectatori, dornici de întâlnirea cu vedetele divertismentului, pe care altminteri nu aveau cum să le vadă în localitățile de unde veneau în concediu. În plus, toate restaurantele aveau terase cu program artistic, orchestre şi solişti erau şi în interior (la “Hanul piraților” sau la barul Melody din Mamaia, de pildă). Şi nu ne referim doar la anii de după 1990, fiindcă nimeni nu poate uita celebrele reprezentații de altădată ale orchestrei Horia Moculescu de la restaurantul Modern din Mamaia, unde nu găseai o masă liberă “să dai cu tunul”. La ora actuală, însă, din acest punct

de vedere, este un adevărat dezastru, o decădere totală, asistăm la o “manelizare” agresivă şi la coborârea dramatică a gustului, dar şi a interesului oficialităților. Corespondentul nostru de la Constanța, Mircea Nicolau, ne-a oferit imagini, vă aduceți aminte, ale ruinei care este la ora actuală fostul Teatru de vară din Mamaia. Ei bine, în cea mai importantă stațiune a litoralului românesc nu mai există nici o grădină pentru spectacole (a fost distrusă şi grădina-cinematograf Albatros, situată în apropierea Cazinoului din Mamaia), rarele reprezentații fiind programate la... AquaMagic sau la restaurantul Dorna! În clădirea faimosului teatru, cândva, Fantasio din Constanța (înnobilat de Dan Spătaru sau Jean Constantin), se află acum Teatrul de stat Constanța. Secția de Revistă (Music-hall), cu cel mai redutabil corp de balet din țară şi cu valoroşi solişti de muzică uşoară, în frunte cu Ileana Şipoteanu, nu mai există din vara anului 2004, după o carieră impresionantă începând din anul 1951. Până în 2004 Teatrul de stat funcționa în clădirea Operei, alături de aceasta, iar la Fantasio erau “revista” şi secția de copii, directori competenți, cum au fost compozitorul Aurel Manolache sau actorul Mihai Sorin Vasilescu, menținându-i ani buni strălucirea. Asta până când fostul primar Mazăre şi fostul preşedinte al Consiliului județean Constantinescu (ambii condamnați, dar... prea târziu!) au purces la distrugerea Teatrului Fantasio, cu complicitatea aceluia care era pe atunci director, actorul Lucian Iancu (“celebru” pentru că încercase să fure vaporul şi să fugă cu el, în 1985), şi a lui C. Zgabercea. Acesta din urmă, responsabil cu probleme culturale locale în acea perioadă, nu s-a mulțumit cu asta, ci a contribuit decisiv şi la îngroparea festivalului de la Mamaia, a cărui ultimă ediție a avut loc în 2012. Şi cum nici o faptă “bună” nu e nerecompensată, el a fost... promovat la TVR! În vara aceasta, înafara puținelor spectacole de calitate găzduite de grădinile-teatru lăsate în paragină, afluență a avut ca de obicei spectacolul de la grădina-restaurant “Cireşica” din Neptun, unde au putut fi aplaudați Mirabela Dauer, Paul Surugiu-Fuego, Ileana Şipoteanu, Gheorghe Gheorghiu, Aurel Moga, Raoul, Maria Dragomiroiu. Şi pentru că nu puteam încheia, zâmbind amar, decât într-o notă optimistă, “privind senini spre viitor”, cum se spunea pe vremuri, iată încă o veste care demonstrează câtă preocupare există pentru cultură la Primăria din Constanța: se pare că va fi demolată şi grădina de vară “Fantasio”, situată lângă fostul teatru, terenul fiind “retrocedat”. Acolo, pe vremuri, aveau loc între altele concertele “Avanpremieră Mamaia”, în care apăreau finaliştii edițiilor respective ale festivalului, dar şi vedetele genului, incinta gemând de lume. Iar cum grădina Soveja din Constanța, care a găzduit concursul “Şlagăre în devenire” şi câteva ediții ale festivalului de la... Mamaia, este şi ea lăsată de izbelişte (normal, ținea de teatrul Fantasio, care nu mai există...), avem imaginea globală a nepăsării ce guvernează această zonă, ce ar trebui să mustească de activitate concertistică întreg sezonul estival.

Rezumând, iată ce NU mai oferă iubitorilor de muzică uşoară şi divertisment Mamaia şi Constanța, ilustrând cu imagini trimise de colaboratorul nostru Mircea Nicolau. A dispărut Grădina de vară/cinema “Fantasio”, situată în plin centrul Constanței, lângă teatru. Aici ARIA Litoral, prin Sebastian Taşcă şi Jean Badea, organiza evenimente estivale, nemaivorbind de acele concerte “Avanpremieră” festival Mamaia. Şi a mai dispărut în urmă cu vreo trei ani o legendă legată de acest festival – cunoscuta “Pătrățică”, terasă administrată de violonistul Tănase Garciu unde aveau loc reuniunile de după concurs, cu mulți dintre participanți. Iar dacă Teatrul de vară din Mamaia a fost lăsat în paragină, se amenajase la doi paşi “Piațeta Perla”, cu o scenă improvizată,

unde au avut loc unele spectacole. În fine, Grădina de vară Soveja din Constanța, de pe malul lacului Tăbăcărie, care pe vremuri aparținea Teatrului Fantasio, a fost redeschisă în vara anului trecut. Ceea ce lipseşte la nivelul litoralului, evident, este un “cap limpede”, un for care să coordoneze toate manifestările artistice, fără a fugi chiar de termenul “planificare”. (**Marius GHERMAN**)

Dorin Anastasiu

Am fost bun prieten cu el încă din perioada facultăţii, amândoi la universităţi cu profil tehnic, când eu aveam o intensă activitate jurnalistică şi radiofonică. Locuia într-un bloc nou pe str. Mircea Vodă, aproape de Mihai Bravu, iar sfârşitul l-a găsit în apartamentul dintr-un bloc vechi în plin centru, peste drum de Consulatul britanic, bloc unde a funcţionat un timp Credidam şi, dacă nu mă înşel, secţia română a "Europei libere". Prietenia noastră s-a cimentat când am început să colaborez la TVR cu Titus Munteanu, acesta având-o regizoare de montaj pe soţia interpretului, Doina Anastasiu, fostă balerină (poate v-o aduceţi aminte din filmul "Actorul şi sălbaticii", în care a avut un rol secundar). Chiar dacă a avut multe colaborări cu Teatrul de revistă "Contantin Tănase", cu ultimele apariţii scenice, cea mai mare parte a carierei şi-a desfăşurat-o încă din anii 70 la Teatrul de revistă "Ion Vasilescu" (avea sediul peste drum de stadionul Dinamo, s-a mutat apoi în Piaţa Lahovary, unde este acum Teatrul "Ţăndărică", pentru ca în final să ajungă la Giurgiu). Aici a făcut parte dintr-o echipă formidabilă de solişti de muzică uşoară (măcar pe câţiva dintre cei care mai sunt în viaţă lumea se aştepta să-i vadă la înmormântare...): Dorina Drăghici, Nicolae Niţescu, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Petre Geambaşu, Ion Ulmeanu, Păuniţa Ionescu, Rodica Paliu, Norina Alexiu. Ascensiunea lui artistică începe în 1966, cu un premiu I la Festivalul artei studenţeşti, după care vine marea confirmare: premiul I în 1969 în secţiunea de Interpretare a festivalului de la Mamaia (era prima ediţie în care se introducea această competiţie), la egalitate cu... Dan Spătaru, care era deja cunoscut, reprezentase ţara noastră la prima ediţie a "Cerbului de aur", în 1968. Încă de atunci Dorin Anastasiu şi-a manifestat ataşamentul faţă de creaţia compozitorilor Florin Bogardo (de altfel a fost invitat de Stela Enache să susţină un micro-recital la prima ediţie a festivalului "Florin Bogardo") şi Alexandru Mandy. Cu melodia "Plop înfrânt" de Florin Bogardo se prezintă în anul următor şi la "Cerbul de aur" de la Braşov, culorile României fiind apărate, alături de el, de Angela Similea şi de Doina Spătaru. Din păcate, organizatorii nu-i permit să cânte melodia lui Mandy "Merci, Bécaud!", aşa cum îşi dorea, i se impune "Trecea fanfara militară" de Temistocle Popa, care nu i se potrivea, aşa încât nu intră în palmares. A rămas ataşat de Alexandru Mandy până în ultima clipă a sensibilului compozitor, ideal pentru maniera poetică de interpretare a lui Dorin. Atunci când am filmat împreună cu Nicoleta Păun emisiunea "Portret în oglindă" la Mandy acasă, Dorin a fost prezent ca redactor la TVR. În ultimii ani era nelipsit de la magazinul Muzica, la lansările casei de discuri Eurostar şi îl băteam de ani de zile la cap să-şi strângă, după o carieră impresionantă, cele mai frumoase cântece pe ceea ce ar fi fost primul (!) CD al său, tot la Eurostar, Venera şi Paul Stîngă aşteptând cu nerăbdare materialul. Scrupulos, Dorin tot amâna, spunându-mi că vrea să ajungă la Electrecord, ca să ştie dacă poate include pe CD câteva titluri de pe discul "Bună seara, Iglesias", ceea ce, l-am asigurat, nu era o problemă. Profund credincios, în ultimii ani cânta la slujbe, în strană, la biserica Pitar Moş...

Dorin Anastasiu s-a născut la Craiova pe 6 iulie 1943. Eleganţa mişcării scenice o datora şi faptului că timp de 3 ani a urmat cursurile Şcolii de coregrafie din Bucureşti. A absolvit, la seral (tatăl său fusese ofiţer în armata regală, deci "dosarul" nu era corespunzător...) liceul "Ion Neculce" din Capitală, iar în 1967 Facultatea de instalaţii din cadrul Institutului de Construcţii, după ce înainte, timp de 3 ani, lucrase ca muncitor şi apoi ca tehnician. Bunicul său, Alexe Anastasiu a fost general, mâna dreaptă a mareşalului Averescu, iar bunicul dinspre mamă a fost colonel de aviaţie. La Şcoala populară de artă din Bucureşti a urmat atât cursurile clasei de actorie, cât şi cele de muzică uşoară,

Alături de colegi la o lansare de disc

cu prof. Florica Orăscu. La radio a debutat în 1967, iar la TVR în anul următor, când obţine şi premiul II la un festival internaţional, la Soci, în URSS, cu o piesă de George Grigoriu. A întreprins turnee în multe ţări ale lumii – Mongolia, Israel, Polonia, Germania, Bulgaria, Tunisia, Camerun, Congo, Austria, Spania. A mai fost angajat la Teatrul de estradă al Armatei, iar din 1991 a fost solist al Teatrului "Al. Davila" din Piteşti (acolo a fost coleg cu Fuego şi cu dirijorul Dan Dimitriu), postură din care a primit premiul I la festivalul naţional al teatrelor de revistă de la Constanţa. Fiica sa Raluca a făcut parte din celebra "Şcoală a vedetelor" a lui Titus Munteanu şi a cântat în trupele K-arisma şi Cabaret. S-a stabilit la Bristol, în Anglia, fiind căsătorită cu chitaristul Neil McKett, cu care are 4 copii. Fiul lui Dorin, Virgil Alexandru, este stomatolog, la

Râmnicu-Vâlcea, dar a absolvit şi cursurile facultăţii de Teologie din Sibiu. Dinspre el, Dorin are o nepoată, studentă la Stomatologie.

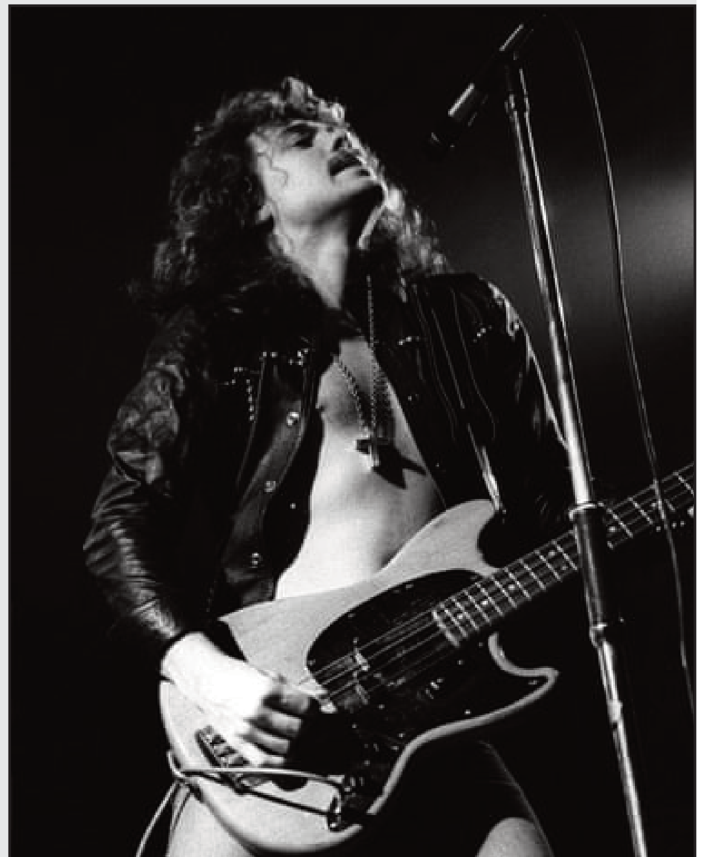
Dorin Anastasiu şi-ar fi dorit enorm să devină actor; a apărut în câteva filme artistice de lung-metraj şi a dublat frecvent personaje din filme de desene animate, cum ar fi Spoon din "Rango". Spre decepţia sa, a fost respins la examenul de admitere la facultatea de teatru, unde s-a prezentat cu "Cântecul redutei", pe versuri de George Coşbuc, pe care-l învăţase în copilărie, de la bunicul colonel... A jucat în filmul "Pe malul stâng al Dunării albastre", regia Malvina Urşianu, şi apare în coloana sonoră a filmului "Mama", co-producţie româno-francezo-sovietică după "Capra cu trei iezi" în regia Elisabetei Bostan. Dar de neuitat au fost apariţiile sale în cele două "Chiriţe", filme care au bătut recorduri de încasări, "Cucoana Chiriţa" şi "Chiriţa la Iaşi". El şi Cornel Constantiniu, cu care a rămas prieten nedespărţit, erau cuconoşeii Brustur şi Cociurlă, care le făceau curte Aristiţei şi Calipsiţei. De-a lungul timpului a fost redactor TV (la emisiuni cum ar fi "Ploaia de stele" sau "Ploaia steluţelor"), profesor de canto, de mişcare scenică şi de dicţie, prezentator la TVR şi la Antena 1. Între şlagărele care ar fi figurat la loc de cinste pe proiectatul CD Eurostar se numără "Într-un oraş, într-un tramvai" de Jolt Kerestely, "Merci, Bécaud!" de Alexandru Mandy, "Plop înfrânt" de Florin Bogardo, "Astă-seară fără lacrimi" de Aurel Giroveanu, "Nu pleca" (duet cu Mihaela Runceanu), "Întrebările" de Ionel Bratu Voicescu, "Bun venit, an nou!" şi "Tinereţe, tinereţe" de Dan Beizadea, "Cântă vântul o melodie" de Dan Stoian, "Să regăsim iubirea" de Dani Constantin, şlagărele internaţionale "Arlechino" sau cele de pe LP-ul "Bună seara, Iglesias!", precum şi piesele minunate scrise pentru el de buna prietenă Claudia-Daniela Nacu, şi ea plecată dintre noi nu demult, în Olanda...

Dorin Anastasiu a fost un artist cu totul special şi în multe privinţe singular, cu eleganţa mişcării scenice, distincţie, rafinament, cu talentu-i actoricesc şi iubirea pentru cântecul poetic. Ne-a părăsit la 78 de ani, deşi era în formă, tocmai când avem mai mare nevoie de interpreţi cu personalitate şi talent autentic. "Generaţia de aur" a muzicii uşoare româneşti este tot mai săracă... (**U. OCTAVIAN**)

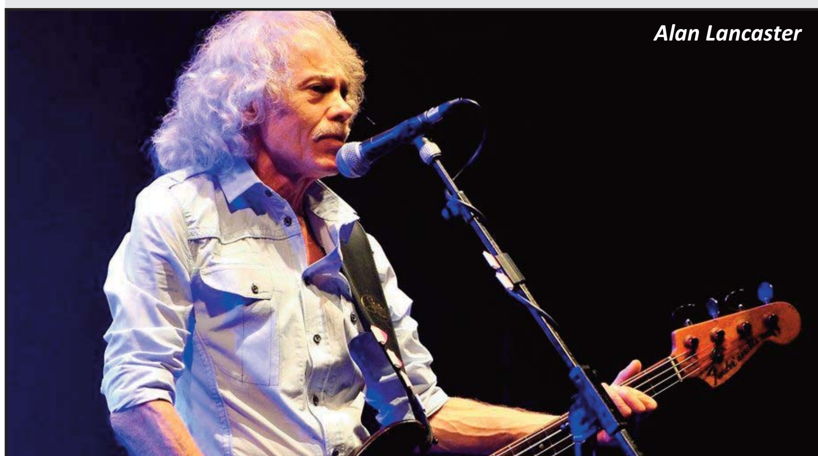
Alan Lancaster

Alan Lancaster, membru fondator al formaţiei Status Quo, a murit în data de 26 septembrie 2021, la vârsta de 72 de ani.

Alan Charles Lancaster s-a născut pe 7 februarie 1949, în Regatul Unit, districtul Peckham aflat în sudul Londrei. În 1962, la vârsta de 13 ani, Alan Lancaster împreună cu un coleg de şcoală pe nume Francis Rossi pun bazele unei formaţii în cadrul instituţiei la care învăţau. Numită iniţial The Scorpions, trupa îşi va schimba la finalul anilor '60 numele în Status Quo, devenind în anii '70 una dintre cele mai importante apariţii rock ale deceniului.

Status Quo a reuşit de-a lungul anilor să pătrundă cu peste 60 de cântece în topurile britanice, cu hit-uri precum: „Rockin' All Over the World", „Whatever You Want" sau „In the Army Now", un record neegalat până în prezent de vreo trupă rock. Un număr de 22 de piese au intrat şi în Top 10 cele mai bune single-uri din Marea Britanie.

Alan Lancaster

Cu toate că şi-a început cariera în poziţia de basist, Alan Lancaster a devenit încă de timpuriu unul dintre principalii compozitori ai formaţiei, cântând ocazional şi partituri vocale în cadrul concertelor şi înregistrărilor întreprinse cu trupa Status Quo. Îl putem asculta aşadar pe Lancaster interpretând piese precum „Backwater", „Is There a Better Way", „Bye Bye Johnny", „High Flyer" sau „Roadhouse Blues".

În urma unor neînţelegeri cu ceilalţi membri ai formaţiei, Alan Lancaster a părăsit formaţia Status Quo în 1985, imediat după ce trupa britanică a participat la celebrul concert *Live Aid* susţinut pe *Wembley Stadium*, un eveniment rămas în istoria muzicii rock prin prisma participării masive a fanilor şi a numelor de pe afiş, care cuprindea cele mai bune trupe şi artişti din lume (Queen, U2, David Bowie, Sting, The Who, Elton John şi mulţi alţii).

Între anii 1972 şi 1983, Alan Lancaster s-a bucurat de un succes enorm în compania formaţiei Status Quo, toate cele 11 albume lansate în acea perioadă ajungând pe primele poziţii în clasamentele muzicale. În 1985, însă, Lancaster a continuat într-o nouă direcţie artistică, părăsind trupa care l-a făcut celebru şi alăturându-se formaţiei australiene The Party Boys. În 1988, Lancaster a înfiinţat un nou proiect, denumit The Bombers, trupă care nu s-a apropiat ca performanţă de reuşitele Status Quo.

În 2013, fanii rock-ului s-au putut bucura de vestea că Alan Lancaster se întorcea în Status Quo, trupa susţinând un turneu care s-a întins pe doi ani, cu ocazia reuniunii formaţiei originale: Alan Lancaster, Francis Rossi, Rick Parfitt şi John Coghlan. Pe 12 aprilie 2014, în Dublin, Alan Lancaster avea să susţină ultimul concert alături de Status Quo.

Abordând numeroase subgenuri ale muzicii rock (*hard rock, rock and roll, blues rock, boogie rock, psychedelic rock*), Alan Lancaster a fost artizanul formaţiei fenomen Status Quo, care va rămâne în istoria muzicii anilor '70, drept una dintre cele mai îndrăgite trupe rock.

David LAPADAT

Albumul cu amintiri

● Cine poate uita succesul fulminant, cândva, al simpaticului duo N&D? Ea, diafana, blonda, feminina Delia, el – cu cercei şi tatuaje, vigurosul Nick. După ce Delia Matache s-a consacrat unei cariere solistice, Nick a schimbat câteva partenere cu care a interpretat vechile succese, dar gloria de altădată n-a mai fost niciodată atinsă.

● Imaginea alăturată îi surprinde pe soţii Dana Bartzer şi Dan Creimerman în perioada când erau nelipsiţi de pe micul ecran, din turnee, concerte importante, festivaluri. Ambii au o pregătire muzicală serioasă; Dana este de altfel fiica reputatului muzician Richard Bartzer, iar Dan a semnat numeroase piese de succes, fiind membru al UCMR. Iubitorii muzicii uşoare regretă faptul că ei s-au îndepărtat de multă vreme de scenă, dedicându-se familiei, iar profesional – activităţii didactice şi celei de studio, în publicitate muzicală. Dar cine ştie cum un atractiv proiect retro şi dorul de public îi va convinge să reapară sub lumina reflectoarelor...

● În rafturile magazinelor de specialitate, în anii '70 şi '80, puteau fi văzute discuri avându-l ca protagonist pe solistul cu voce caldă şi prenume simpatic Norocel Dimitriu. Gurile rele povesteau atunci că apariţiile sale se datorau melodiei "Elena", chipurile dedicată discret "tovarăşei", dar cine să se încreadă în bârfe? Toate au trecut, sunt istorie...

A fost cândva Mamaia... (I)

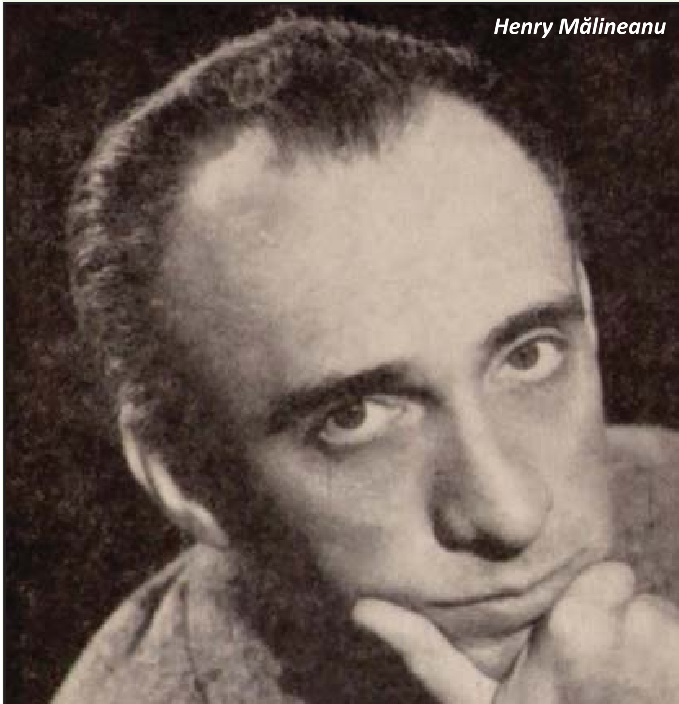
În luna februarie a anului 1963 a avut loc o dezbatere la Consiliul Muzicii, la Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă, cum se numea atunci actualul Minister al Culturii. La propunerea reprezentanţilor Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România s-a hotărât lansarea unui festival şi a unui concurs de muzică uşoară, cu scopul

Radu Şerban

încurajării şi al promovării creaţiei originale. Termenul utilizat la noi, "muzică uşoară", era întâlnit şi în alte limbi până de curând, fostul "light music" fiind astăzi tot mai mult înlocuit cu "pop music" (în clasamentele muzicale din SUA poate fi găsită şi categoria "AC" - "adult contemporary"). Dar terminologia este mai puţin importantă, pentru că să nu uităm că George Enescu s-a exprimat tranşant: "Nu există muzică grea şi uşoară, ci doar muzică bună sau proastă!". De altfel, de-a lungul anilor, îndeosebi în anii când festivalul se bucura de o mare recunoaştere oficială, juriile i-au avut în frunte nu o dată pe preşedinţii Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România – Ion Dumitrescu, Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Adrian Iorgulescu, alături de aceştia luând loc în loja juriului personalităţi recunoscute ale muzicii culte: Arta Florescu (deţinea titlul de Artist al Poporului, în prezent dispărut), Elvira Cârje, Georgeta Stoleriu, Cornel Trăilescu, Luminiţa Vartolomei, Petre Codreanu, Smaranda Oţeanu, Vasile Tomescu, Vasile Donose. De asemenea, lucrările din festival au fost aduse la microfon de voci importante, cu performanţe recunoscute pe scenele lirice: Ludovic Spiess, Florin Georgescu, Bianca Ionescu, Dorin Teodorescu, Florenţa Marinescu, Marcel Roşca. Intenţia benefică a breslei muzicienilor a constat în continuarea tradiţiilor excepţionale lăsate de adevăraţii ctitori ai genului, Ionel Fernic, Vasile Vasilache, Gherase Dendrino sau Ion Vasilescu, ale căror creaţii se cântă şi astăzi la marile manifestări muzicale. Cu toată popularitatea sa, dar şi a genului ca atare, festivalul de la Mamaia n-a avut o istorie lină: nu s-a mai organizat în anii 1967, 1968, 1970 (perioadă în care cu siguranţă toate eforturile, creatoare şi financiare, au fost direcţionate către primele ediţii ale festivalului internaţional "Cerbul de aur" de la Braşov), iar între 1976 şi 1983 a fost întrerupt (mulţi se temeau de o desfiinţare definitivă) în urma unor atacuri "la baionetă" din publicaţia cu cea mai mare influenţă, inclusiv politică, din acea perioadă, revista "Flacăra", condusă de poetul Adrian Păunescu. Iată ce scria acesta pe 5 august 1976, imediat după încheierea, pe 31 iulie, a festivalului de la Mamaia: "Ne-am fi aşteptat la un efort mai serios al compozitorilor şi textierilor de a cuprinde viaţa sufletească a constructorilor socialismului, o viaţă atât de complexă şi nu lipsită de accente de dramatism, fireşti dacă ne gândim la marea acţiune la care sunt chemaţi toţi oamenii muncii. Să nu uităm ideea pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat-o vorbind despre artişti şi anume că ei trebuie să se adreseze izvorului, nu ulciorului... Viaţa, cu bucuriile, luptele şi durerile ei, nu a ajuns în acest an la Mamaia. Şi tocmai de viaţă are nevoie o artă care se adresează direct omului. Şi nu oricărui om". Adrian Păunescu, poet remarcabil de altfel, nu agrea muzica uşoară tradiţională, promovând la Cenaclul "Flacăra", pe care îl şi prezenta (audienţă uriaşă, stadioane pline) îndeosebi genul folk, denumit de el "muzică tânără". Evident, calul de bătaie îl reprezentau îndeosebi versurile cântecelor, în acelaşi articol el desfiinţând practic chiar şi melodiile "tematice", cu fior patriotic, cum ar fi "România", "De-ar fi fost să fiu", "Cei 100 de ani". Aşa încât, deşi la respectiva ediţie au mai fost premiate şi alte melodii similare, aşa cum cereau directivele Partidului ("Spune-mi, ţara mea", "Azi, aici, acum"), la nivelul cel mai înalt s-a decis interzicerea festivalului, ce nu va fi reluat decât abia în 1983, graţie abilităţii Secretarului de Stat de la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Ladislau Hegheduş. Acesta a introdus un sistem infailibil: cântecele "tematice" deschideau şi închideau, ca între coperţi, serile de festival, pe parcurs mai presăra două-trei piese de acelaşi fel înafara concursului, aşa că în rest se cânta orice, fără probleme! Au fost anii când, până în 1989,

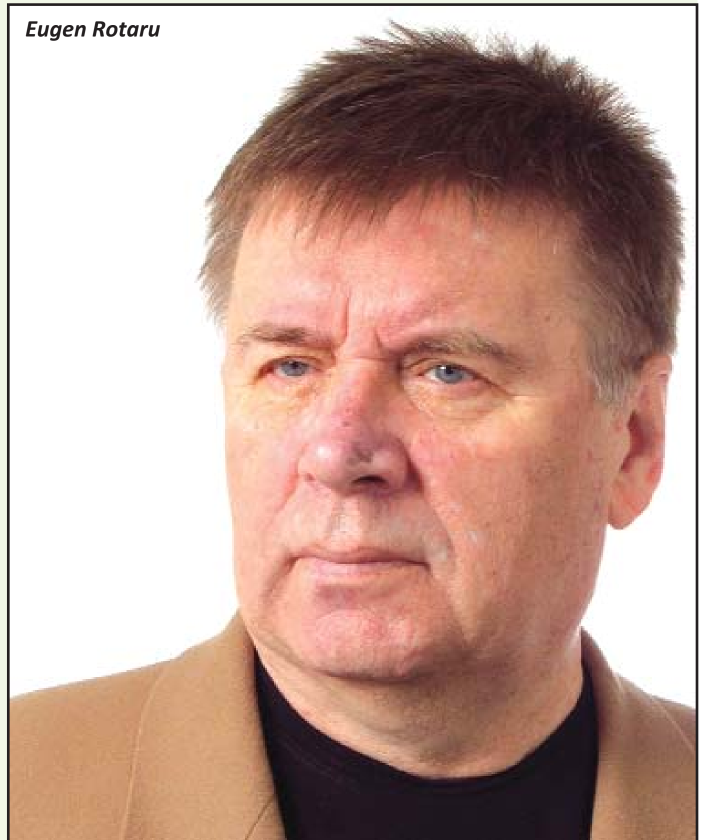

Margareta Păslaru

au fost premiate la Mamaia unele dintre cele mai frumoase şlagăre ale genului: “Strada Speranţei”, “Şi m-am îndrăgostit de tine” de Vasile Veselovski, “Apă şi foc”, “Păi, de ce?” de Horia Moculescu, “La 5 şi jumătate, la Universitate” de Ionel Tudor, “Nu m-am gândit la despărţire” de Dan Dimitriu, “De n-ai să vii”, “Vino, iubire, înapoi”, “Dacă într-o zi mă vei iubi” de Ion Cristinoiu, “De ce nu-mi spui că mă iubeşti?” de Vasile V. Vasilache, “Tăcutele iubiri”, “Cine iubeşte” de Jolt Kerestely, “Ce mult te-am iubit”, “S-aducem dragostea-napoi” de Dumitru Lupu, “Stai lângă fruntea mea” de Mircea Drăgan şi multe altele.

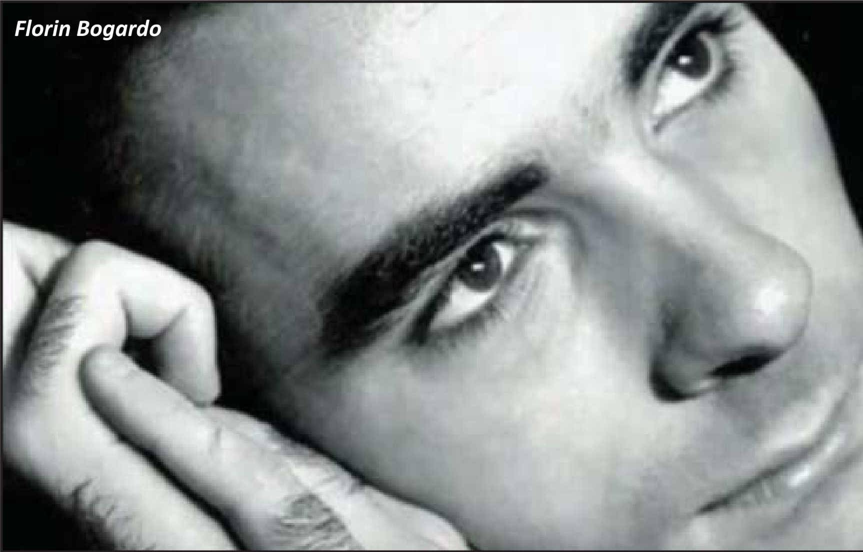

Henry Mălineanu

Începând cu ediţia din 1990, apreciată de criticul muzical Mario Luzzato Fegiz în cotianul italian “Corriere della sera” drept “Sanremo alla romena sul Mar Nero”, evident că piesele “tematice” n-au mai fost impuse, apărând titluri la care nici nu ne puteam gândi înainte, cum ar fi “Ave Maria” de Cornel Fugaru (Marele Premiu în 1990), “Dă, Doamne, cântec!” de Viorel Gavrilă şi altele. Din păcate, libertatea de exprimare în texte n-a fost însoţită întotdeauna şi de câştiguri în plan muzical, diluarea substanţei manifestării determinându-i pe compozitorii reputaţi să nu mai participe la concurs. Drept care din 1998 s-a putut observa o degradare a festivalului, ce nu s-a mai oprit până la întreruperea sa (cea mai lungă de până acum) în anul 2012.

Ultima ediţie a festivalului muzicii uşoare româneşti de la Mamaia (aşa a fost conceput la început, ce a devenit mai târziu vom constata în cursul acestui serial) a avut loc în 2012 la... Constanţa, la grădina Soveja, fiind prezentată de interpretul Daniel Iordăchioae, aşa cum a rememorat acesta în cadrul unei foarte reuşite şi amuzante emisiuni “Vara lui Măruţă” de la ProTV. Şi dacă tot suntem aici, nu putem să nu-l elogiem pe Cătălin Măruţă, care a introdus în iulie-august 2021 în emisiunea sa nu mai puţin de 10 momente importante legate de festivalul de la Mamaia, deşi el n-a prezentat niciodată festivalul, nici ProTV nu l-a transmis vreodată! În schimb TVR, care are toate filmările (dacă nu le-o fi şters, cum am înţeles că ar fi făcut cu cele de la “Şlagăre în devenire” şi “Steaua fără nume”...) şi care ar fi putut purcede la o frumoasă istorie a festivalului, n-a făcut nimic... Dar până vom trece în revistă secvenţele de neuitat din acest festival înfiinţat în 1963 cu contribuţia decisivă a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, ni se pare absolut revelatoare luarea de poziţie a textierului (şi-a pus semnătura pe sute de melodii, dintre care multe devenite şlagăre), libretistului şi scriitorului Eugen Rotaru, publicată în revista “Actualitatea Muzicală” în iunie 2001, în chiar primul număr al seriei noi, color: “De ce plătim din banii tuturor activitatea prostească a câtorva? Cine hotărăşte această plată? Cine ne obligă să suportăm de câţiva ani buni încoace inabilitatea unor funcţionari publici care nu au nici o legătură cu arta muzicală, dar care se cramponează în a organiza acest festival de NONMUZICĂ de la Mamaia? Iată câteva întrebări la care voi încerca să dau câteva răspunsuri ca membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Pe vremea când în organizarea festivalului de la Mamaia se implica Uniunea, rezultatul era o adevărată sărbătoare a muzicii uşoare româneşti. Calitatea melodiilor alese reprezenta gustul educat al câtorva generaţii de compozitori care girau excelentul conţinut al repertoriului de gen. Textele erau refăcute până când în forma finală puteau fi cu mândrie publicate în orice revistă de specialitate. Fără a fi vorba de cenzură, existau compozitori, textieri, poeţi, orchestratori chemaţi să jurizeze etapa la care se afla creaţia românească de gen, încercând an de an să adauge la averea comună lucrări noi şi oameni noi. Dar s-a întâmplat ceva. Cineva a schimbat ordinea importanţei organizatorilor acestui eveniment... în primul rând artistic. Încet, încet pe plan organizatoric a trecut pe primul loc Ministerul Culturii prin reprezentanţii săi, pe locul al doilea Televiziunea Română prin funcţionarii ei artistici, pe locul al treilea organizatorii locali, iar Uniunea Compozitorilor a rămas fără “obiectul muncii”. Cine e cel care a făcut noua ordine “originală” a organizării unui festival de muzică... fără muzică?

Eugen Rotaru

Răspunsul este unul singur: "SĂRĂCIA". Sărăcia este cauza retragerii decente a specialiştilor în faţa invaziei obrăzniciei şi a mitocăniei, ridicate la rangul de judecată supremă. Sărăcia de idei ne-a dat nefericita soluţie de a-i concesiona festivalul lui Adrian Ştefănescu – un păcălici de periferie – şi de a pune la conducerea artistică a unui asemenea eveniment pe Doina Păuleanu – muzeograf cu veleităţi muzicale. Vai Ţie, Muzică Uşoară Românească!

Florin Bogardo

Sărăcia de Mecena de bună calitate a adus anul trecut festivalul la mâna unor oameni care nu au nici o legătură cu ceea ce se cheamă Festival Naţional. Oameni fără nici o măsură în comportament social au dat premiu o maşină Mercedes şi l-au impus la un premiu pe un modest cântăreţ de restaurant, care intonează bine, dar care nu comunică nimic (N. Red.: În anul 2000 trofeul la Interpretare a fost acordat lui Rafael Ciobotaru, care mult mai târziu avea să colaboreze şi cu formaţia Iris). Uniunea Compozitorilor va sta alături întot-deauna de organizatorii de la Constanţa cu prietenie şi dăruire numai atâta vreme cât se va dori o muzică de calitate, de tradiţie românească, departe de orice mode infantile care s-au promovat cu râvnă în ultimii ani. Uniunea Compozitorilor nu va face nici un rabat la calitate doar pentru a face parte dintre organizatori. Suntem datori faţă de înaintaşii noştri de a apăra tot ceea ce este bun, în parametrii noştri de profesionişti, şi ne poate reprezenta şi acum şi peste ani, când urmaşii noştri ne vor judeca".

În rândurile de mai sus, reamintim, datând de acum două decenii (dar cât de actuale şi azi!), Eugen Rotaru făcea o analiză necruţătoare, dar absolut corectă şi obiectivă, a festivalului de la Mamaia la graniţa dintre milenii. Câteva precizări se impun, pentru cei mai puţin familiarizaţi cu domeniul. Doina Păuleanu, respectat critic de artă (pe tărâmul picturii), a fost ulterior directoarea Muzeului de artă din Constanţa şi s-a stins din viaţă anul trecut, dar nu cred că s-a amestecat prea mult în "bucătăria" muzicală a festivalului, fiind doar o reprezentantă civilizată a organizatorilor locali. În schimb de la Adrian Ştefănescu, prin ediţiile 1998 şi 1999, care i s-au dat de neînţeles pe mână, aşa cum bine remarcă Eugen Rotaru, a început decăderea festivalului de la Mamaia. Auto-intitulat "producător", deşi nu avea nici competenţă muzicală, nici... financiară, acesta a bulversat manifestarea, introducând secţiuni noi, alegând moderatori fără experienţă şi în general transformând totul într-un circ din care festivalul nu-şi va mai reveni. Din acea perioadă datează scandalurile cu colaboratori neplătiţi (Alina Chivulescu, Gabriel Cotabiţă), dar mai ales cu două excelente câştigătoare ale Trofeului de la Mamaia, frumoasa Natalia Barbu (de la Chişinău) şi buzoianca Adria Şerban (nevoită să se orienteze către canto clasic, ascensiunea în muzica uşoară fiindu-i barată). Adrian Ştefănescu, erijându-se în atotputernicul producător, le-a păcălit să semneze cu el contracte de exclusivitate absolut înrobitoare, care le-au răpit pur şi simplu libertatea artistică! Începând cu ediţia 2000, la care se referă Eugen Rotaru, frâiele festivalului au fost preluate de Liana Săndulescu, de la TVR, sub comanda căreia derapajul s-a adâncit, conducând către "victoria finală", decesul din 2012 al festivalului...

Cum spuneam, "Primul concurs şi festival de muzică uşoară românească" (aşa glăsuia afişul) a avut loc între 25 şi 29 august 1963, inaugurând Teatrul de vară "Ovidiu", cu 1100 de locuri. Multe din informaţiile despre ediţiile de până prin 1969, când am ajuns personal la festival, ni le-a furnizat pasionatul istoriograf al muzicii uşoare, constănţeanul Mircea Nicolau. Deşi a trecut atâta vreme, este uimitor că fredonăm şi azi refrenele unora dintre melodiile laureate atunci: "Spre soare" de George Grigoriu (premiul UTM), "Zorile" de Temistocle Popa (premiul Litoralului), "Oglinzile mării" de Eugen Teger (premiul Radioteleviziunii), "Aş vrea iar anii tinereţii..." de Henry Mălineanu (premiul U.C.M.R.), "Cum e oare?" de Florin Bogardo (premiul Uniunii Scriitorilor), "Soarele e îndrăgostit" de Dinu Şerbănescu, "Te caut" de Florentin Delmar – piesă apreciată drept "capodoperă" de către Horia Moculescu (ambele – Menţiuni). Juriul a acordat Premii Speciale interpreţilor Ioana Radu, Dorina Drăghici

(ambele - Artiste Emerite), Gigi Marga, Lavinia Slăveanu, Doina Badea, Constantin Drăghici, Margareta Pâslaru, Luigi Ionescu, Nicolae Niţescu.

A doua ediţie a fost programată ceva mai devreme, 14-17 iulie 1964, şi a fost după cum se vede cu o zi mai scurtă. De această dată am avut un Mare Premiu acordat de Comitetul de stat pentru cultură şi artă melodiei "Tu" de Vasile Veselovski, în rest s-au înmânat aceleaşi distincţii, exceptând premiul RTV. Laureate: "Două rândunici" de Radu Şerban (premiul UTM), "Nimeni" de Henry Mălineanu (premiul Litoralului), "Ca-n prima zi" de Elly Roman (premiul U.C.M.R.), "Clipa de atunci" de Noru Demetriad (premiul Uniunii Scriitorilor, versurile fiind semnate de Nina Cassian), "Ochii tăi" de Gelu Solomonescu (menţiune). Premiile Speciale au mers către Sile Dinicu, dirijor al orchestrei de estradă a RTV, Alexandru Imre, dirijor al orchestrei casei de discuri Electrecord, Doina Badea şi Constantin Drăghici, în timp ce Menţiuni Speciale au revenit soliştilor Margareta Pâslaru, Ilinca Cerbacev, Luigi Ionescu, Nicolae Niţescu, Aurelian Andreescu.

Adrian Ştefănescu, Natalia Barbu

În 1965 ediţia a III-a a festivalului de la Mamaia a avut loc în intervalul 10-14 august, prilejuind câteva debuturi spectaculoase: duetul Alexandru Jula-Ionel Miron, Horia Moculescu, Anca Agemolu, Jean Păunescu, Graţiele Chiţu, Jáncsy Kőrössy. Laureaţi au fost cam tot corifeii acelor ani de aur ai genului, toţi cu refrene inspirate: Radu Şerban - "Spune-mi şi te cred" (premiul U.C.M.R.), Temistocle Popa - "Dorule" (premiul Uniunii Scriitorilor), Vasile Veselovski - "Cu tine" (premiul RTV) şi "Luna la Mamaia" (premiul Litoralului), George Grigoriu - "Să cântăm" (premiul UTC). Menţiuni au fost acordate cântecelor "Cânt de dragul cui mi-e drag" de Aurel Giroveanu (unul din interpreţi fiind Horia Moculescu), "Cântec simplu" de Elly Roman, "Cum să uit ce-a fost" de Nicolae Kirculescu, "N-am ştiut să te păstrez" de Noru Demetriad (mare şlagăr, unul din solişti fiind Horia Moculescu), "Seri pe malul mării" de Sile Dinicu. La această ediţie organizatorii au acordat Premii Speciale atât celor trei dirijori (Sile Dinicu, Alexandru Imre, Horia Moculescu), cât şi soliştilor Margareta Pâslaru, Ilinca Cerbacev şi Aurelian Andreescu. De asemenea au apărut noi distincţii: Premiul pentru cea mai bună interpretare (Constantin Drăghici), Premiul Discului de muzică uşoară românească 1964 (aceluiaşi Constantin Drăghici), Menţiuni de interpretare (Lucky Marinescu, Horia Moculescu, Graţiela Chiţu), Diplomă de onoare (Jáncsy Kőrössy). A fost ultima ediţie în care piesele finaliste din concursul de Creaţie au beneficiat de câte două versiuni interpretative. Despre acei ani în care a debutat la festivalul de la Mamaia (fiindcă în staţiune cânta cu orchestra sa, localul fiind mereu arhiplin), reputatul compozitor Horia Moculescu, pe care nu întâmplător l-am remarcat în rândurile de mai sus, îşi aminteşte: "În 1964 am trimis două piese la preselecţie, care n-au intrat, însă de ediţia din acel an se leagă ascensiunea mea. Am preluat, cântând la Cazinoul din Mamaia, zece piese din preselecţie şi le-am prelucrat pentru o formaţie de cinci persoane. Le-am cântat în faţa a doi reprezentanţi de frunte ai Partidului în plan cultural. Succesul a fost atât de mare încât am fost propuşi la agenţia artistică de impresariat, OSTA. Ni s-au alipit trei solişti: Marina Voica, Ilinca Cerbacev, Constantin Drăghici şi actorul comic Ovid Teodorescu. Am început nişte turnee de un succes fabulos, care ne-a adus o oră de emisiune la Revelionul TV '65. Apoi am ajuns să acompaniez un sfert din festival, alături de ceilalţi doi dirijori, Sile Dinicu şi Alexandru Imre".

Primele trei ediţii ale festivalului au conturat liniile directoare pentru anii următori, după care tot ce a fost bun s-a păstrat şi s-a renunţat la ceea ce nu adusese un plus orientativ pentru juriu, cum ar fi cele două versiuni interpretative. În schimb de la ediţia următoare apar o serie de inovaţii interesante, pe care, de necrezut, le regăsim în desfăşurarea actuală a festivalului de la Sanremo! (va urma)

Octavian URSULESCU

(text prezentat la Simpozionul internaţional de muzicologie "George Enescu")

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali: Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr: Dumitru AVAKIAN, Dan BUCIU, Loredana BALTAZAR, Lavinia COMAN, Teodora CONSTANTINESCU, Dan DEDIU, Irina HASNAŞ, Doru IONESCU, Ozana KALMUSKI ZAREA, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Ruxandra MIREA, Madălin Alexandru STĂNESCU, Carmen STOIANOV, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x